

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

IX.

ALAMAINEN KERTOMUS

SUOMENMAAN ALKEIS-OPPILAITOSTEN

TILASTA JA TOIMINNASTA

LUKUVUOSINA 1884—1887.

Koulutoimen Ylihallituksen antama.

**HELSINGISSÄ,
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA,
1888.**

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

195366

Alamainen kertomus maan Alkeis-oppilaitosten tilasta ja toiminnasta 1 p:stä Syyskuuta vuonna 1884 Syyskuun 1 p:ään 1887 kuluneelta ajalta, Koulutoimen Ylihallituksen antama.

Paitsi tavallisia kulkevia hallintoasioita on puheena olevalla ajalla toimena ollut se alkeis-oppilaitosten uudestijärjestäminen, joka käskettiin armollisella asetuksella 23 p:ltä Elokuuta 1883 ja käytäntöön pantiin 1 p:nä Syyskuuta 1884. Siihen tuli vielä 27 p:nä Marraskuuta 1885 annetun asetuksen kautta tyttökoulujen uudestijärjestäminen ja viisiluokkaisiksi muuttaminen sekä Helsingissä, Wiipurissa, Kuopiossa, Jyväskylässä ja Oulussa olevien yksityisten suomalaisten tyttökoulujen ottaminen valtion haltuun, niin myös jatko-opistojen toimeenpano Helsingin tyttökouluihin.

Oppilaiden lukumäärä oli syys-lukukauden alussa: 17 julkisessa lyseossa, joista ei kuitenkaan 6 vielä ollut toimessa kaikin luokin, eri vuosina 3,013, 3,087 ja 3,170; julkisissa tyttökouluissa, joita 1887—1886 oli 7 ja seuraavana lukuvuotena 12, eri vuosina 925,893 ja 1,459; 23 alkeiskoulussa ja vielä olevissa reaalkouluissa teki oppilasmäärä mainitun ajan eri lukuvuosina 880, 923 ja 926; lukuvuotena 1884—1885 oli jäljellä viisi ali-alkeiskoulua ja niissä oli yhteensä 97 oppilasta, mutta kahtena seuraavana lukuvuotena ainoastaan yksi, nimittäin Porvoossa, jossa koulussa näinä vuosina oli 53 ja 42 oppilasta.

Äidinkielen mukaan olivat oppilaat jaetut seuraavalla tavalla:

<i>Lyseoissa:</i>	1884—85.	1885—86.	1886—87.
Ruotsalaisia	1,945.	1,904.	1,875.
Suomalaisia	1,039.	1,138.	1,257.
<i>Tyttökouluissa:</i>			
Ruotsalaisia	871.	847.	949.
Suomalaisia	22.	20.	481.
<i>Alkeis-kouluissa:</i>			
Ruotsalaisia	494.	482.	448.
Suomalaisia	378.	429.	474.

Täydelliset tilastolliset yleissilmäykset on Ylihallitus puheena olevana aikana antanut lukuvuosilta 1883—1884, 1884—1885 ja 1885—1886.

Samoin kuin tätäkin ennen on tapahtunut, esitetään yhteisessä yleissilmäyksessä selvänteko laajemmanlaatuisista toimenpiteistä. Yksityisiä oppilaitoksia ja opettajistoa koskevat ilmoitukset yhtyvät samanlaisiin, Ylihallituksen edellisessä kolmivuotis-kertomuksessa yhteen asetettuihin ilmoituksiin, joista ne siten ovat suorana jatkona.

I. Yhteinen yleissilmäys.

Niitä laadultaan laajemman-arvoisia asetuksia, joita puheen-alaisena aikakautena on ilmestynyt, on ajanluvun puolesta ensimmäisenä Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollinen julistus 11 p:ltä Joulukuuta 1884 niistä ehdoista, joilla eräät yksityiset koululaitokset voivat saada apua yleisistä varoista. Siinä säädettiin se suurin vuotuinen määrä, mikä enintään kymmenen vuoden ajaksi ja jokaisen toimessa olevan luokan mukaan laskein voidaan antaa sekä poikain oppilaitoksille että tyttöjen oppilaitoksille. Edellisille vahvistettiin rahamäärät ylempiä luokkia varten enintään 4,000:ksi ja alempia luokkia varten korkeintaan 2,500 markaksi; jälkimäisille taas ylempiä luokkia varten korkeintaan 2,000:ksi ja alempia luokkia varten enintään 1,000 markaksi. Sen ohessa määrättiin, millä tavalla apua yksityiselle koululle tulisi hakea y. m.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisella asetuksella 27 p:ltä Marraskuuta 1885 erinäisistä muutoksista naissivistystä tarkoittavien oppilaitosten järjestysmuodossa sekä uusien sellaisten oppilaitosten toimeenpanosta vahvistettiin mainituille oppilaitoksille monelta puolen uusi järjestys, uudet vuosirahan-säännöt ja erinäiset muut määräykset. Tyttökouluihin lisättiin yksi luokka, niin että näiden koulujen kurssi eli oppijakso tuli viisivuotiseksi, jonka ohessa Helsingin kouluihin liitettiin kaksi alustavaa luokkaa. Näiden viimeksi-mainittujen koulujen yhteyteen laitettiin myös jatko-opistot, jotka sisälsivät kaksivuotisen kurssin, kolmeen eri haaraan jaettuna, ja joissa tulevilla opettajattarilla olisi tilaisuus kolmantena vuotena päättää kasvatus-opin kurssi ja harjoitella opetuksen antamista. Tyttökoulun ensimmäiseen luokkaan pääsemistä varten säädettiin, että pyrkijän tulisi olla täyttänyt ainakin yksitoista ikävuotta ja saavuttanut se tietomäärä, joka Helsingin tyttökoulujen ohellisilla alustavilla luokilla opetetaan. Jatko-opistoon pääsemiseksi vaadittaisiin tyttökoulujen oppijaksoon kuuluvien oppiainetten osaaaminen näille oppilaitoksille määrätyn laajuusina. Sekä tyttökouluun että jatko-opistoon kirjoittamisesta määrättiin makso kymmeneksi markaksi sekä opetuksesta edellisessä neljäksikymmeneksi ja jälkimäisessä kahdeksaksikymmeneksi markaksi lukukaudelta.

Paitsi jo olevia opetuskieliltään ruotsalaisia tyttökouluja Helsingin, Turun,

Wiipurin, Kuopion, Nikolainkaupungin ja Oulun kaupungeissa laitettiin viisi uutta suomenkielistä tyttökoulua, nimittäin Helsinkiin, Wiipuriin, Kuopioon, Jyväskylään ja Ouluun.

Opettajattaren-virkoihin kelpaavaisuuden suhteen säädettiin, että täydellisesti suoritettu jatko-opiston kurssi tekisi päteväksi pääsemään tyttökoulun johtajattareksi tahi opettajattareksi. Siltä, joka ei olisi semmoista kurssia suorittanut, vaadittaisiin täysin luotettavat todistukset haettuun virkaan kuuluvien ainetten perinpohjaisesta taitamisesta sekä hyväksytyyn pedagogiantutkinnon käyminen joko Yliopistossa taikka jatko-opistossa, niin myös että olisi viimeksi-mainitussa vähintäänkin yhden lukukauden aikaa ottanut osaa käytännöllisissä harjoituksissa ja siinä osottanut opettajattaren toimessa tarvittavaa taitoa. Myöskin määrättiin ne pätevyys-ehdot, joilla opettajatar pääsisi kollegaksi tyttökouluun.

Tyttökoulujen opettajiston palkkaus määrättiin suoritettavaksi seuraavien penustusten mukaan: johtajatar nauttisi, paitsi vapaita huoneita ja polttopuita, sääntöpalkkaa Helsingin tyttökouluissa 2,800 ja muissa kouluissa 2,000 markkaa, yksi vanhempi kollega 3,000 ja kaksi nuorempaan kollegaa 2,400 markkaa sekä opettajatar 1,800 markkaa, joihin pohjapalkkoihin tulisi lisäpalkkiota johtajattarelle ja vakinaisille opettajattarille 300 markkaa kullekin sekä kollegoille 600 markkaa 5, 10, 15 ja 20 vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen samassa virassa, jota paitsi kollega saisi hyyryrahaa 600 markkaa sekä kollega ja opettajatar Helsingin tyttökouluissa 400 markkaa palkkiota pääkaupungissa tarpeellisten suurempain elatuskustannusten tähden. Kolleganvirassa olevalle opettajattarelle olisi palkka 1,800 markkaa. Myöskin se kollega tahi vakinainen opettajatar, joka antaisi opetusta enemmän kuin 22 tuntia viikossa, oikeutettiin saamaan eri korvaukseksi sen viranteko-palkkion, jota sitä varten pantiin Helsingin tyttökoulujen vuosirahan-sääntöön 7,000 ja muiden koulujen 4,000 markkaa, lukein 140 markkaa kollegalle ja 120 markkaa opettajattarelle vuotuisesti jokaisesta sanotun määrän yli menevästä viikkotunnista. Jatko-opistojen varalle pantaisiin yleiseen vuosirahan-sääntöön ehdotellen 15,000 markan suuruinen määräraha kullekin.

Säädettyjen perustusten mukaan tulisi pensjooni eli eläke eroa otettaessa luettavaksi siten, että koko eläke tyttökoulun johtajattarelle olisi Helsingissä 3,500 ja muissa paikoissa 3,000, miespuoliselle kollegalle 3,500, naispuoliselle kollegalle 2,600 ja vakinaiselle opettajattarelle 2,400 markkaa.

Lopuksi mainittakoon se säännös, että yksityisiä tyttökouluja, niin järjestettyjä, että valmistelevat oppilaita tyttökoulun ensimmäiseen luokkaan otettaviksi ja siten vastaavat Helsingissä olevien koulujen alustavia luokkia, voidaan kannattaa valtiovaroilla niissä paikkakunnissa, joissa arvellaan semmoisen alustavan koulun tarvetta olevan.

Sittenkuin Ylihallitus, Keisarillisen Senaatin kirjeellä 27 p:ltä Marraskuuta 1885 sitä varten annetun käskyn mukaan, oli kirjelmässä 29 p:ltä Tammikuuta

ja 16 p:ltä Maaliskuuta 1886 tuonut alamaiset ehdotukset ja lausunnot edellämaitun armollisen asetuksen toimeenpanosta, annettiin tuota tarkoitusta varten aikaa myöten seuraavat säännökset.

Keisarillisen Senaatin kirjeen kautta 4 p:ltä Maaliskuuta 1886 säädettiin naisväen jatko-opistoista pääasiallisesti seuraavata: Kuhunkin niistä on opettaja-tarkokelaiden harjoitusten järjestämistä ja käytännöllisten näytteiden arvostelemista varten Kasvatus-opillinen johtokunta asetettava, jona ovat jatko-opiston johtajatar puheenjohtajana, hänelle apulaiseksi määrätty opettaja ja kasvatus-opillisesti sivistynyt nais-ihminen, joka valitaan etupäässä jatko-opiston tahi tyttökoulun opettajistosta, joiden lisäksi kutsutaan satunnaisiksi jäseniksi se jatko-opiston muista opettajista tahi opettajattarista sekä se tyttökoulun kollega tahi vakinainen opettajatar, joidenka opetus-alalle harjoituksen tahi näytteen aine lähinnä kuuluu. Opettajatarkandidaatin harjoitustunnin johto ja edeltä-valmistus on lähinnä jatko-opiston saman aineen opettajan tahi opettajattaren asia. Käytännöllisten näytteen arvostelussa ovat kaikki johtokunnan jäsenet osallisina yhtä suurella äänimäärällä. Suoritetusta näytteestä antavat arvostelussa osaa ottaneet yhteisen todistuksen. Ehdotuksen jatko-opiston oppikursseiksi valmistaa joka vuotta varten Kasvatus-opillinen johtokunta sekä lykkää sen Ylihallituksen hyväksyttäväksi, kunnes kurssit saadun kokemuksen nojalla voitaneen tarkemmin määrätä. Samoin on Kasvatus-opillisen johtokunnan asiana ehdottaa ne henkilöt, joille erinäisten ainetten opettaminen on uskottava, niin myös heille siitä tulevan palkkion määrä. Sekä jatko-opiston johtajattaren että muut Kasvatus-opillisen johtokunnan jäsenet määrää, Ylihallituksen esityksestä, Senaatin Talous-osasto, ja tulee Ylihallituksen kunakin vuonna Lokakuun kuluessa Senaattiin niin hyvin tuoda jatko-opistojen vuosirahan-säännöt, kuin myös ilmoittaa opetuksen järjestelystä alkaneella vuodella. Näiden laitosten kulungit vastataan etupäässä oppilaiden suorittamalla lukukausi-maksoilla, jonka jälkeen se, mitä puuttuu, tulee suoritettavaksi niitä varten säädetyistä määrävaroista.

Helsingissä olevan suomalaisen tyttökoulun oheen liitetyn jatko-opiston Kasvatus-opillisen johtokunnan suhteen on toistaiseksi tehty erinäiset määräelmät, joista mainitun koulun kohdalla tässä alempana selko annetaan.

Keisarillisen Senaatin kirjeellä 19 p:ltä Maaliskuuta 1886 vahvistettiin uusi lukusuunnitelma tyttökouluille ja tyttökoulujen alustaville luokille Helsingissä sekä opetussuunnitelma jatko-opistoille, niin myös oppikurssit kaikille mainituille opetuslaitoksille, noudatettaviksi 1 p:stä Syyskuuta 1886, kuitenkin jättäen Ylihallitukselle oikeuden niiden käyttämisessä tehdä semmoisia pienempiä sovituksia, joita asianhaarat ensi aluksi vaatineisivat. Eräessä toisessa Keisarillisen Senaatin kirjeessä samalta päivältä määrättiin, että puheena olevan oppilaitoksen palkka- ja menosääntöjä ruvettaisiin noudattamaan äskenmainitusta ajankohdasta alkain, jonka ohessa käskettiin Ylihallituksen tuoda erityis-vuosirahansääntöjen ehdotukset.

Selkeäksi tehdäkseen sitä tapaa, joten Ylihallitus ajatteli opetuksen jaetuksi 27 p:nä Marraskuuta 1885 annetussa armollisessa asetuksessa tyttökouluille määrätyn opettajiston kesken, eteen pani Ylihallitus alamaisesti siinä tarkoituksessa laaditun tuntijako-suunnitelman. Sen johdosta Ylihallitukselle myöskin viimeksimainitussa kirjeessä ilmoitettiin, että Keisarillinen Senaatti, jonka mielestä pätevyyttä tyttökoulun johtajattareksi pääsemiseen ei sopinut panna riippumaan ranskan- tahi saksan-kielen opettamisen kyvystä, vaan pääasiallisesti olisi tärkeänä pidettävä hakijan yleinen pedagogillinen taito ja kokemus sekä sovelijaisuus ja kykeneväisyys koulun johtamiseen, puolestaan oli hyväksynyt oheen pannun, sanottuun seikkaan ja oppiainetten sopivaan ryhmytykseen katsoen tehdyn tuntijakosuunnitelmaan, johon kuitenkin, siihen nähden, että nyt asetettuna olevan vakinaisen opettajiston opetusvelvollisuus joksikin osaa poikkeaa sanotussa suunnitelmassa ehdotetusta, saatettaisiin ensi aluksi tehdä tarpeellisia muodosteluja ja muutoksia.

Tämän johdosta ja kun Keisarillisen Senaatin kirjeeseen 19 p:ltä Maaliskuuta 1886 liitetty tuntijaon-ehdotus näytti sisältävän semmoisen muutoksen 27 p:nä Marraskuuta 1885 annetun armollisen asetuksen kautta vahvistettuun vuosi-rahamääräntöön, että tulisi tuntiopettaja asetettavaksi toisenkin uuden-aikaisen kielen vastapuolista eli ehdollista kurssia varten, pyysi Ylihallitus armollista määrystä siitä, olisiko edellä-mainittu erikois-osainen tuntijaon-suunnitelma vastaisuudessa välttämättömästi noudatettava vai saisiko Ylihallitus edelleenkin valmistaa suunnitelman opetuksen jaosta tyttökoulujen opettajiston kesken. Vastaukseksi tähän ilmoitettiin Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 13 p:ltä Toukokuuta 1886, että Keisarillinen Senaatti katsoi Ylihallituksen olevan esteettömän, olosuhteitten niin salliessa, antamaan sen noista vastapuolisista ranskan- ja saksan-kielen oppijaksoista, joka, Keisarillisen Senaatin määräelmän vuoksi johtajattaren pätevyys-ehdoista ei sisältyisi tuntijakoon, olla vakinaisen opettajan tahi opettajattaren hoidettavana, joka, jos siten hänen säännönmukaisen opetusvelvollisuutensa yllä mentäisi, palkittaisiin viranteko-palkkioita varten olevista määrärahoista; ja oli Keisarillinen Senaatti katsonut Ylihallituksen edelleenkin olevan velvollisen, 9:nen ja 11:nen §:n mukaan koulujärjestyksessä 8 p:ltä Elokuuta 1872, määräämään seikkaperäiset suunnitelmat opetuksen jaotukselle erinäisten tyttökoulujen opettajiston kesken, jonka suhteen ne oppiainetten ryhmytystä koskevat näkökohdat, jotka ovat osotetut Keisarillisen Senaatin kirjeessä 19 p:ltä Maaliskuuta 1886, olisivat pääasiallisin puolin Ylihallituksen noudatettavat.

Keisarillisen Senaatin saatua Teidän Keisarilliselta Majesteetitilanne vallan, Helsingin yksityisen suomenkielisen tyttökoulun isäntäin kanssa asiasta tehdyn sopimuksen jälkeen, ryhtyä semmoiseen toimeen, että tuo koulu ynnä siihen liitetyn jatko-opiston kanssa otettaisiin valtion haltuun ja toisin muodostettaisiin semmoista laitosta sekä siihen liitetyitä alustavia luokkia ja jatko-opistoa varten

määrätyn järjestelyn mukaan, annettiin, sopimus aikaan saatua mainittujen koulun isäntien kanssa, Keisarillisen Senaatin kirjeessä 4 p:ltä Maaliskuuta 1886 tähän kuuluvat tarkemmat määräykset, jotka ovat tuonnempana puheen-alaisen koulun kohdalla osotettuina. Wiipurin, Kuopion, Jyväskylän ja Oulun yksityisten suomenkielisten tyttökoulujen suhteen määrättiin, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän kautta saman kuun 31 p:ltä, sanottujen koulujen omaajain lausuman toivomuksen mukaan, että ne lähinnä seuraavan lukuvuoden alusta kaikkine luokki-
neen otettaisiin valtion haltuun ja uusi lukusuunnitelma niissä toimeenpantaisiin, Ylihallituksen saaden niin tähän kuin sisäänpääsön vaatimuksiinkin ensi aluksi myöntää pienempiä muutoksia, joita asianhaarat ehkä vaatisivat, niin myös että niihin saisi sovelluttaa 27 p:nä Marraskuuta 1885 annetun armollisen asetuksen johdolla tehtyä uusien oppilaitosten vuosirahan-säännön ehdotusta sekä johtajattarille asianomaisista lääninrahastoista maksaa tarpeelliset rahat tarvittavien huonekalujen, tarvekalujen ja opetuskapineiden ostamista varten.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisella julistuksella 20 p:ltä Elokuuta 1887 määrättiin vapautuksen suhteen koulumaksojen suorittamisesta jatko-opistoissa: 1:ksi) että kolmannen luokan oppilaat ovat vapaat maksoista oppilaitokseen ja 2:ksi) että enintään viides osa ensimmäisen ja toisen luokan oppilasmäärästä, kummankin erikseen, voidaan, anomuksen johdosta, vapauttaa kaikista maksoista. Viimeksimainituissa kahdessa luokassa saatavan vapaapaikan-oikeuden määräämisessä on 8 p:nä Elokuuta 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 25:s § noudatettava, kuitenkin niin, että kouluneuvoston sijaan astuu asianomainen Kasvatus-opillinen johtokunta ja että pyyntöjä tutkittaissa, joka tehdään erittäin kuhunkin lukuvuoteen katsoen, pitää koulukaupungin ulkopuolella asuvalla oppilaalla olla etuus vapaapaikan saantiin sen edellä, jonka koto on kaupungissa.

Sittenkuin Keisarillinen Senaatti oli 16 p:nä Toukokuuta 1884 määrännyt, että klassillisissa lyseoissa, joissa luokilla II—IV latinan vaihto saksaan ja venäjään sekä piirustukseen saisi tapahtua, piirustuksen opettajan virka pysytettäisiin ja sitä seuraisi sama palkkio kuin ennenkin, ja että sanottua palkkiota muissa klassillisissa lyseoissa sen jälkeisinä neljänä lukuvuotena perättäisin lakkautettaisiin neljänneksen verta kunakin lukuvuonna ja uusi palkkasääntö lukuvuoden 1884—1885:n alusta muutoin, mitä palkkiollisiin opettajiin tuli, tulisi käytäntöön niillekin, joiden palkkaedut sen kautta vähenisivät, lähetti Ylihallitus, kun ei ollut näiden perustusten mukaan valmistettu mitään vuosirahan-sääntöjä erinäisten oppilaitosten palkkio-opettajille, ehdotukset vuosirahan-säännöiksi palkkio-opettajille täydellisissä klassillisissa lyseoissa ja alkeiskouluissa, ja niin sitte, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 13 p:ltä Marraskuuta 1884, Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen lähettämien ehdotusten mukaisesti vahvisti vuosirahan-säännöt äskenmainittujen oppilaitosten palkkiollisille opettajille, noudatettaviksi 1 p:stä Syyskuuta 1884.

Ylihallituksen esitettyä, että niistä viranteko-palkkion mahdollisista liikamääristä, joita oppilaitoksissa saattaisi tulla, saataisiin tehdä rahastot, joista Ylihallituksen kävisi opetuksen voimassa-pittoa varten tarpeen sattuessa määrätä erityisiä korvauksia maksettaviksi, määräsi Keisarillinen Senaatti, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 20 p:ltä Tammikuuta 1885, että, kosk'ei kokemuksesta tiedetty, kuinka paljo puheena olevista määrärahoista erinäisissä oppilaitoksissa jäisi käyttämättä, nyt jo syntyneet ylijäämät pantaisiin asianomaisiin lääninrahastoihin ja vasta ei samaa palkkiota tilattaisi ulos enempää kuin mitä vahvistetun jaon mukaan olisi maksettava.

Ilmaantuneesta syystä Ylihallitus ilmoitti Keisarilliselle Senaatille alamaisessa kirjelmässä 26 p:ltä Toukokuuta 1885, että Ylihallitus tosin aikaisemmin, 8 p:nä Elokuuta 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 58:nen §:n sanain vuoksi, oli katsonut tarvitsevansa, vakinaiselle koulun-opettajalle sen ohessa opettajanvirkaa palkkiota vastaan uskottaessa, antaa hänelle ainoastaan toimimääräys, vaan että Ylihallitus sittemmin oli luopunut siitä käsityksestä ja, koulujärjestyksen 57:nen §:n yleisen säännöksen nojalla, palkkiovirkoihin ilman poikkeuksetta antanut virkavahvistuksen eli konstitutoriaalın siihen päteville hakijoille; ja pyysi Ylihallitus sentähden lupaa saada, virkaa avonaiseksi julistamatta, antaa siihen konstitutoriaalın palkkio-opettajille, jotka oli asetettu toimimääräyksellä, jos he vahvistuskirjaa virkoihinsa Ylihallitukselta anoisivat. Tähän esitykseen antoi Keisarillinen Senaatti suostumuksensa kirjelmässä Kirkollis-toimituskunnalta 19 p:ltä Kesäkuuta 1885.

Niihin hankaluuksiin katsoen, joita kouluissa oli kieliopetuksessa ilmaantunut sen vuoksi, ett'eivät kieliopetuksen alalle kuuluvat kirjantekijät olleet noudattaneet mitään yleistä sääntöä kieliopillisten oppikirjain järjestelyssä ja kieliopillisten tietosanain käyttämisessä, ja kun suotavaa olisi, että saataisiin jokin yhteinen sääntö tässä kohden asetetuksi, jota sitten uusia kielioppeja tehtäissä tahi entisiä samanlaisia uusina painoksina annettaissa noudatettaisiin, näki Keisarillinen Senaatti, Ylihallituksen siitä tekemän alamaisen esityksen johdosta, hyväksi Kirkollis-toimituskunnan kirjeen kautta 6 p:ltä Marraskuuta 1885 määrätä, että Ylihallitus asettaisi komitean, jonka toimenä olisi laatia suunnitelma yhdenmuotoiseen järjestelmään kieliopillisissa, koulujen tarpeeseen aiotuissa kotimaisten ja muiden, lyseojen opetussuunnitelmaan kuuluvien kielten oppikirjoissa sekä valmistaa niitä kutakin varten kieliopillinen luonnos, jossa työssä tarpeen mukaisesti huomioon ottaen kunkin kielen omituisuutta pyrittäisiin aikaan saamaan yhteyttä näissä kielissä yhteisiä olevain käsitteiden ja määräelmäin lausumisessa; sen ohessa oli Keisarillinen Senaatti tahtonut sallia, että jäseniksi tähän komiteaan, jonka tulisi puheenjohtajan kutsumuksesta kokoontua Helsingissä oppilaitosten loma-aikaa nauttiessa, Ylihallitus kutsuisi allekirjoitetun Synnerberg'in, puheenjohtajaksi, sekä maan normaalilyseoissa palvelevat kielten yliopettajat J. G. Geitlin'in ja C. J.

Lindeqvist'in, jäseniksi, komitealla vallan ollen tarpeen vaatiessa lisäjäseniksi kutsua asianymmärtäviä henkilöitä sekä ottaa sihteeri palkkiota vastaan, jonka Keisarillinen Senaatti, komitean erittäin asian esitettyä, määräisi. Sittenkuin Ylihallituksen näin määrättyllä tavalla asettama komitea, jossa myös Yliopiston-lehtori B. F. Godenhjelm lisäjäseneä otti osaa saksankielen ja molempien kotimaisten kielten kieliopillisten lauselmien laatimisen työssä sekä Hämeenlinnan normaali-lyseon lehtori Tohtori A. Genetz hoiti sihteerin tointa, oli tehtävänsä päättänyt, annettiin sen sanotussa tarkoituksessa valmistama mietintö sekä kielioppien luonnokset Keisarilliseen Senaattiin Ylihallituksen kautta 21 p:nä Lokakuuta 1887.

Tilastollisessa Päätoimistossa tehdyn esityksen johdosta näki Keisarillinen Senaatti Kirkollis-toimituskunnan kirjeessä 30 p:ltä Marraskuuta 1885 hyväksi vaatia, että Ylihallitus ei ainoastaan niitä kertomuksia, jotka se 4:nen §:n mukaan armollisessa asetuksessa 11 p:ltä Toukokuuta 1866 kansakoulu-toimen järjestämisestä ja 10:nen §:n mukaan armollisessa asetuksessa 24 p:ltä Marraskuuta 1869 Koulutoimen Ylihallituksen asettamisesta oli velvollinen antamaan, vast'edes julkaisisi Tilastollisen Päätoimiston ehdottaman pää-aineenimen „Suomenmaan virallinen tilasto“ ja ruotsiksi „Bidrag till Finlands officiella statistik“ kohdalla olevien tietojen seassa ja sen kokoisena, kuin sellaisille julkaisemille on tavalliseksi otettu, vaan myös sopisi mainitun Päätoimiston kanssa seisovasta sarjanumerosta, jonka kohdalle kukin erityinen koulutilaston kaava tulisi yleiseen kokoelmaan.

Armollisessa julistuksessa 11 p:ltä Helmikuuta 1886 Teidän Keisarillinen Majesteettinne, muuttaen, mitä 23 p:nä Elokuuta 1883 annetun armollisen asetuksen VIII:n luvun 2:n kohta sisältää, näki hyväksi määrätä kelpaavaisuudesta uskonnonopettajan-virkoihin alkeis-oppilaitoksissa seuraavata, 1 p:nä Syyskuuta 1887 voimaansa astuvaksi, nimittäin: „Päästäksensä uskonnon lehtoriksi maan lyseoissa vaaditaan hakijalta, ellei hän ole käynyt jumaluusopin-kandidaatin tutkintoa, että hän on suorittanut jumaluus-opillisen päästötutkinnon taikka myöskin asianomaisten opettajain edessä jumaluus-opillisessa tiedekunnassa yksityisen kuulustuksen dogmatiikassa, exegetiikassa ja kirkkohistoriassa; ja tulee hänellä kummassakin tapauksessa olla semmoiset tiedot, että niitä exegetiikassa on voitu arvostella arvolauseella cum laude approbatur sekä dogmatiikassa ja kirkkohistoriassa laudaturilla. Uskonnon-opetuksen kollegaksi pääsemiseen vaaditaan, että se hakija, joka ei ole käynyt jumaluusopin-kandidaatti tutkintoa, on suorittanut jumaluus-opillisen päästötutkinnon yleisellä arvolauseella cum laude approbatur, taikka myöskin joko on opettajakandidaattitutkinnossa taikka yksityisessä kuulustuksessa näyttänyt omaavansa semmoisia tietoja dogmatiikassa ja kirkkohistoriassa, joita jumaluus-opillisessa päästötutkinnossa olisi voitu arvolauseella cum laude approbatur arvostella. Muuten tulee niitten, jotka aikovat hakea uskonnon-opettajan virkoja alkeis-oppilaitoksissa, noudattaa mitä tulevien koulun-opettajain valmistuksesta Aleksanterin-Yliopistossa ja niistä opinnäytteistä, joita koulun-opettajan viran hakijain tulee suorittaa, on erittäin säädetty.“

Kysymyksen noustua siitä, kuinka suuri palkkio olisi kouluviraston eläkekassasta annettava semmoisen kouluviran sijaiselle, josta kassa nauttii palkkasäästöä ja palkkaus suoritetaan alamaissa asetuksessa 23 p:ltä Elokuuta 1883 vahvistettujen perustusten mukaan, määräsi Keisarillinen Senaatti, että se palkkio, mikä 2:sen §:n b kohdan mukaan armollisessa ohjesäännössä kouluviraston eläkekassalle 17 p:ltä Toukokuuta 1883 olisi tuleva semmoiselle viransijaiselle, maksettaisiin avonaisuuden ollessa, nimittäin; yliopettajan-virassa 4,900 markkaa, lehtorin ja vanhemman opettajan virassa 2,800 markkaa, kollegan ja nuoremman opettajan virassa 1,400 markkaa, paitsi hyyryrahoja, sekä palkkiovirassa 80 prosenttia palkkiosta, kassan ollen velvollinen palkansäästö-aikana vastaamaan tämmöisien virkain edestä suoritettavat eläkemaksut ja lesken-avun. Tämän säännöksen mukaan tulisi niin muodoin kassa saamaan normaalilyseon kolleganvirasta, josta palkka oli 3,000 markkaa, kantaa 1,000 markkaa palkkasäästöä, kun taas palkkasäästö samanlaisesta virasta muissa lyseoissa ja alkeiskouluissa, joissa palkka oli määrätty 2,000 markaksi, tekisi 600 markkaa; ja kun ei tätä näkynyt myöskään sopivan suorastaan käyttää maan tyttökoulujen noita virkoja vastaavien, uuden vuosirahan-säännön mukaan palkattujen virkain suhteen, niin Ylihallitus, huomauttaen, kuinka kohtuutonta oli, että kassa eräänlaisen oppilaitoksen kolleganvirasta saisi enemmän palkkasäästöä kuin toisenlaisen, vaikka ne pensjoonit, jotka kassa antoi kollegain kuolinpesille, olivat yhtäläiset kaikille, esitti, että kassa kolleganvirasta, joko se oli normaalilyseon, muun lyseon, alkeiskoulun taikka tyttökoulun, saisi palkkasäästöä kantaa 600 markkaa ja näiden oppilaitosten palkkiollisista opettajanviroista 20 prosenttia, ollen velkapää palkansäästö-aikana vastaamaan viroista suoritettavat vuosimaksot ja lesken-avut, jota vastoin kunkin viran palkan jäännös tulisi viransijaiselle. Tähän Ylihallituksen esitykseen Keisarillinen Senaatti antoi suostumuksensa Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 7 p:ltä Lokakuuta 1886.

Armollisen julistuksen kautta 15 p:ltä Lokakuuta 1886 näki Teidän Keisarillinen Majesteettinne hyväksi, muuttaen mitä suomalaisen normaalilyseon sijoituksesta on säädettyä armollisissa julistuksissa 10 p:ltä Syyskuuta 1872 ja 29 p:ltä Toukokuuta 1873, armollisessa asetuksessa viimeksi mainitulta päivältä ja 23 p:nä Elokuuta 1883 annetun asetuksen IX:nessä kohdassa, armossa määrätä:

1:ksi) että Helsingissä oleva yksityinen suomalainen alkeis-opisto, jonka ottamisesta valtion huostaan lukuvuoden 1887—1888 alusta oli eri määräys annettu, järjestettäisiin normaalilyseoksi ja sen suhteen käytettäisiin samaa vuosirahan-sääntöä, kuin sanottuun kaupunkiin sijoitetussa ruotsinkielisessä normaalilyseossakin; ja

2:ksi) että sen sijaan Hämeenlinnan normaalilyseo sanotusta ajasta alkaen muutettaisiin tavalliseksi klassilliseksi lyseoksi, jossa suomi olisi opetuskielenä.

Helsingissä olevan yksityisen suomalaisen alkeis-opiston johtokunnan ja perustajain ilmoitettua suostuvansa valtion haltuun antamaan niin hyvin sanotun oppilaitoksen kuin sen tarvetta varten tonteille N:o 2, 4 ja 6 Ratakadun varrella mainitussa kaupungissa rakennetun huoneuksen, suvaitsi Teidän Keisarillinen Majesteettinne armollisessa kirjeessä samalta päivältä armossa sallia, että sanottu huoneus koulukapineineen ja tarvekaluineen 240,000 markan hinnasta lunastettaisiin valtion varalle, sillä ehdolla, että korot niin hyvin mainitun ostohinnan säästymämäärästä, kiinnitetyt velat poisluettua, kuin myös opiston rahavaroista ovat vastaiseksi käytettävät apurahoiksi eli stipendioiksi laitokseen kirjoitetuille tahi sieltä yliopistoon päästetyille oppilaille niin kauan, kuin ei yleisesti tunnustettu tarve vaadi näitä varoja käytettäviksi alkuperäiseen tarkoitukseensa, nimittäin ylemmän suomalaisen poikain oppilaitoksen voimassa-pitämiseen maan pääkaupungissa, ja että mainitut varat pitää hoidettaviksi annettaman Suomen Pankille tahi Valtionkonttoorille, niin myös että yleisessä perustajain kokouksessa annettakoon täydelliset määräykset sanottujen korkorahain hallinnosta ja ulos-annosta sekä valittakoon johtokunta sitä tarkoitusta varten.

Kirjeessä myöskin samalta eli Lokakuun 15 päivältä v. 1886 määräsi Keisarillinen Senaatti Helsingin yksityisen suomalaisen alkeis-opiston ottamisesta valtion haltuun ja muuttamisesta normaalilyseoksi, että sen tulisi tapahtua armollisessa asetuksessa 23 p:ltä Elokuuta 1883 vahvistetun järjestelyn mukaisesti, kuitenkin Ylihallituksella oikeuden ollen luku- ja opetussuunnitelmien sekä oppikursien sovittamisessa ryhtyä semmoisiin mukautuksiin, joita asianhaarat ensi alussa vaatisivat. Ostohinnasta ja opiston rahavaroista määräsi Keisarillinen Senaatti, että ne hoidettaviksi annettaisiin Suomen Valtionkonttoorille ja että kruunu ottaisi omaisuuden hallintoonsa silloisen lukuvuoden lopulla 1 p:nä Kesäkuuta 1887. Sen lisäksi määrättiin, että Hämeenlinnan normaalilyseossa palvelevat yliopettajat olisivat oikeutetut seuraavan lukuvuoden alusta astumaan toimiinsa uudesta laitetussa normaalilyseossa Helsingissä ja nauttimaan semmoisille yliopettajille Helsingissä noudatettavan vuosirahan-säännön mukaan määrättyjä palkkaetuja sekä muuttokustannusten vastaamiseksi saamaan erityistä korvausta kerrassaan 1,500 markkaa kukin, jota paitsi ensinmainitun lyseon rehtori Tohtori J. G. Geitlin, joka tehdyn sopimuksen mukaan siirtyi samaan toimeen Helsingin suomalaiseen normaalilyseoon, saisi opistoa varten ostetussa kartanossa asunnon itselleen vuotuisesta 1,000 markan hyrrystä. Jos ei yksi tahi useammat Hämeenlinnan normaalilyseoon asetetuista yliopettajista olisi suostuvaisia sanotulla tavalla siirtymään, niin he, pysyen sitä ennen heille omistettuja palkkaetuja nauttimassa astuisivat semmoisiin virkavelvollisuuksiin, mitkä lehtorinvirkaa klassillisessa lyseossa seuraavat, jota vastoin näin avoimeksi jäänyt opettajanvirka ja muut opettajantoimet uudessa Helsingin normaalilyseossa viipymättä täytettäisiin laillisessa järjestyksessä.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 21 p:ltä Lokakuuta 1886 ilmoitettiin Ylihallitukselle, jotta Keisarillinen Senaatti, toimituskunnan ehdoteltua, oli suostunut siihen, että saataisiin ensintulevana kesänä kutsua maan lyseoiden ja alkeiskoulujen rehtorit kokousta pitämään koulu-ylihallituksen johtaessa neuvotellaksensa Suomen koulua koskevista asioista, erittäinkin mitä tuli koulujen sisälliseen järjestysmuotoon, kurinpidon käyttämiseen ja eri oppilaitosten myötävaikutukseen yhteisen tarkoituksen saavuttamiseksi; ja käskettiin Ylihallitusta tuomaan Keisarilliseen Senaattiin tarkempi ehdotus ajasta ja tavasta rehtorinkokouksen pitämiselle Helsingin kaupungissa Kesäkuulla vuonna 1887 sekä vieläkin hyvissä ajoin ilmoittamaan ne kysymykset, mitkä Ylihallituksen mielestä olisivat siinä kokouksessa käytettäviksi otettavat.

Seuraavan Marraskuun 7 p:nä annetussa kiertokirjeessä vaati Ylihallitus maan lyseoiden ja alkeiskoulujen rehtoreita tuomaan ehdotuksia niihin asioihin, joita he ehkä tahtoisivat saada aiotussa kokouksessa esille. Näiden ehdotusten tultua ja Ylihallituksen puolestaan annettua Keisarilliseen Senaattiin sanottuja seikkoja tarkoittavat ehdotukset, näki Keisarillinen Senaatti hyväksi Kirkollis-toimituskunnan kirjelmällä 6 p:ltä Huhtikuuta 1887, pääasiallisesti sen mukaan kuin Ylihallitus oli ehdotellut, määrätä kokouksen suhteen seuraavata: 1:ksi) kokous pidetään Kesäkuun 9, 10 ja 11 p:nä Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun juhlasalissa; kokouksen avaa ensinmainittuna päivänä k:lo 10 e. pp. Kirkollis-toimituskunnan Päällikkö; keskusteluja kokouksen käytettäviksi jätetyistä asioista johtaa Ylihallituksen ylitirehtööri esimiehenä tahti, hänellä esteen ollessa, joku ylitarkastelijoista; 2:ksi) puhevaltaa kokouksessa, johon yleisökin tilan mukaan pääsee, nauttivat: kaikki Keisarillisen Senaatin Talous-osaston jäsenet, Ylihallitukseen kuuluvat ylitarkastelijat, maan alkeis-oppilaitosten rehtorit, molempien normaalilyseoiden kaikki yliopettajat ja Aleksanderin-Yliopiston virkaatoimittava kasvatus-opin professori; 3:ksi) oheen pannussa luettelossa suomeksi ja ruotsiksi esitetyt kysymykset asetetaan kokouksen käytettäviksi ja keskusteltaviksi; 4:ksi) pöytäkirjaa laatimaan valitsee Ylihallitus soveliaan sihteerin, jonka tulee lyhyesti kirjoittaa jokainen lausunto sillä jommallakummalla kotimaisella kielellä, jolla se on annettu, ja sihteerinpalkkion sekä muiden ehkä sattuvien maksujen suorittamista varten asetetaan 1,500 markkaa määrärajoja Ylihallituksen käytettäväksi tilintekoa vastaan; 5:ksi) muualta kutsutut kokouksen jäsenet saavat matkustuksesta olopaikaltaan Helsinkiin ja täältä takaisin sekä kokouspäivistä korvausta voimassa olevan matkustus-säännön mukaan, ja pitää siinä kohden vaillinaismäärällis-luokkaisen lyseon rehtori katsottaman neliluokkaisen alkeiskoulun rehtorin vertaiseksi, jonka ohessa Ylihallituksen tulee ajoissa Keisarillisen Senaatin Valtiovarain-toimituskunnalle antaa luettelo itsekustakin paikasta kokoukseen kutsutuista henkilöistä.

Näin annettujen tarkempien määräelmän mukaisesti tapahtui kokous 9 11 p:nä Kesäkuuta 1887 ja otti siinä osaa 37 koulurehtoria maastamme. Sihtee-

riksi oli otettu Helsingin ruotsalaisen normaalilyseon Yliopettaja C. J. Lindeqvist; kokouksen toimitukset tulevat painettuina julkaistaviksi.

Sattuneesta syystä annettiin Keisarillisen Senaatin kirjeessä 7 p:ltä Helmi-kuuta 1887 tietää, että, koska 16:nesta kohdasta, verrattuna kohtaan 15 b), 20 p:nä Lokakuuta 1884 ilmestyneeseen Suomen Suuriruhtinaanmaan matkustus-sääntöön kuuluvissa erinäisissä määräyksissä selvästi käy ilmi, jotta, kun toimituksia monessa paikassa pidetään samalla matkalla, toimituspaikkain välillä kulkemisesta saatavat päivärahat ovat velottavat koko matkan pituuden mukaan ensimmäisestä toimituspaikasta viimeiseen, jos on matkustettu kyydillä, sekä höyrylaivalla tahi rautatiellä kuljettaissa koko sen ajan pituutta myöten, mitä on mennyt matkustukseen mainittujen toimituspaikkain välillä, sentähden Keisarillinen Senaatti ei ole katsonut tarpeen vaativan erinäistä määräystä tästä asiasta.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 11 p:ltä Maaliskuuta 1887 ilmoitettiin Ylihallitukselle Keisarillisen Senaatin määräys, että, kun opettajan- tahi opettajat-taren-virka Kuopion ruotsalaisessa tyttökoulussa, Porin ruotsalaisessa neliluokkaisessa alkeiskoulussa sekä Rauman, Käkisalmen ja Lappeenrannan kaksiluokkaisissa alkeiskouluissa joutuisi avoimeksi, Ylihallituksen tulisi jättää viran vakinainen täyttäminen toistaiseksi silleen, niin että sitä hoitaisi viransijainen, saaden nauttia kaikkia palkkaus-etuja, kouluviraston eläkekassan oikeutta kuitenkin loukkaamatta. Tämän johdosta Ylihallitus, koskapa ei voisi tavallisen viransijaisuus-palkkion saamista vastaan odottaa päteviä viransijaisia ja virkain tämmöisillä ehdoilla avoinna pitäminen välttämättömästi jouduttaisi puheena olevien oppilaitosten täydellistä hajoamista, esitti alamaisessa kirjelmässä 12 p:ltä Huhtikuuta 1887, eikö eläkekassan sopisi tyytyä ainoastaan yhden vuoden palkkasäästöön jokaisesta avo-naiseksi jäävästä virasta puheen-alaisissa kouluissa ja tätä palkkasäästöä kävisi maksaa ulos vasta silloin, kuin ehkä kysymys nousisi sen viran vakinaisesta täyt-tämisestä. Tähän Ylihallituksen esitykseen Keisarillinen Senaatti suostui Kirkol-lis-toimituskunnan kirjelmässä 28 p:ltä Huhtikuuta 1887, jonka ohessa Keisarilli-nen Senaatti näki hyväksi julistaa, että ne henkilöt, jotka Ylihallitus heidän pä-tevyysnäytteet suorittettuansa voisi määrätä viransijaisina hoitamaan sanottuja virkoja, olisivat oikeutetut lisäpalkkiosta puheen ollessa lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä he näin virkaa tekevät.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 26 p:ltä Toukokuuta 1887 annettiin Ylihallituksen tietoon, muun muassa, että Keisarillinen Senaatti, huomioon ottaen, jotta voimassa olevan koulujärjestyksen mukaan rehtorintoimet eivät suinkaan ole katsottavat vakinaisiksi viroiksi, vaan päin vastoin ovat epämääräiseksi ajaksi us-kottuja toimia, joihin olisi eräänä aikana soveliaain jonkin oppilaitoksen kaikista vakinaisista ja opettajakuntaan kuuluvista opettajista valittava, ei ollut tahtonut hyväksyä sitä Ylihallituksen huomauttamaa asian käsitystä, että rehtorin ja vara-rehtorin määrääminen saisi viipyä niissä tapauksissa, jolloin jokin tahi joitakuuta

saman lyseon lehtorinvirkoja olisi avoinna; kuitenkin saisi Ylihallituksen esiin tuomien syiden nojassa edelleenkin virkaatoimittavien rehtorien toistaiseksi valinta tapahtua reaalikouluista muuttuvillaan olevissa Turun, Tampereen, Savonlinnan ja Oulun lyseoissa, kunnes niissä täydellinen määrä luokkia toimeen saataisiin, sekä Turun ja Wiipurin suomalaisissa klassillisissa lyseoissa seuraavaksi lukuvuodeksi.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 30 p:ltä Kesäkuuta 1887 määräsi Keisarillinen Senaatti, että esityksiin lisäpalkkioista opettajille tahi opettajattarille pitäisi liittää asianomaisten oikeiksi todistetut virka- eli ansioluettelot sekä muut sellaisen palkkion saannin oikeuden selville saattamiseen tarpeelliset asiakirjat; ja on Ylihallitus kiertokirjeessä 19 p:ltä sen jälkeistä Kesäkuuta vaatinut oppilaitosten johtajia ja johtajattaria puheen-alaisia esityksiä Ylihallitukseen lähettäessään katsomaan, että edellä mainittu Keisarillisen Senaatin määräys tulee noudatetuksi.

Lokakuun 17 p:nä 1884 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi, apumiehen tarpeen tähden Ylihallituksen kansliassa sihteerintöiden asianmukaista toimittamista varten, asettaa 1 p:stä Lokakuuta 1885 sen vuoden loppuun asti Ylihallituksen käytettäväksi 1,500 markkaa lisä-määrävaroja.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa asetuksessa 20 p:ltä Elokuuta 1887 maan hallintovirastojen laajennetusta toimivallasta on jätetty Ylihallituksen päätettäväksi seuraavat asiat, jotka siihen asti olivat Senaatin tutkittavia, nimittäin:

a) ryhtyä satunnaisiin sovitteluihin eri oppiaineitten tuntimäärien välillä samalla luokalla, milloin se tarpeelliseksi havaitaan oppimäärien ennättämistä ja opintojen tasaista menoa varten;

b) tutkia ja hyväksyä kontrahteja huoneista, jotka alkeis-oppilaitosten tarpeeseen vourataan kruunun kustannuksella, jos muuten hyrysumma ei ole Senaatin ennen myönnyttämää määrää suurempi;

c) poiskirjoittaa tahi itsekunkin oppilaitoksen kassan hvväksi myyttää liikanaista, kulunutta tahi kelpaamatonta tavaraa;

d) suorittaa pienempiä menoja kaikellaisista tilapäisistä tarpeista oppilaitoksissa, sitä varten osotettujen määrävaramain rajoissa.

Ylihallituksen kokoonpanosta ja siihen asetusta henkilökunnasta näki Teidän Keisarillinen Majesteettinne hyväksi armollisessa julistuksessa 30 p:ltä Kesäkuuta 1887, Keisarillisen Senaatin alamaisen esityksen johdosta, määrätä seuraavat muutokset, noudatettaviksi 1 p:stä Syyskuuta 1887:

1:o) Koulutoimen Ylihallitukseen laitettu Ylitirehtöörin-apulaisen virka on lakkautettava ja sen nykyinen haltija erotettava.

2:ksi) Kun ylitirehtöörin-virka on avoinna taikka ylitirehtööri on laillisen esteen tahi polkeen tähden estettynä keskustelussa osaa ottamasta, niin puhetta Ylihallituksessa johtaa virassa vanhin ylitarkastelija.

3:ksi) Ylihallituksen käyteltävien kameraalilaatuisten töitten ja muiden teh-

tävään hoitamista varten Ylihallituksen määräämisen mukaan asetetaan Ylihallitukseen vakinaiselle kannalle kamreeri, joka sijoitetaan sillä tavalla ja siinä järjestyksessä, kuin on Ylihallituksen sihteeristä säädettyinä, sekä saa hyväkseen nauttia yhtäläisiä palkkaus- ja muita etuja, kuin on sihteerille omistettu.

4:ksi) Ylihallituksen vuosirahan-sääntöön otetut palkkiot 1,600 markkaa kamreerille ja 1,000 markkaa sille virkamiehelle, joka huoltaa maan kansakoulun-opettajatarten pensjooninsaanti-maksojen sisäänpanon, lakkautetaan.

Myöskin armollisen kirjeen kautta saman vuoden Kesäkuun 30 p:ltä Teidän Keisarillinen Majesteettinne suvaitsi suosiosta ja armosta suoda silloiselle sanotun apulaisen-viran pitäjälle A. Rönnholm'ille sen edun, että hän, siitä ajasta väliä olematta, mistä alkain mainittu virka lakkautettaisiin, kaksi vuotta sen jälkeen ja siis 1889 vuoden Kesäkuun loppuun asti nauttisi kaikkia ylitirehtöörin-apulaisen virkaa seuraavia palkkaetuja, jonka jälkeen hänelle täysi pensjooni annettaisiin.

Kolmen vuoden aikakaudeksi 1 p:stä Syyskuuta 1888 on asianomaisessa järjestyksessä asetettu kouluneuvostot kaikille eri oppilaitoksille. Lyseoita ja alkeiskouluja varten on Ylihallitus uusien opetussuunnitelmien mukaan vahvistanut uuden opetusjaon opettajiston kesken.

Kasvatustieteellisen matka-apurahan antoi Keisarillinen Senaatti 24 p:nä Syyskuuta 1885 Jyväskylän lyseon kollegalle K. J. Gummerukselle, 31 p:nä Maaliskuuta 1886 silloiselle Kuopion lyseon kollegalle A. V. Hellman'ille ja 21 p:nä Huhtikuuta 1887 Turun suomalaisen lyseon kollegalle A. Poppiukselle. Vuonna 1886 Maaliskuun 31 p:nä myönnutti Keisarillinen Senaatti Komministeri K. T. Broberg'ille 3,000 markkaa matka-apua hänen neljänä kuukautena Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa oppiakseen tuntemaan sikäläistä koulutointa, sekä saman vuoden Toukokuun 28 p:nä saksankielen opettajattarelle Turun tyttökoulussa L. Lindström'ille 600 markkaa kieliopintojen harjoittamista varten ulkomailla, ja 17 p:nä Joulukuuta 300 markkaa voimistelun opettajattarelle Oulun tyttökouluissa N. Granberg'ille hänen seurailuksensa voimistelun opetusta Helsingin kouluissa. Sen lisäksi on erinäisille yksityis-opettajattarille pienempiä apuja annettu kieliopintojen harjoittamista varten ulkomailla. Määrättyjä kahta stipendiä kuunteluja varten normaalilyseossa ovat vuodelta 1885 nauttineet nimitetty Wiipurin suomalaisen lyseon lehtori Teologiankandidaatti E. Savolin ja Turun suomalaisen lyseon kollega A. Poppius, vuodelta 1886 Joensuun alkeiskoulun kollega J. L. Boehm ja Wiipurin suomalaisen lyseon kollega T. J. Sirelius sekä vuodelta 1887 kollegat Oulun lyseossa E. A. Lövenmark ja Turun suomalaisessa lyseossa T. W. Erich.

Seuraavat kirjantekijän-palkkiot on myönnytetty: 20 p:nä Marraskuuta 1884 Hämeenlinnan normaalilyseon kollegalle E. W. Palander'ille 600 markkaa hänen suomeksi tekemästään, „Wenäjän kielen perusteet“ nimisestä venäjänkielen oppikirjasta; 22 p:nä Lokakuuta 1885 Professori T. Rein'ille 600 markkaa hänen toimittamastansa suomenkielisestä „Sielutieteen oppikirjasta“; 14 p:nä Toukokuuta

1886 yliopettajalle, Professori E. Bönndorff'ille 800 markkaa kahdesta hänen ulosantamastansa teoksesta, nimeltä „Alkeisgeometria oppikouluja varten“ ja „Lärobok i elementargeometri“. Kesäkuun 2 p:nä vuonna 1887 antoi Keisarillinen Senatti Rouva M. Bähr'ille painatus-avuksi 2,500 markkaa hänen valmistamastaan viisi-kurssillisesta kaunokirjoitus-keinosta, joka oli aiottu sekä alkunaiskouluille että muille oppilaitoksille; ja olisivat nuo kurssit ennen 1888 vuoden loppua painosta julkaistavat niin ruotsin- kuin suomenkielelläkin. Vuonna 1886 Marraskuun 19 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti luvan ottaa tyttökoulujen ylemmillä luokilla ja jatko-opistoissa käytäntöön Tohtori V. Waseniuksen julkaiseman oppikirjan Ruotsin ja Suomen kirjallisuuden historiasta. Ylihallitus on 9 p:nä Maaliskuuta 1886 antanut luvan, että H. Paul'in tekemää saksalaista alkeiskirjaa saisi käyttää, paitsi tyttökouluissa, myöskin reaaliylyseoissa, alkeiskouluissa ja klassillisten lyseoiden reaaliylyseosastossa.

II. Erityiset oppilaitokset ja opettajisto.

Helsinki.

Normaalilyseo, jossa ruotsi opetuskielenä. Opettajistossa on se muutos tapahtunut, että pyynnöstä 30 p:nä Heinäkuuta 1886 ero myönnytettiin saksankielen opettajattarelle E. L. Winberg'ille. Saksankielen opettajaksi määrättiin kahdeksi koetusvuodeksi Reinhold Wilhelm Zilliacus 14 p:nä Joulukuuta 1887.

Rehtorinhoitoa on edelleen pitänyt yliopettaja A. Kihlman.

Lukuvuosiksi 1885—1886 ja 1886—1887 antoi Keisarillinen Senaatti luvan, että saataisiin 280 markkaa viranteko-palkkiosta maksaa pikakirjoituksen opetuksen hankkimista varten niille 5:nen luokan oppilaille, jotka eivät nauttisi kreikan kielen opetusta, ja 11 p:nä Joulukuuta 1884 myönnytettiin armollisesti 1,140 markkaa lisää viranteko-palkkioon, toistaiseksi 1 p:stä Syyskuuta 1884 maksettavaksi.

Oppilaitokseen kirjoitettujen opettajakokelaiden luku oli: lukuvuotena 1884—1885, syys-lukukautena 22, kevät-lukukautena 32; 1885—1886 syys-lukukautena 13, kevät-lukukautena 20; 1886—1887 syys-lukukautena 28, kevät-lukukautena 28. Käytännöllisiä opettajannäytteitä on noina kolmena lukuvuotena suoritettu 36, 22 ja 29.

Oppilaiden luku on ollut eri vuosina 235, 228 ja 220.

Kouluneuvosto (1 p:stä Syyskuuta 1885 1 p:ään Syyskuuta 1888): Professorit O. Donner ja A. F. Sundell, Esittelijäsihteeri W. G. Geitlin, Porimestari J. G. Sohlman ja Lääketieteen-tohtori L. Krohn.

Opetuskieleltään suomalainen normaalilyseo avattiin 1 p:nä Syyskuuta 1887 Keidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa julistuksessa 15 p:ltä Loka-

kuuta 1886 ja Keisarillisen Senaatin' kirjeessä samalta päivältä annettujen määräysten mukaan, joista edellä on selko tehty. Kaikki Hämeenlinnan entisen normaalilyseon yliopettajat, nimittäin Tohtori J. G. Geitlin, rehtorina, K. Ervast, Professori E. J. W. Bonsdorff ja Tohtori V. N. Tavaststjerna, ovat käyttäneet heille suotua oikeutta muuttaa tähän uuteen normaalilyseoon, ja sen ohessa Kirkollistoimituskunnan kirjelmällä 11 p:ltä Maaliskuuta 1887 myös ruotsin- ja suomenkielten lehtorille Hämeenlinnan normaalilyseossa Tohtori A. O. Genetz'ille myönnettiin oikeus tulla ilman sen enempää sinne siirretyksi. Muita opettajanvirkoja hoitavat toistaiseksi tuntiopettajat.

Toukokuun 8 p:nä v. 1887 myönnyttiin 2,000 markkaa ylimääräisiä varoja fysikaalisten opetuskapineitten ostamiseen ja seuraavan Heinäkuun 26 p:nä 8,400 markkaa 2:sen ja 3:nen luokan kahtiajakoon lukuvuotena 1887--1888 sekä 1,820 markkaa reaalioston toimeenpanoa varten, jos semmoinen sanottuna lukuvuotena nähtäisiin tarpeen vaatimaksi, niin myös 236 markkaa vahtimestarin palkkaamiseen Kesä-, Heinä- ja Elokuilla.

Reaalilyseo. Matematiikan kollegan virkaan valtuutettiin 19 p:nä Maaliskuuta 1886 Filosofianmaisteri Arvid Ferdinand Lilius sekä saksan- ja ruotsinkielten kollegan virkaan 22 p:nä Kesäkuuta 1886 Oulun reaalikoulun Kollega Karl Emil Hårdh. Venäjänkielen lehtorinvirka on aikaisemmin annetun määräyksen mukaan edelleenkin ollut täyttämättä, ja kun, Ylihallituksen vahvistaman uuden tuntijaon mukaan, yhteen kolleganvirkaan vast'edes yhdistetään venäjän- ja ranskankielten opettamisen velvollisuus, on toistaiseksi ruotsalaisen normaalilyseon Kollega M. Smirnoff määrätty hoitamaan osaa venäjänkielen ja Yliopiston-lehtori L. G. Biaudet osaa ranskankielen opetuksesta. Luonnonhistorian opetusta on toimittanut Filosofianmaisteri Hj. Schulman.

Lokakuun 30 p:nä v. 1884 myönnytti Keisarillinen Senaatti ylimääräisiä varoja 750 markkaa huonekalujen y. m. ostamiseen 8:ttä luokkaa varten.

Oppilaiden määrä on puheen-alaisina kolmena eri lukuvuotena ollut 177, 165 ja 163.

Kouluneuvosto: Professori F. Saltzman, Suomen Pankin johtokunnan esimies G. R. A. Charpentier, puheenjohtajana, Översti L. Munck, Tohtori Fredr. Elfving ja Maisteri Aug. Schauman.

Reaalikoulu. Saksan- ja suomenkielten sekä kaunokirjoituksen kollegaksi valtuutettiin 2 p:nä Joulukuuta 1884 Filosofianmaisteri Juhana Konstantin Ekroos ja 27 p:nä Joulukuuta samana vuonna annettiin vahvistuskirja laulun opettajanvirkaan Opettajatar Eeva Sohvi Elisabet Stenbäck'ille. Uskonnon, venäjänkielen ja voimistelun opettajanvirkoja ovat edelleenkin viransijaiset hoitaneet.

Eri opetuksen kustantamista varten koulun 4:n luokan kummassakin vuosiosastossa on erinäisiksi lukuvuosiksi myönnytetty määrärahaa 2,800 markkaa.

Oppilaitoksessa kävi vuonna 1884—1885 yhteensä 113, vuonna 1885—1886 kaikkiaan 91 ja 1886—1887 oli 87 oppilasta.

Kouluneuvosto: Lääketieteen-tohtori H. Holsti, puheenjohtajana, Kirjakauppias K. E. Holm, Tehtailija K. Fr. Spennert sekä Insinöörit Th. Frosterus ja K. Moring.

Tyttökoulu, jossa ruotsi opetuskielenä. Opettajistossa ovat seuraavat muutokset tapahtuneet: 13 p:nä Marraskuuta 1884 kuoli ruotsinkielen Kollega K. V. Bremer; anomuksen johdosta annettiin ero ranskankielen Opettajattarille H. K. Simeliukselle 22 p:nä Huhtikuuta 1887 ja E. F. Bergstad'ille 7 p:nä Kesäkuuta 1887; ranskankielen opettajattareksi valtuutettiin 20 p:nä Elokuuta 1887 Lydia Serena Eichinger ja 30 p:nä Heinäkuuta 1887 luokkaopettajattariksi Rouva Amanda Matilda Nygrén toiselle alustavalle luokalle ja Hilda Ottiliana Winberg ensimmäiselle alustavalle lunkalle, sekä historian, maantieteen ja ruotsinkielen kollegaksi 4 p:nä Joulukuuta 1886 Filosofianmaisteri Gottfrid Bernhard Petrus Nordman. Uuden opetussuunnitelman ottamisen vuoksi asetettiin saksankielen opettajatar E. O. Gustavson 1 p:stä Syyskuuta 1886 lakkautuspalkalle. Silloin erkani myös suomenkielen opettaja A. O. Wialén, koskapa sanotun kielen opetus määrättiin Kollega Lagukselle.

Jatko-opiston johtajattareksi on määrätty tyttökoulun johtajatar Neiti E. Blomqvist, joka myös lukuvuotena 1886—1887 oli puheenjohtajana Kasvatus-opillisessa johtokunnassa, johon jäseniksi määrättiin samaksi ajaksi Professori M. G. Schybergson ja Voimistelun-opettajatar A. Langhoff. Sama toimi on heille annettu lukuvuodeksi 1887—1888 Kirkollis-toimituskunnan kirjelmällä 30 p:ltä Maaliskuuta 1887. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 8 p:ltä Heinäkuuta 1886 saivat ne vapaat tahi maksavat oppilaat, jotka sitä ennen olivat alottaneet kurssinsa yksityisillä opettajatarluokilla, oikeuden päättää kurssit jatko-opistossa samoilla ehdoilla lukukausi-maksojen suhteen, joilla he sitä ennen olivat opettajatarluokassa opetusta nauttineet.

Syys-lukukautena v. 1886 oli oppilasluku jatko-opistossa 91 ja seuraavana kevät-lukukautena 94. Tyttökoulussa oli oppilaita puheena olevina kolmena lukuvuotena 281, 287 ja 286.

Toukokuun 28 p:nä v. 1885 myönnytettiin 500 markkaa koulun uuteen huoneeseen muuttamisen kustannusten suorittamista varten ja 12 p:nä Syyskuuta 1885 uusien huone- ja tarvekalujen ostamiseen 20,000 markkaa, saman vuoden Marraskuun 25 p:nä ehdotellen 720 markkaa korotusta vuosirahan-säännössä olevien palvelijain määrävareihin sekä vuonna 1886 Toukokuun 7 p:nä 7,546 markkaa 30 penniä uusien lamppujen maksun suorittamista varten.

Kouluneuvosto: Salaneuvos A. von Collan, puheenjohtajana, Professori F. Gustafsson sekä rouvat J. von Becker (kuollut), C. Montgomery ja E. Norrmén.

Tyttökoulu, jossa suomi opetuskielenä. Keisarillisen Senaatin kirjeessä 4 p:ltä Maaliskuuta 1886 määrättiin yksityisen suomenkielisen tyttökoulun ottamisesta valtion haltuun seuraavata:

1:ksi) Mainittu koulu ja siihen yhdistetty jatko-opisto otettaisiin lukuvuoden loputtua valtion huostaan sekä muodostettaisiin seuraavan lukuvuoden alusta tyttökouluille ja jatko-opistoille vahvistetun järjestysmuodon mukaan, Ylihallituksella kuitenkin oikeuden ollen, oppilaitosta varten asetettua Kasvatus-opillista johtokuntaa kuulustettuansa ja sen tehtävän ehdotuksen mukaan, luku- ja opetussuunnitelmien sekä opetuskurssien käyttämisessä joko tehdä sellaisia mukautuksia, joita asianhaarat ensi aluksi ehkä vaatisivat, taikka panna niitä perättäin luokka luokalta toimeen. Sen ohessa jätettiin Ylihallituksen valtaan, mainittua johtokuntaa kuulustettuansa ja sitä koulun-isäntien lausumaa toivomusta huomioon ottaen, että silloiset opettajat ja opettajattaret, kun he muuten täyttäsivät määrättyt pätevyys-ehdot, tulisivat uusiin virkoihin asetettaissa etupäässä muistetuiksi, erittäin määrätä, missä järjestyksessä nuo virat vakinaisesti täytettäisiin tahi opetusta muutamissa aineissa toistaiseksi tuntiopettajat hoitaisivat.

2:ksi) Yksityisen oppilaitoksen nykyinen johtajatar Otilia Stenbäck pidetään, jos kän kysyttäissä lupaa siihen suostua, sanotussa virassa sekä nimitetään hakematta tyttökoulun johtajattareksi ja varustetaan valtuuskirjalla tähän virkaan, jota vastoin virka, jos ei Johtajatar Stenbäck tahdo siihen ruveta, heti on laillisessa järjestyksessä täytettävä; tulevan johtajattaren ollen velvollinen ottamaan laitoksen taloudellisen hoidon vastaan ja siitä määrättyssä järjestyksessä tilin tekemään sekä opetuksen ja kurinpidon suhteen noudattamaan, mitä 3:nessä kohdassa säädetään.

3:ksi) Yksityisen suomalaisen tyttökoulun johtokunnan puheenjohtaja Lehtori Bernhard Fredrik Godenhjelm ja hänen vaimonsa Ida Godenhjelm ovat toistaiseksi siinä johdatustilassa opetuksen ja kurinpidon suhteen, jota he tähän asti ovat sanotussa koulussa ja sen jatkolaitoksessa pitäneet; kuitenkin niin, että ylin valvonta kuuluu Ylihallitukselle.

4:ksi) Jatko-opiston Kasvatustieteellisenä johtokuntana tulevat toistaiseksi olemaan Lehtori Godenhjelm, esimiehenä, sekä Lehtorinrouva Godenhjelm toisena ja tyttökoulun johtajatar toisena naispuolisena jäsenenä.

5:ksi) Yksityiseen jatko-opistoon kirjoitettujen oppilaiden sallitaan päättää kurssinsa samasta lukukausi-maksosta kuin tähänkin asti eli 60 markasta siinä suhteessa säädettyjen 80 markan sijaan.

6:ksi) Yksityistä koulua varten rakennetun kartanon ynnä siihen kuuluvain tonttien, nimittäin Yrjönkadun N:o 18:n ja Boulevardinkadun N:o 8:n, kanssa Korppikotkan kortteliss Helsingin kaupunkia ostaa valtio sitä vastaan, että koulun johto-

kunnalle tämän huoneuksen rakentamista varten myönnytetty valtiolaina 300,000 markkaa poiskirjoitettiin ja ne maksut korvattiin, joita todistettavasti oli lainamäärän lisäksi suoritettu sanotusta tontista ja siihen tehdyistä rakennuksista; ja olisi Ylihallitus saapa seuraavan Kesäkuun 1 p:stä käyttää sille kuuluvaa vaarinpitoa mainitusta kartanosta ja tontista niinkuin oppilaitoksen omaisuudesta.

7:ksi) Oheen pantuun luetteloon otetut yksityisen oppilaitoksen huonekalut, tarvekalut ja opetuskapineet saisi Ylihallitus isäntien asiamieheltä Lehtori Godenhjelm'iltä valtion varalle ostaa niille pannusta hinnasta, yhteensä 8,267 markasta 44 pennistä, ja sillä välipuheella, että mainitut isännät ilman lunastusta jättäisivät valtion haltuun oheen liitettyyn luetteloon pannun omaisuudenkin.

Valtuuskirja annettiin 8 p:nä Kesäkuuta 1886 Johtajattarelle O. Stenbäck'ille; 14 p:nä Syyskuuta 1886 Ida Amalia Wenell'ille ollakseen luokkaopettajatar 1:sellä ja Elina Helena Ingman 2:sella luokalla sekä Fanny Johanna Langiselle saksankielen opettajattaren-virkaan; 28 p:nä Syyskuuta 1886 asetettiin Anna Sohvi Sahlstén piirustuksen opettajattareksi. Matematiikan ja fysiikan kollegaksi valtuutettiin 26 p:nä Kesäkuuta 1887 Filosofianmaisteri Gustav Onni Immanuel Hallstén. Palkkaedut niissä vuosirahan-sääntöön otetuissa opettajan- ja opettajattaren-viroissa, joita ensi aluksi ei ole vakinaisesti täytetty, ovat, Keisarillisen Senaatin antaman toimivallan mukaan Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 8 p:ltä Heinäkuuta 1886, käytetyt tuntiopettajain palkkaamiseen.

Vuonna 1887 Tammikuun 12 p:nä myönnyttiin määrärahaa 12,748 markkaa 65 penniä erinäisten huone- ja tarvekalujen sekä fysiikan, luonnonhistorian, maantieteen ja piirustuksen opetuskapinettien hankkimiseen, jonka lisäksi myös eräitä pienempiä määräravoja on erinäisiä tarkoituksia varten annettu.

Oppilaitteen luku nousi lukuvuotena 1886—1887 tyttökoulussa 286:een ja jatko-opistossa samana aikana 58:aan.

Kouluneuvosto. Lääketieteen-tohtori M. Äyräpää, puheenjohtajana, Tehtailija J. Nissinen, Rouvat E. Melander, A. Almberg ja A. Ignatius.

Porvoo.

Lyseo. Tässä oppilaitoksessa on seuraavat opettajanvirat täytetty: 6 p:nä Joulukuuta 1884 annettiin Kuopion lyseon Lehtorille K. H. O. Grotenfelt'ille valtuuskirja latinan lehtorinvirkaan; 2 p:nä Huhtikuuta 1885 Mikkelin lyseon Lehtorille K. A. Bergholm'ille historian, geografian ja ruotsinkielen lehtorinvirkaan; samana päivänä Filosofianlisensiaatille Kaarle Forsman'ille latinan ja kreikan lehtorinvirkaan; 2 p:nä Joulukuuta 1884 Filosofianmaisterille Antti Allardt'ille historian, maantieteen ja luonnonhistorian kolleganvirkaan, velvollisuuden ollen toistaiseksi luonnonhistorian sijaan opettaa ruotsia; 12 p:nä Kesäkuuta 1885 Opettajakandidaatille U. O. G. von Schrowelle suomenkielen kolleganvirkaan; 18 p:nä Joulukuuta 1885 Filosofianmaisterille Fredrik Rudolf Wahlfors'ille matematiikan

kolleganvirkaan Kollega J. F. Schybergson'in jälkeen, joka 15 p:nä Toukokuuta 1885 oli eron saanut. Lokakuun 27 p:nä v. 1885 määrättiin Ylioppilas Juhana Fredrik Rosenqvist kahtena koetusvuotena hoitamaan voimistelun opettajanvirkaa.

Vuonna 1886 Lokakuun 2 p:nä kuoli Kollega von Schrowe. Virkavapautta nautti lukuvuotena 1886—1887 Lehtori K. H. Forsius, joka 10 p:nä Kesäkuuta 1886 pyynnöstä oli saanut eron rehtorintoimesta, joka sen jälkeisen Syyskuun 1 p:stä uskottiin vararehtorille Lehtori J. E. Strömborg'ille. Vararehtoriksi on Ylihallitus määrännyt Lehtori Bergholm'in.

Oppilaitoksessa kävi 173 oppilasta lukuvuotena 1884—1885, 185 vuonna 1885—1886 ja 162 vuodella 1886—1887.

Kouluneuvosto: Pankintirehtööri N. Gulin, puheenjohtajana, Kaupunginlääkäri A. Lindh, Konsuli G. L. Söderström, Tehtailija R. W. Ekblom ja Rouva H. Modeen.

Ali-Alkeiskoulu. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 10 p:ltä Helmikuuta 1887 annettiin Ylihallitukselle tieto, että Teidän Keisarillinen Majesteettinne, Keisarillisen Senaatin alamaisesti esitettyä, oli suostunut Porvoon Kaupunginvaltuusmiesten anomukseen, jotta sanotussa kaupungissa oleva, lakkautettavaksi määrätty kolmiluokkainen ali-alkeiskoulu saataisiin ensintulevan lukuvuoden alusta ottaa yksityiskouluna kaupungin kannatettavaksi, ja että Keisarillinen Senaatti oli nähnyt hyväksi määrätä:

että kaikki ali-alkeiskoulun vuosirahan-sääntöön otetut palkat, palkkiot ja rahamääräykset ovat Elokuun lopusta v. 1887 alkain lakkautettavat;

että koulun opettaja Otto Fredrik Linderos on samasta ajasta lukein asetettava lakkautuskannalle, palkkaetunsa pitäen; ja

että ali-alkeiskoulun kirjasto ja arkisto sekä sen opetuskapineet, sikäli kuin ne ovat valtion omia, ovat uuteen kunnankouluun annettavat, mutta sen rahat lääninrahastoon suoritettavat, maan koulurahastoon meneviksi.

Armollisessa päätöksessä 26 p:ltä Maaliskuuta 1887 suotiin Porvoon kaupungille puheena olevan koulun voimassa-pittoa varten apua yleisistä varoista 2,500 markkaa kumpaakin koulun luokkaa kohti maksettavaksi kymmenenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1887 sillä tavalla ja niillä ehdoilla, kuin säättää armollinen julistus 11 p:ltä Joulukuuta 1884 niistä ehdoista, joilla eräitä yksityisiä oppilaitoksia valtion varoilla kannatetaan; ja armollisessa julistuksessa 10 p:ltä Helmikuuta 1887 Teidän Keisarillinen Majesteettinne määräsi, että, 23 p:nä Elokuuta 1883 annetun armollisen asetuksen IX:ttä kohtaa muuttaen, ei Porvoon kaupunkiin laiteta eikä siellä voimassa pidetä kaksiluokkaista, opetuskieleltään ruotsalaista alkeiskoulua.

Koulussa kävi lukuvuosina 1884—1887 erittäin kunakin 60, 52 ja 43 oppilasta.

Kouluneuvosto: sama kuin lyseonkin.

Loviisa.

Alkeiskoulu. Syyskuun 1 p:stä v. 1884 alkoi entisen reaalikoulun perättäisen tosinmuodostelu neliluokkaiseksi alkeiskouluksi reaalilyseoille määrätyn luku suunnitelman mukaan. Reaalikoulu on kokonaan lakkaava 1887—1888 luku vuoden loppuessa.

Vuonna 1886 Huktikuun 20 p:nä annettiin valtuuskirja suomen- ja ruotsinkielten kolleganvirkaan Filosofianmaisterille Juhana Eugen Wegeliukselle, joka kuoli saman vuoden Marraskuun 17 p:nä, jonka perästä virkaan on nimitetty Kollega A. Nylund Maarianhaminasta. Wenäjän- ja saksan-kielten kolleganvirka on edelleenkin pätevän hakijan puutteen vuoksi ollut avoinna; tänä väliaikana on täällä samoin kuin muissakin samanlaisissa kouluissa, tapahtunut erinäisiä tuntijako-suunnitelman muodosteluja. Erityinen uskonnon-opettaja on edelleen ollut asetettuna.

Laulun-opettajattareksi valtuutettiin, Opettajatar E. Stenbäck'in erottua yhtäläiseen toimeen Helsingin reaalikouluun, 26 p:nä Kesäkuuta 1885 Hanna Pia Ruuth; avonaista voimistelunopettajan-virkaa on edelleen hoitanut Kansakoulun-opettaja M. Åkerlund.

Rehtori K. G. Ruuth'in 29 p:nä Joulukuuta 1885 tapahtuneen kuoleman jälkeen on rehtorintointa hoitanut Kollega K. K. Nyström.

Koulussa kävi lukuvuotena 1884—1885 oppilaita 61 ja sama määrä 1885—1886 sekä 51 vuodella 1886—1887.

Kouluneuvosto: Sijaiskonsuli A. Björkstén, puheenjohtajana, Tullinhoitaja O. Uggla ja Oikeus-neuvosmies A. Stolpe.

Tammisaari.

Alkeiskoulu. Entisen reaalikoulun perättäinen tosinmuodostus alkeiskouluksi alkoi 1 p:nä Syyskuuta 1884 ja päättyi lukuvuotena 1886—1887, jolloin neljäs luokka lisättiin. Seuraavan lukuvuoden loputtua on reaalikoulukin kokonaan lakkaava.

Omasta pyynnöstään Laulun-opettaja J. R. Thulé erotettiin 16 p:nä Tammi-kuuta 1885.

Ruotsin- ja suomenkielten kolleganvirkaan valtuutettiin 7 p:nä Joulukuuta 1886 Filosofianmaisteri Albert Olivier Wialén. Virkamääräys annettiin 15 p:nä Toukokuuta 1885 laulun-opettajanvirkaan Kansakoulun-opettajalle Juhana Antero Nordström'ille ja 11 p:nä Tammikuuta 1887 kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajanvirkaan, joka oli Opettajatar vainajan A. E. Soldan'in jälkeen avonaiseksi jäänyt, Aurora Leontine Reuter'ille. Wenäjän kielen opetusta on edelleen hoitanut reaalikoulun opettajatar E. Malm ja saksan opetusta Kollega B. F. Nylander.

Sittenkuin Kollega F. M. Lindén 11 p:nä Tammikuuta 1887 määrättiin kahdeksi koetusvuodeksi toimittamaan matematiikan ja luonnontiedon lehtorinvirkaa

Tammisaaren seminarissa, tulee matematiikan kolleganvirka alkeiskoulussa olemaan viransijaisen hoidettavana sanotun koetus-ajan loppuun.

Rehtorintointa on edelleenkin Kollega K. Malin hoitanut.

Kolmena lukuvuotena 1884—1887 oli koulussa oppilaita eri vuosina 52, 52 ja 44.

Kouluneuvosto: Neuvosmies J. E. G. Taucher, puheenjohtajana, Lääketieteen-tohtori O. Hornborg, Porimestari K. F. Hammar, Kapteeni Strömberg ja Kauppias E. Österholm.

Turku.

Klassillinen lyseo, jossa ruotsi opetuskielenä. Sittenkuin uskonnon, logiikan ja ruotsinkielen lehtori, Rehtori E. T. F. Reuter oli 28 p:nä Toukokuuta 1886 pyynnöstään saanut eron lehtorinvirastansa, nimitti Keisarillinen Senaatti 21 p:nä Kesäkuuta samana vuonna Lehtori K. J. Arrheniuksen lyseon rehtoriksi. Uskonnon lehtoriksi valtuutettiin 11 p:nä Joulukuuta 1886 Wiipurin suomalaisen klassillisen lyseon lehtori E. J. Savolin. Kollega O. F. Borg'in kansakoulun-tarkastelijaksi nimittämisen jälkeen valtuutettiin 4 p:nä Joulukuuta 1885 Filosofianmaisteri G. R. Törngren latinan kollegaksi. Maaliskuun 30 p:nä v. 1886 sai Kollega V. T. Renvall eron virastaan ja saman vuoden Joulukuun 4 p:nä valtuutettiin Filosofiankandidaatti Juhana Fredrik Appelroth historian, geografian ja ruotsin kollegaksi. Vuonna 1885 Syyskuun 4 p:nä sai Laulun-opettaja C. G. Wasenius eron ja 19 p:nä Helmikuuta 1886 määrättiin Filosofianmaisteri Eerikki Eemil Ekman kahtena koetusvuotena hoitamaan laulunopettajan-virkaa. Toistaiseksi toimittamaan piirustuksen opettajanvirkaa on Filosofianmaisteri H. Ingelius määrätty, sittenkuin Taitelija Th. Wænerberg 1886—1887 lukuvuoden loputtua erkani mainitusta toimesta.

Väliaikaisessa rinnakkais-osastossa on erityisiä opettajanmuuttoa tapahtunut. Matematiikan apulais-lehtoriksi määrättiin 3 p:nä Lokakuuta 1884 Filosofian-tohtori Emil Joh. Sourander ja 5 p:nä Lokakuuta 1885 Filosofian-tohtori Runar Freyvid Rancken; apulais-kollegoiksi määrättiin 3 p:nä Lokakuuta 1884: matemaattikassa Filosofianmaisteri Frans Eliel Hildén ja suomenkielessä Opettajakokelas U. O. G. von Schrowe sekä, tämän mentyä kolleganvirkaan Porvooseen, 17 p:nä Elokuuta 1885 Filosofianmaisteri Eemil August Almberg; ja apulais-opettajan, lakautuspalkalle asetetun Kollegan R. F. Wennerberg'in kuoltua 22 p:nä Syyskuuta 1885 laitettiin, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan saman vuoden Lokakuun 22 p:ltä, historian ja maantieteen *apulais-kolleganvirka*, johon Filosofianmaisteri Evald Ferd. Jahnsson 22 p:nä Tammikuuta 1886 määrättiin. Syys-lukukauden loputtua v. 1886 erkani uskonnon apulais-kollega K. A. Appelberg. Wenäjänskielen apulais-kollegan virkaa on edelleen toimittanut Hovineuvos A. Zandt.

Marraskuun 5 p:nä 1884 myönnytettiin arviolta 2,740 markan lisäys viranteko-palkkioiden määrärahoiksi, maksettavaksi Syyskuun 1 p:stä toistaiseksi, ja 28 p:nä Toukokuuta 1885 ylimääräisiä varoja toistaiseksi 3,080 markkaa opetuk-

sen hoitamista varten kumpaisenkin osaston 8:nella luokalla; 17 p:nä Helmikuuta 1887 määräsi Keisarillinen Senaatti, että 15,200 markan suuruisella maksulla laitettaisiin lyseorakennukseen uusi ilmanvaihto-järjestelmä.

Lyseossa kävi lukuvuotena 1884—1885 oppilaita 444, lukuvuonna 1885—1886 oli 405, ja 392 oppilasta lukuvuotena 1886—1887.

Kouluneuvosto: Presidentti Th. von Hellens, puheenjohtajana, Porimestari F. Juselius, Kauppaneuvos E. A. Lindblom, Hovioikeuden-asessori V. Björkman ja Kollegiasessori W. Björkman.

Klassillinen lyseo, jossa suomi opetuskielenä. Lukuvuodeksi 1884—1885 tuli lisää toinen luokka, jossa opetusta hoitivat samat opettajat kuin edellisenäkin vuotena. Lukuvuodeksi 1885—1886 asetettiin latinan- ja suomenkielten kolleganvirka, johon 8 p:nä Toukokuuta 1886 valtuutettiin Opettajakandidaatti Anders Viktor Hellman, ja lukuvuodeksi 1886—1887 ruotsin ja kaunokirjoituksen kolleganvirka. Wenäjänkielen, uskonnon, laulun ja voimistelun opetusta toimittivat edelleen sijaisiksi määrätyt opettajat.

Sittenkuin Teidän Keisarillinen Majesteettinne armollisessa kirjeessä 21 p:ltä Huhtikuuta 1887 näki hyväksi armossa määrätä, että 1887—1888 lukuvuoden alusta kolme silloin jäljellä olevaa Turun yksityisen alkeis-opiston ylintä luokkaa yht'aikaa otettaisiin valtion haltuun, niin että yhdessä niiden viiden luokan kanssa, joiden mittaan valtionlyseo oli ennättänyt kehittyä, muodostaisivat täydellisen kahdeksanluokkaisen lyseon, on opettajisto sanotusta lukuvuodesta asti tullut täysilukuiseksi.

Syyskuun 1 p:stä v. 1887 on lyseo täydellisesti tiloitettuna sille sisustetussa huoneistossa kruunulle kuuluvissa entisissä Turun kehruhuone-rakennuksissa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut Kollega T. W. Erich.

Eräitä vähempiä määräravoja on erinäisiä tarkoituksia varten myönnytetty, niin myös vuosittain tarpeelliset varat määrätty jokaisen lisää tulevan uuden luokan asettamista varten.

Oppilasmäärä nousi 1884—1886 kahdella luokalla 64:ään, 1885—1886 kolmella luokalla 106:een ja 1886—1887 neljällä luokalla 145:een.

Kouluneuvosto: Hovioikeuden-neuvos R. Idestam, puheenjohtajana, Apteekari H. V. Hjelt ja Lääketieteen-tohtori G. von Essen.

Reaalilyseo. Ruotsinkielisen reaalikoulun perättäinen tosinmuodostus reaalilyseoksi, joka alkoi 1 p:nä Syyskuuta 1884, on jatkunut voimassa olevien ohjeitten mukaan ja saman opettajiston ollen, joka reaalikoulussa palveli. Lukuvuodesta 1887—1888 tulee lisää matematiikan ja fysiikan lehtori. Näiden ainetten entistä kolleganvirkaa reaalikoulussa on koko puheen-alaisena aikana sijainen hoitanut, niin myös uskonnon, venäjänkielen ja laulun opettajanvirkoja, sittenkuin viimeksi-mainitusta toimesta Opettaja C. G. Wasenius eron sai 14 p:nä Syyskuuta 1884. Lukuvuodeksi 1886—1888 on sitä paitsi otettu saksankielen tuntiopettaja.

Eri opetusta varten reaalikoulun 4:n luokan kummassakin vuosiosastossa on samat määrärahat kuin ennenkin eli 3,600 markkaa maksettu Lukuvuoden 1887—1888 loputtua lakkaa reaalikoulu kokonaan.

Oppilaitoksessa kävi 124 oppilasta lukuvuotena 1884—1885, 125 vuonna 1885—1886 ja 145 vuodella 1886—1887.

Kouluneuvosto: Hovioikeuden-asessori A. Grönvik, puheenjohtajana (kuollut), Kaupunginlääkäri B. G. Hahl ja Kauppaneuvos Fr. Rettig.

Tyttökoulu. Syyskuun 1 p:stä 1886 alkoi koulun muutos viisiluokkaiseksi uuden lukusuunnitelman mukaan. Avoimeen voimistelun opettajattaren virkaan vahvistettiin 20 p:nä Joulukuuta 1884 Anna Elise Jusélius ja avonaiseen ranskan-kielen opettajattaren-virkaan valtuutettiin 4 p:nä Joulukuuta 1886 Wiipurin tyttö-koulun apulais-opettajatar A. A. Granberg. Uudesti asetettuun saksan, ruotsin ja häsityön opettajattaren-virkaan määrättiin kahdeksi koetusvuodeksi 11 p:nä Lokakuuta 1887 Signe Sederholm; tämän uuden viran muodostumisen kautta sai Kollega Hulda Emilia Roos, joka ennen oli opettanut saksaakin, ainoastaan uskonnon ja suomen opettamista. Opettajattaren-virkaan piirustuksessa ja kaunokirjoituksessa, joista edellisen opetus ennen kuului ranskan opettajattarelle ja jälkimäisen taas matematiikan ja luonnontiedon kollegalle, asetettiin 4 p:nä Joulukuuta 1886 Alma Augusta Engblom, ja 5 p:nä Heinäkuuta 1886 määrättiin, Laulun-opettaja Waseniuksen erottua, Rouva Signe Johanna Ilmoni kahtena koetusvuotena toimittamaan laulun-opettajattaren virkaa.

Heinäkuun 30 p:nä 1886 annettiin Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaan 17 p:ltä sen edellistä Kesäkuuta valtuuskirja Nikolainkaupungin lakkautetun reaalikoulun Kollegalle T. O. Ilmonille hänen 1 p:stä Syyskuuta 1887 ollakseen historian, geografian ja ruotsinkielen kollega.

Vuonna 1885 Marraskuun 25 p:nä myönnytettiin ylimääräisiä varoja 2,520 markkaa viidennen luokan ylläpitoa varten, maksettavaksi, kunnes yleisten tyttö-koulujen uudestijärjestäminen toimeen saataisiin.

Koulussa kävi lukuvuotena 1884—1885 yhteensä 158 ja vuotena 1885—1886 kaikkiaan 155 oppilasta ja vuodella 1886—1887 oli niitä 151

Kouluneuvosto: Rehtori E. T. F. Reuter, puheenjohtajana, Kreivinna H. Creutz, Lääketieteen-lisensiaatti K. Kyrklund, Kauppias J. Österblad ja Hovioikeuden-neuvoksen rouva F. Idestam.

Uusikaupunki.

Alkeiskoulu. Opettajiston kesken ei ole mitään muutoksia tapahtunut. Laulun ja voimistelun opettajanvirkoja, joita ei ole saatu vakinaisesti täytetyiksi, ovat edelleen viransijaiset hoitaneet.

Marraskuun 6 p:nä 1885 annettiin lupa maksaa koulun kassasta 500 markkaa urkuharmonion hinnaksi.

Oppilaiden lukumäärä on kunakin eri lukuvuotena kolmesta ollut 26, 24 ja 25.

Kouluneuvosto: Porimestari K. Aspelund, puheenjohtajana, Kaupunginlääkäri A. Achrén ja Kauppias F. T. Lindroth.

Rauma.

Alkeiskoulu. Sittenkuin reaalikoulun Kollega A. W. E. Modeen oli asetettu lakkautuskannalle 1 p:nä Syyskuuta 1855, toimitettiin uskonnon, suomen- ja ruotsinkielten kolleganvirkaa sijaisten kautta lukuvuotena 1885—1886; siihen valtuutettiin sitten 30 p:nä Heinäkuuta 1886 Opettajakandidaatti Knut Emil Sonck, joka ei kuitenkaan virkaan astunut, koska hän pysyi uskonnon lehtorinviran toimittajana Tammissaaren seminarissa sekä siihen virkaan nimitettiin 17 p:nä Joulukuuta 1886 ja sen jälkeen koetteeksi määrättiin. Sen vuoksi hänen kolleganvirkaansa Raumalla viransijainen hoitaa mainittuna koetus-aikana. Laulun- ja voimistelun-opettajain virkojen laita on samoin kuin Uudessa kaupungissa.

Oppilasmäärä on kunakin kolmesta lukuvuodesta noussut 11:een, 6:een ja 12:een.

Vähälukuisen oppilasmäärän tähden tulee, Keisarillisen Senaatin tässä edellä yleisessä silmäyksessä mainittua määräystä myöten, avointen opettajain-virkain täyttämisen jäämään toistaiseksi ja niiden hoitaminen tapahtumaan viransijaisten kautta.

Kouluneuvosto: Filosofiankandidaatti V. Panelius, puheenjohtajana, Nimi-pastori H. E. Wegelius, Köydenpunoja-mestari K. E. Rostedt, Mittari Iisakki Rosendal ja Neiti E. Ljungberg.

Pori.

Alkeiskoulu, jossa ruotsi opetuskielenä. Avonaiseen uskonnon ja suomenkielen kollegan virkaan annettiin 22 p:nä Maaliskuuta 1887 valtuuskirja Filosofiankandidaatille Jooseppi Mustakalliolle, joka oli kaksi koetusvuotta hoitanut sitä virkaa. Kollegan ja virkaatoimittavan rehtorin K. E. Granqvist'in saatua kivulloisuuden tähden virkavapautta lukuvuodeksi 1886—1887 ja sitte seuraavaksikin lukuvuodeksi, pitää Kollega J. I. Tamsén rehtorinhoitoa. Laulun- ja voimistelun-opettajain virkoja ovat edelleen hoitaneet siksi erää määrättyt opettajat.

Lokakuun 16 p:nä v. 1885 myönnytettiin 400 markkaa tarpeellisen voimistelukaluston hankkimiseen.

Koulussa on lukuvuotena 1884—1885 käynyt 31 oppilasta, 1885—1886 39 ja 1886—1887 21 oppilasta.

Kouluneuvosto: Porimestari E. Molander, puheenjohtajana, Tullinhoitaja A. von Willebrand, Kauppias C. Rosenlew, Kirkkoherran-apulainen R. Grönvall ja Neuvosmies J. K. Lönnbeck.

Alkeiskoulu, jossa suomi opetuskielenä. Lukuvuodesta 1885—1886 laitettiin uskonnon, historian ja geografian kolleganvirka, johon 20 p:nä Huhtikuuta 1886 valtuutettiin Opettajakandidaatti Kaarle Emil Nordberg, ja seuraavasta lukuvuodesta alkain latinan ja suomen sekä venäjän ja saksan kolleganvirat, joista edelliseen valtuutettiin 7 p:nä Joulukuuta 1887 Filosofianmaisteri Kaarlo Kustaa Jaakkola, mutta jälkimäistä ei ole voitu vakinaisesti täyttää. Kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajanvirkaan asetettiin 4 p:nä Joulukuuta 1883 Jenny Emilia Lilius; voimistelunopettajan-virkaa hoitaa koetteeksi Uno Alfons Saxén, joka siihen määrettiin 12 p:nä Lokakuuta 1886; laulunopettajan-virkaa ei ole saatu vakinaisesti täytetyksi.

Oppilasmäärä oli lukuvuotena 1884—1885 kahdella toimesta olevalla luokalla 73, lukuvuotena 1885—1886 kolmella luokalla 93 ja 1886—1887, jolloin koulu oli täydellinen, 118.

Koulunuevosto: Filosofianmaisteri G. Grönfelt, puheenjohtajana, Hovineuvos K. F. Levonius, Postinhoitaja K. Lindeman, virkaatoimittava Kappalainen V. Kaitila ja Tehtailija F. W. Hjulberg.

Maarianhamina.

Alkeiskoulu. Koulu, joka 1 p:nä Syyskuuta 1884 alkoi toimintansa yksiluokkaisena, sai toisen luokkansa seuraavana lukuvuotena. Matematiikan, luonnonhistorian, maantieteen, historian ja kaunokirjoituksen kolleganvirkaan annettiin 10 p:nä Heinäkuuta 1885 valtuuskirja Filosofiankandidaatille Iivar Ferdinand Bergroth'ille, jolle rehtorintoimikin uskottiin. Uskonnon, suomen- ja ruotsin-kielten kollegaksi valtuutettiin 4 p:nä Joulukuuta 1886 Filosofianmaisteri Aleksander Nylund. Laulun- ja voimistelun-opettajain virkoja ovat sijaiset hoitaneet.

Armollisessa kirjeessä Ylihallitukselle 21 p:ltä Tammikuuta 1887 näki Teidän Keisarillinen Majesteettinne hyväksi sallia, että koetteeksi seuraavan lukuvuoden alusta toistaiseksi tyttöjäkin saisi kouluun ottaa, kuitenkin sillä ehdolla, ett'eivät nais-oppilaat olisi kolmeatoista vuotta vanhempia sekä että venäjän- ja saksankielten opetus, oppilaitoksen vuosirahaa korottamatta, uskottaisiin opettajattarelle, joka olisi velkapää pitämään naisellista valvontaa oppilaitoksesta.

Koulussa kävi 14 oppilasta vuodella 1884—1885, 14 vuonna 1885—1886 ja 12 v. 1886—1887.

Koulunuevosto: Läketieteen-lisensiaatti N. G. Durchman, puheenjohtajana, Postinhoitaja U. L. Godenhjelm, Sijaiskonsulit N. Sittkoff ja H. F. Tamelander sekä Merikoulun-opettaja J. T. Schröder.

Hämeenlinna.

Normaalilyseo. Vuonna 1884 Marraskuun 29 p:nä annettiin määräyskirja nimitetyille ranskankielen opettajalle E. S. Koskiselle ja nimitetyille laulun-

opettajalle J. Hahl'ille. Muita muutoksia ei ole opettajistossa tapahtunut, kuin että Apulaislehtori K. Forsman 1 p:nä Syyskuuta 1885 siirtyi lehtorinvirkaan Porvooseen ja että kevät-lukukautena 1887 Laulun-opettaja Hahl kuoleamalla erosi. Latinan- ja kreikankielten apulaislehtoriksi määrättiin mainitusta ajasta Flosofianmaisteri Julius Anselm Lyly.

Syyskuun 1 p:stä v. 1887 on oppilaitos muutettu tavalliseksi *klassilliseksi lyseoksi*. Kaikkien yliopettajain ja Lehtori Genetz'in siirryttyä Helsingin uuteen suomalaiseen normaalilyseoon tulee opettajistoa täydennettäväksi klassillisen lyseon tavan mukaan, paitsi että on pidetty tarpeellisenä toistaiseksi asettaa ruotsinkielen apulaiskollega, joka palkataan viranteko-palkkiolla. Kesäkuun 21 p:nä v. 1887 nimitti Keisarillinen Senaatti Lehtori K. J. Blomstedt'in lyseon rehtoriksi; ja vara-rehtoriksi on Ylihallitus määrännyt Kollega A. E. Favén'in.

Vuonna 1885 Lokakuun 8 p:nä annettiin lupa saada viranteko-palkkiosta maksaa 280 markkaa voimistelun-opettajalle opettajakokelaitten ohjaamisesta pedagogillisessa voimistelussa, ja 2 p:nä Joulukuuta 1886 myönnytettiin 280 markkaa kreikkalais-venäläisen uskonnon opettamista varten.

Lyseoon kirjoitettuja opettajakandidaatteja oli lukuvuotena 1884—1885 syys-lukukautena 6 ja kevät-lukukautena 4, vuonna 1885—1886 syys-lukukautena 6 ja kevät-lukukautena 5 sekä 1886—1887 syys-lukukautena 14 ja kevät-lukukautena 12. Käytännöllisiä opettajannäytteitä on kolmena lukuvuotena suoritettu erittäin kunakin 17, 32 ja 28.

Oppilaitoksessa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 erittäin kunakin 291, 289 ja 284 oppilasta.

Koulunewosto: Apteekari J. Åkerman, Pastori A. V. Appelqvist, Läänin-kamreeri G. W. Liukkonen, Lääketieteen-tohtori C. H. Bartram ja Läänin-maamittari A. F. Borgenström.

Tampere.

Reaalilyseo. Reaalikoulun toisinmuodostaminen reaalilyseoksi on puheenalaisena aikana perättäin tapahtunut. Se lakkasi kokonaan lukuvuonna 1886—1887, kun ei keitään oppilaita ollut 4:nen luokan vanhemmassa vuosiosastossa. Sanotun lukuvuoden loputtua sai reaalilyseo 4:nen luokkansa. Opetusta siellä on hoitanut reaalikoulun opettajisto, paitsi latinan opetusta, jonka kustannus on maksettu viranteko-palkkiosta. Sittenkuin matemaatiikan ja fysiikan kollega reaalikoulussa E. Maunulin saman vuoden Syyskuun 1 p:nä oli eronnut lehtorinvirkaan Kuopion lyseoon, hoiti sanottujen ainetten kolleganvirkaa sijainen, ja oli saksan opetus siihen yhdistettynä lukuvuodesta 1886—1887 alkain. Joulukuun 31 p:nä v. 1884 sai Venäjänkielen-pettaja K. G. Söderman eron eläkkeen kanssa ja 30 p:nä Tammiukuuta 1885 myönnytettiin 900 markkaa ylimääräisiä varoja venäjänkielen opettajan palkkaamiseen.

Rehtorintointa on hoitanut reaalikoulun rehtori, Kollega J. Stolpe.

Oppilasmäärä oli kolmena lukuvuotena 1884—1887 kunakin erittäin 43, 55 ja 66.

Kouluneuvosto: Porimestari F. V. Procopé, puheenjohtajana, Piirilääkäri E. von Bonsdorff, Kauppaneuvos L. J. Hammarén, Kauppias F. Sumelius ja Värjärimestari H. Liljeroos.

Alkeiskoulu. Tämä koulu, joka aloitti toimensa yhdellä luokalla 1 p:nä Syyskuuta 1884, tuli täydelliseksi lukuvuoden 1886—1887 lopulla, jolloin lisää tuli 4:s luokka. Ensimmäisenä lukuvuotena toimitti opetusta viransijainen kollega, ollen velvollinen opettamaan ensimmäisen luokan kaikkia aineita, niin myös toimeen määrättyt laulun ja voimistelun opettajat. Alusta lukuvuotta 1885—1886 laitettiin kaksi kolleganvirkaa, toinen opetusvelvollisuuden kanssa ruotsin- ja suomenkielissä sekä toistaiseksi saksankielessä, toinen matematiikkaa ja fysiikka varten ynnä toistaiseksi historian ja maantieteen opetuksen velvollisuuden kanssa, niin myös piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajanvirka. Edelliseen kolleganvirkaan valtuutettiin 22 p:nä Toukokuuta 1885 Filosofianmaisteri Kaarlo Dahlström, joka astui virkaan 1 p:nä sen jälkeistä Syyskuuta, ja jälkimäiseen 4 p:nä Joulukuuta 1885 Filosofiankandidaatti Edvard Valentin Emeleus 1 p:stä Syyskuuta 1886; piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajanvirkaan määrättiin 15 p:nä Marraskuuta 1887 Irene Sterenius. Lukuvuodesta 1886—1887 tuli lisää venäjän- ja saksankielten sekä uskonnon, historian ja geografian kolleganvirat; edellistä ei toistaiseksi ole voitu vakinaisesti täyttää ja jälkimäiseen annettiin 10 p:nä Toukokuuta 1887 valtuuskirja Käkisalmen alkeiskoulun kollegalle Filosofianmaisterille Anders Enok Lindfors'ille. Sittenkuin viidenteen eli latinan ja ruotsin kolleganvirkaan valtuuskirja 10 p:nä Joulukuuta 1887 annettiin Filosofianmaisterille Julius Gustav Nordling'ille 1 p:stä Syyskuuta 1888 sekä Vendla Augusta Forsström 10 p:nä Toukokuuta 1887 asetettiin laulun opettajattareksi ja reaalilyseon Kollega O. R. Borg saman vuoden Heinäkuun 30 p:nä voimistelun opettajaksi, on opettajisto täysilukuinen. Rehtorintointa hoitaa toistaiseksi Kollega Emeleus.

Joulukuun 23 p:nä v. 1886 myönnyttiin ylimääräisiä varoja 300 markkaa luonnonhistoriallisen opetuskapineiston hankkimista varten.

Koulussa kävi 1884—1885 yhdellä luokalla 12 oppilasta, 1885—1886 kahdella luokalla 21 ja 1886—1887 kolmella luokalla 28 opilasta.

Kouluneuvosto: Kauppias G. O Sumelius, puheenjohtajana, Kapteeni F. Mörtengren, Neuvosmies V. Cajanus, Kasööri O. Björkell ja Kauppias A. Fontell.

Wiipuri.

Lyseo, jossa ruotsi opetuskielenä. Historian, maantieteen ja ruotsinkielen lehtoriksi valtuutettiin 14 p:nä Toukokuuta 1886 Filosofianmaisteri Gustav Walde-

mar Wahlroos ja 2 p:nä Joulukuuta 1884 annettiin virkamääräys laulunopettajanvirkaan Kapellimestari Kaarle Teodor Sörensen'ille. Kollegan Kaarle Severin Emeleuksen kuoltua 3 p:nä Heinäkuuta 1886 valtuutettiin 19 p:nä Huhtikuuta 1887 Filosofianmaisteri Paul Henrik Roos latinan ja ruotsin sekä toistaiseksi historiainkollegaksi. Wenäjänkielen Kollegan A. Liliuksen siirrettyä lukuvuoden 1886—1887 lopulla kielenkääntäjänvirkaan Keisarilliseen Senaattiin on sanotun kielen kolleganvirka avoinna.

Lehtori J. R. Relander'in pyydettyä eroa rehtorintoimesta nimitti Keisarillinen Senaatti 10 p:nä Joulukuuta 1886 Lehtorin Tohtori G. Laguksen lyseon rehtoriksi. Maaliskuun 8 p:nä v. 1887 määräsi Ylihallitus Lehtori A. Bergroth'in vararehtoriksi.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 9 p:ltä Joulukuuta 1886 annettiin Ylihallitukselle tieto, että Keisarillinen Senaatti oli nähnyt hyväksi kelvoksia ja vahvistaa piirustuksen lyseohuoneuksen lavennukseen sekä käsenyt Rakennus-ylihallitusta sen mukaisesti toimituttamaan puheena olevaa muutos- ja lisärakennus-työtä, joka oli tehtävä semmoiseen aikaan ja sillä tavalla, ett'ei mitään estettä tulisi oppilaitoksen toiminnalle lukukausina eivätkä kulut nousisi 50,000 markan yli.

Vuonna 1887 Toukokuun 26 p:nä myönnyttiin ylimääräisiä varoja 400 markkaa voimistelukupineiston muutosta ja lisäämistä varten.

Lyseossa kävi 206 oppilasta lukuvuonna 1884—1885, 197 vuodella 1885—1886 ja 194 vuotena 1886—1887.

Kouluneuvosto: Hovioikeuden-neuvos G. J. Palmroth, puheenjohtajana, Professori G. J. Strömborg, Kauppaneuvos W. Hackmann, Asessori L. Clouberg ja Kirjakauppias W. Hoving.

Lyseo, jossa suomi opetuskielenä. Tämä oppilaitos avattiin 1 p:nä Syyskuuta 1884 kuusiluokkaisena määräyksien mukaan Keisarillisen Senaatin kirjeessä 13 p:ltä Joulukuuta 1883, joka kirje on mainittuna tämän edellisessä kolmivuotiskertomuksessa. Ensimmäisenä lukuvuotena viransijaiset opetusta hoitivat kolmessa lehtorinvirassa ja kaikissa viidessä kolleganvirassa sekä myös saksan- ja ranskan-kielten, laulun ja voimistelun opettajanviroissa, Toukokuun 13 p:nä v. 1885 valtuutettiin Teologiankandidaatti Emil Joakim Savolin uskonnon, logiikan ja ruotsinkielen lehtoriksi ja 16 p:nä Maaliskuuta 1885 määrättiin kahdeksi koetusvuodeksi Filosofiantohtori Niilo Robert af Ursin latinan lehtoriksi ja Filosofiantohtori Eemil Juhana Sourander matemaatiikan ja fysiikan lehtoriksi. Wenäjänkielen kollegaksi valtuutettiin 17 p:nä Maaliskuuta 1885 Filosofianmaisteri Salomon Manninen ja saman vuoden Toukokuun 15 p:nä kollegoiksi: Filosofianmaisteri Yrjö Wilhelm Walle latinassa ja suomessa, Filosofiankandidaatti D. Lassila matematiikassa ja kaunokirjoituksessa, Filosofiankandidaatti Aksel Jalmari Corander historiassa, geografiassa ja luonnonhistoriassa sekä saman vuoden

Toukokuun 22 p:nä Käkisalmen alkeiskoulun Kollega T. J. Sirelius suomen- ja ruotsinkielissä. Vuonna 1885 Joulukuun 7 p:nä asetettiin Kansakoulun-opettaja A. Rikström laulun opettajaksi. Kun alussa lukuvuotta 1885—1886 lisää tuli kaksi lehtorinvirkaa, oli siten opettajisto täysilukuinen. Toiseen noista lehtorinviroista, jossa oli velvollisuus opettaa latinaa, valtuutettiin 11 p:nä Toukokuuta 1886 Kollega G. W. Walle ja toiseen, johon kuului historian, maantieteen ja suomenkielen opetus, samana päivänä Filosofianmaisteri Antti Daniel Helander, joka nautti virkavapautta lukuvuotena 1886—1887. Saksankielen opettajaksi asetettiin 10 p:nä Heinäkuuta 1886 Rouva S. K. Qvist ja ranskankielen opettajaksi 8 p:nä Helmikuuta 1887 Lehtori E. J. Sourander; voimistelun opettajaksi määrättiin 12 p:nä Lokakuuta 1886 Ylioppilas Maks Fredrik Alfthan.

Rehtorinhoitoa on toistaiseksi pitänyt Lehtori Walle.

Vuonna 1884 Joulukuun 14 p:nä myönnytettiin 600 markkaa kreikkalais-venäläisen uskonnon opetuksen kustantamista varten ja saman vuoden Joulukuun 21 p:nä 3,000 markkaa opetuskaluston hankkimiseen sekä 21 p:nä Kesäkuuta 1887 4,244 markkaa tarpeellisten huone- ja tarvekalujen ostamiseen. Muuten on lyseon laajetessa useita kertoja määrätty varoja maksettaviksi uusien luokkain toimeenpanoa varten. Lyseoon tulee, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 12 p:ltä Heinäkuuta 1887, Loviisan lakkautetun reaalikoulun fysiikallinen opetuskalusto 1887—1888 lukuvuoden loputtua siirrettäväksi.

Oppilaitoksessa kävi oppilaita 207 lukuvuotena 1884—1885, 222 vuonna 1885—1886 ja 243 vuodella 1886—1887.

Kouluneuvosto: Neuvosmies A. Thomé, puheenjohtajana, Lääketieteen-tohtori A. Blomberg, Kauppias J. Lindström, Kansakoulun-tarkastelija O. Hynén ja ja Pankinkomisarius K. G. Ramstén.

Alkeiskoulu. Reaalikoulun perättäinen muuntaminen alkeiskouluksi alkoi 1 p:nä Syyskuuta 1884. Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa kirjeessä 5 p:ltä Elokuuta 1886 säädettiin, että Wiipurissa oleva opetuskieleltään suomalainen neliluokkainen alkeiskoulu olisi, tarkoittamalla käytännöllisiä uria varten soveliaasti suoritetun opetuksen antamista oppilaille ja myös valmisteluna olemista sinne laitettavaksi ehdotettuun kauppaopistoon pääsemiseen, laajennettava *viisi-luokkaiseksi* sellaisten oppimääräin ollen, jotka tarkoitusta varten sopiviksi katsottaneisiin, jonka ohessa vahvistettiin vuosirahan-sääntö, johon otettiin viisi kollegaa sekä uskonnon, piirustuksen, laulun ja voimistelun opettajat, niin myös viranteko-palkkioiksi sekä englanninkielen ja kreikkalais-venäläisen uskonnon opetuksen hoitamista varten 4,000 markkaa. Keisarillisen Senaatin kirjeessä 17 p:ltä Helmikuuta 1887 määrättiin lukusuunnitelma ja oppikurssit.

Opetusta on hoitanut entisen reaalikoulun opettajisto, ja on nyt puheena olevana koko aikana saksan-, ruotsin- ja kaunokirjoituksen sekä matematiikan ja

fysiikan kolleganvirat, niin myös voimistelunopettajan-virka toimitettu virkasijais-
ten kautta. Rehtorintointa on edelleen hoitanut Kollega H. Zilliacus.

Vuonna 1885 Tokokuun 22 p:nä myönnyttiin 1,000 markkaa eri ope-
tuksen järjestelyä varten reaalikoulun 4:n luokan kumpaisessakin osastossa. Kir-
kollis-toimituskunnan kirjelmässä 28 p:ltä Tammikuuta 1887 ilmoitettiin Ylihalli-
tukselle Keisarillisen Senaatin nähneen hyväksi kelvoksia ja vahvistaa piirustuk-
set erääseen alkeiskoulun huoneuksen lisärakennukseen sekä määränneen, että työ
Rakennus-ylihallituksen toimesta ja sen valvoessa tehtäisiin urakalla semmoiseen
aikaan vuotta, ett'ei siitä estettä tulisi oppilaitoksen toiminnalle.

Oppilasmäärä oli lukuvuosina 1884—1887 erittäin kunakin 64, 53 ja 64.

Kouluneuvosto: sama kuin suomalaisen lyseon.

Tyttökoulu, jossa ruotsi opetuskielenä. Syyskuun 1 p:stä v. 1886 alkoi
tämän koulun toisinmuodostaminen viisiluokkaiseksi uuden lukusuunnitelman mu-
kaan. Sen vuoksi tästä lähtivät kevät-lukukauden loputtua vuonna 1886 Apulais-
opettajattaret S. K. Qvist ja A. A. Granberg sekä toimeen määrätty suomenkielen ja
uskonnon opettajat.

Alusta lukuvuotta 1886—1887 tulivat lisäksi seuraavat uudet virat: uskon-
non- ja suomenkielen kolleganvirka, jota toistaiseksi sijaiset toimittavat, ranskan-
kielen opettajattaren-virka, johon 4 p:nä Joulukuuta 1886 valtuutettiin Eeva
Charlotta Perander, sekä kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajattaren- (tahi
opettajan-) virka, johon 23 p:nä Huhtikuuta 1887 virkamääräys annettiin Rouva
Anna Elisabet Wallelle. Saksankielen ja voimistelun Opettajattaren A. W. Sol-
dan'in kuoltua 25 p:nä Maaliskuuta 1885 valtuutettiin 11 p:nä Joulukuuta 1886
Johanna Katarina Alftan sanotun kielen opettajattareksi, ja 16 p:nä Heinäkuuta
1886 määrättiin Naema Öhmann kahtena koetusvuotena hoitamaan voimistelun
opettajattaren-virkaa. Syyskuun 14 p:nä v. 1886 sai Anna Forstén, joka oli luku-
vuodesta 1881—1882 sijaisena toimittanut laulunopettajan-virkaa, vahvistuskir-
jan siihen.

Seuraavat lisä-määrävarat on myönnytetty: vuonna 1884 Syyskuun 18 p:nä
6,437 markkaa huone- ja tarvekalujen korjauksiin sekä uuden oppilaitoksen sisus-
tukseen tarvittavien samanlaisten kalujen ostamiseen, jolloin Johtajatar Perander'in
toimeksi annettiin pitää koulun tekeillä olevan uuden huoneuksen rakentamista
valvovan arkkitehdin kanssa huolta korjaamisesta ja ostoista; 17 p:nä Huhtikuuta
1885 lisää 525 markkaa silloiseksi lukuvuodeksi puiden ja valon määräravaroihin,
joka summa saman vuoden Syyskuun 1 p:stä korotettiin 1,500 markaksi; 13 p:nä
Marraskuuta 1885 musiikin kustantamista varten voimisteluharjoituksissa 400 mark-
kaa; 17 p:nä Heinäkuuta 1886 399 markkaa 76 penniä halkojen ja valon mää-
rävaroissa sekä koulukassassa syntyneiden vajausten täyttämiseen; 7 p:nä Lokakuuta
1886 piaan on ostoon 1,500 markkaa; 15 p:nä Lokakuuta 1886 425 markkaa kai-

kellaisten opetuskapineitten hankkimiseen; 23 p:nä Joulukuuta 1886 voimistelukaluston täydentämiseen ja 20 p:nä Elokuuta 1887 403 markkaa koulukassassa ilmestyneen vailingin vastaanmiseen.

Oppilaiden määrä oli kolmena lukuvuotena 1884—1887 erittäin kunakin 140, 128 ja 118.

Kouluneuvosto: Lehtori A. E. Modeen, puheenjohtajana, Hovioikeuden-assessori N. Selin, Lääketieteen-tohtori O. Hoffström sekä Rouvat A. Hornborg ja E. Frankenhæuser.

Tyttökoulu, jossa suomi opetuskielenä. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 31 p:ltä Maaliskuuta 1886 otti valtio 1 p:stä Syyskuuta 1886 haltuunsa yksityisen suomalaisen tyttökoulun, jolloin sen omaajat valtionkoululle ilman maksua jättivät yksityiskoululle kuuluvat huonekalut, tarvekapineet ja opetuskaluston sekä kaksi stipendi- eli apuraha-rahastoa, joista toisessa 2,000 ja toisessa 5,000 markkaa. Ensimmäisenä vuotena hoitivat viransijaiset opetusta kaikissa opettajan-viroissa; johtajattaren-tointa hoiti entisen yksityiskoulun johtajatar Alina Renfors, joka 16 p:nä Huhtikuuta 1887 sai valtuuskirjan mainittuun toimeen, johon kuului velvollisuus opettaa käsityötä, maantiedettä ja historiallista lukemista. Lokakuun 30 p:nä v. 1886 valtuutettiin Rouva S. K. Qvist saksankielen opettajattareksi. Muut opettajan- ja opettajattaren-virat tulevat vasta lukuvuodella 1887—1888 vakinaisesti täytettäviksi. Ensimmäisenä lukuvuotena oli koulu edelleenkin yksityiskoululle toimitetussa, kruunulle kuuluvassa huoneuksessa, johon ruotsalainen tyttökoulu ennen oli ollut tiloitettuna; sittemmin on toinen soveliaampi huoneisto vourattu.

Vuonna 1887 Maaliskuun 31 p:nä myönnyttiin 800 markkaa opetuskapinetten ostamiseen.

Koulussa kävi 1886—1887 77 oppilasta.

Kouluneuvosto: Kapteeni G. Z. Sandman, puheenjohtajana, Pastori K. G. Sirén, Asessori E. Fabritius sekä Rouvat H. Winter ja A. Kumlin.

Hamina.

Ali-alkeiskoulu. Keisarillisen Senaatin kirjeessä 25 p:ltä Tammikuta 1884 olevien määräysten mukaan lakkaantui koulu kokonaan 1884—1885 lukuvuoden loputtua ja 1 p:nä Syyskuuta 1885 asetettiin Rehtori E. J. F. Streng lakkautuspalkalle. Rehtori Streng'ille oli 5 p:nä Marraskuuta 1884 myönnetty lisäpalkkiota 400 markkaa 1 p:stä Syyskuuta 1884, niin kauan kuin virassaan pysyisi.

Lukuvuotena 1884—1885 kävi koulussa 12 oppilasta.

Entinen *kouluneuvosto* pysyi 1 p:ään Syyskuuta 1885.

Tyttökoulu. Opetusta ovat samalla tavalla kuin edellisenäkin lukuvuotena hoitaneet virkaatoimittava Johtajatar T. K. Sjöblom ja Apulais-opettajatar M. Thölberg sekä tarpeellisen monta tuntiopettajaa ja opettajatarta.

Vuonna 1885 Marraskuun 25 p:nä myönnytettiin ylimääräisiä varoja arviolta 3,650 markkaa tuntiopettajain palkkaamista varten, maksettavaksi 1 p:stä Syyskuuta 1885, niin kauvan kuin koulun nykyinen järjestysmuoto pysyisi, ja 2 p:nä Tammikuuta 1886 myöskin 280 markkaa kreikkalais-venäläisen uskonnon opetuksen kustantamiseen sekä 11 p:nä Helmikuuta 1886 piirustuksen opetuskapinnetten hankkimiseen 74 markkaa 25 penniä.

Koulussa on eri lukuvuosina 1884—1887 käynyt 76, 74 ja 75 oppilasta.

Kouluneuvosto: Provasti V. V. Lindqvist, puheenjohtajana, Lääketieteen-tohtori K. Bergstedt, Asessori O. Florell, Vapaaherratar A. Wrede ja Neiti E. Hakulin.

Lappeenranta.

Alkeiskoulu. Koulun toiminta alkoi 1 p:nä Syyskuuta 1884 yhdellä luokalla ja tuli seuraavana lukuvuotena täydelliseksi. Huhtikuun 20 p:nä v. 1885 annettiin valtuuskirja historian, matematiikan ja luonnontiedon sekä kaunokirjoituksen kolleganvirkaan Filosofianmaisterille Kustaa Reetrikki Weijolalle. Toiseen eli uskonnon, ruotsin ja suomen kolleganvirkaan on nimitetty Filosofianmaisteri Kaarle Kustaa Svan, joka siihen sai valtuuskirjan 11 p:nä Joulukuuta 1886. Voimistelun opettajanvirkaan asetettiin 5 p:nä Helmikuuta 1886 Kansakoulun-opettaja Aatami Lindh; laulun opettajanvirkaa on sijainen toimittanut. Vastedes eivät avoimet opettajanvirat tässä koulussa tule vakinaisesti täytettäviksi.

Rehtoriksi on Ylihallitus määrännyt Kollega Weijolan.

Kumpaakin lukuvuotta 1884—1885 ja 1885—1886 varten on 280 markkaa myönnetty kreikkalais-venäläisen uskonnon opettajan palkkaamiseen.

Oppilasmäärä on kolmesta lukuvuodesta 1884—1887 eri vuosina ollut 12, 19 ja 20.

Kouluneuvosto: Vankilantirehtööri G. A. Wahlström, puheenjohtajana, Pastori E. Grönberg ja Kansakoulun-opettaja K. Oittinen.

Käkisalmi.

Alkeiskoulu. Koulun ensimmäinen luokka rupesi toimeensa 1 p:nä Syyskuuta 1884 ja toinen seuraavana lukuvuotena, jolloin myös lakkautetun ali-alkeiskoulun entinen rehtori K. J. Moberg, jolle reaalikoulun rehtorinhoito oli ollut uskottuna, erkani ja Ylihallitus rehtoriksi nimitti Kollega H. W. Renqvisti'in.

Alusta lukuvuotta 1885—1886 siirrettiin Kollega T. J. Sirelius kolleganvirkaan Wiipurin suomalaisen lyseoon, ja uskonnon, historian, maantieteen, ruotsin- ja suomenkielten kollegaksi valtuutettiin 25 p:nä Tammikuuta 1887 Filosofiankandidaatti A. E. Lindfors, joka ei kuitenkaan virkaan astunut, koska hän pian

sen jälkeen siirrettiin kolleganvirkaan Tampereen alkeiskouluun. Vastedes eivät avonaiset opettajanvirat tässä koulussa tule vakinaisesti täytettäviksi.

Koulussa kävi lukuvuosina 1884—1887 kunakin 6, 5 ja 7 oppilasta.

Kouluneuvosto: Porimestari M. Th. Stenius, puheenjohtajana, Piirilääkäri A. Krogerus, Kaupunginlääkäri E. Roos, Kontrollööri D. Nikolainen ja Kauppias A. Lisitzin.

Sortavala.

Alkeiskoulu. Ensimmäinen luokka alkoi toimensa 1 p:nä Syyskuuta 1884 ja toinen seuraavana lukuvuotena. Tammikuun 17 p:nä 1886 kuoli Kollega G. Hj. Lindqvist; 7 p:nä Joulukuuta 1886 annettiin 1 p:stä Toukokuuta 1887 valtuuskirja Raahen alkeiskoulun apulaiskollegalle Filosofiankandidaatille Kaarle Eliel Petander'ille uskonnon, historian, geografian, ruotsin ja suomen kolleganvirkaan. Hän kuitenkin pian sen jälkeen siirrettiin kolleganvirkaan Tornion alkeiskouluun. Vuonna 1887 Elokaun 16 p:nä sai Voimistelun-opettaja M. Rautio pyynnöstä virkaeron.

Koulussa kävi kunakin kolmesta lukuvuodesta 1884—1887 oppilaita 16, 13 ja 9.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri H. A. Hällström, puheenjohtajana, Vapaaherra K. G. Boije ja Rouva M. Borg.

Kotka.

Alkeiskoulu. Äsken asetettu koulu avattiin yksiluokkaisena 1 p:nä Syyskuuta 1884 ja tuli seuraavana lukuvuotena, jolloin sai lisäksi toisen luokan, täydelliseksi. Kahtena ensimmäisenä lukuvuotena hoitivat kumpaakin kolleganvirkaa sijaiset. Historian, geografian, matematiikan y. m. kollegaksi valtuutettiin 10 p:nä Huhtikuuta 1886 Filosofianmaisteri Hjalmar Filip Lilius, jonka Ylihallitus on määrännyt rehtoriksi; toista kolleganvirkaa ei toistaiseksi ole voitu vakinaisesti täyttää, eikä myös voimistelunopettajan-virkaa. Laulun opettajaksi asetettiin 9 p:nä Heinäkuuta 1887 Kansakoulun-opettaja Juhana Nylenius.

Oppilasmäärä oli kolmesta lukuvuodesta 1884—1887 kunakin 19, 26 ja 24.

Kouluneuvosto: Porimestari O. Backman, puheenjohtajana, Kaupunginkamreeri W. Cadenius ja Kirjakauppias W. Weman.

Mikkeli.

Lyseo. Vuonna 1884 Joulukuun 24 p:nä kuoli Lehtori F. Polén ja uskonnon, suomenkielen ja logiikan lehtoriksi nimitettiin 8 p:nä Lokakuuta 1886 Wiipurin suomalaisen lyseon kollega Filosofiankandidaatti S. Manninen; Keisarilliselle Senaatille tehdyn valituksen johdosta annettiin 11 p:nä Maaliskuuta 1887 uskonnon lehtorinviran valtuuskirja Filosofiankandidaatille Jaakko Haniel Päivärinnalle.

Myöskin Keisarilliselle Senaatille tehdyn valituksen nojalla siirrettiin 2 p:nä Huhtikuuta 1885 historian y. m. lehtori K. A. Bergholm samanlaiseen virkaan Porvoon lyseoon ja historian, maantieteen ja ruotsinkielen lehtoriksi valtuutettiin 4 p:nä Joulukuuta 1885 Tammisaaren seminarin lehtori Tohtori A. L. Sundholm. Vuonna 1884 Marraskuun 5 p:nä kuoli Kollega ja saksankielen opettaja K. O. Forsell ja 4 p:nä Joulukuuta 1885 annettiin valtuuskirja historian, maantieteen ja luonnonhistorian kolleganvirkaan Filosofiankandidaatille Gerhard Eemil Åkesson'ille. Koetteeksi on määrätty: saksankielen opettajanvirkaan Edith Elisabeth Kuhlman, laulunopettajan-virkaan Viktor Allardt ja voimistelunopettajan-virkaan Kollega G. E. Åkesson. Virkavapautta on alusta lukuvuotta 1885—1886 kivuloisuuden tähden nauttinut Kollega ja ranskankielen opettaja C. M. Lindfors.

Seuraavia ylimääräisiä varoja on myönnytetty: 1885 Toukokuun 28 p:nä 356 markkaa 33 penniä erään koulukassassa ilmestyneen vailingin täyttämiseen ja 671 markkaa 33 penniä huonekalujen hankkimista varten 8:nteen luokkaan ja reaaliostastoon; 25 p:nä Marraskuuta 1885 vuotuista lisäystä 300 markkaa siihen koulukassan apurahaan, minkä lyseo ennen oli yleisistä varoista saanut; 11 p:nä Helmikuuta 1886 370 markkaa yksinkertaisen voimistelutelineistön asettamiseen lyseon pihalle ja kaapin ostoon luonnontieto-kokoelmia varten; sekä 17 p:nä Helmikuuta 1887 200 markkaa kymmenen uuden pulpetin hankkimista varten.

Lyseossa kävi lukuvuosina 1884—1887 kunakin 78, 90 ja 104 oppilasta.

Koulunewosto: Sotaprovosti K. J. G. Sirelius, puheenjohtajana, Piirilääkäri H. G. Hällström, Porimestari G. P. Alopæus, Nimituomari H. Lang sekä Linnan- ja lasaretinlääkäri J. A. Backman.

Heinola.

Alkeiskoulu. Reaalikoulun perättäinen muutos alkeiskouluksi alkoi 1 p:nä Syyskuuta 1884 ja päättyi lukuvuotena 1886—1887, jolloin muutto alkeiskoulun neljänteen luokkaan ensi kerran tapahtui. Sen jälkeisenä lukuvuotena lakkaa reaali-koulu kokonaan.

Ero myönnettiin 13 p:nä Huhtikuuta 1886 Kollegalle I. K. Forsman'ille ja 21 p:nä Toukokuuta samana vuonna Kollegalle P. W. Hoffström'ille. Latinan ja ruotsin kolleganvirkaan valtuutettiin 7 p:nä Joulukuuta 1886 Filosofianmaisteri Kaarle Oskar Grönros 1 p:stä Toukokuuta 1887; alusta lukuvuotta 1886—1887 laitettiin uskonnon ja ruotsinkielen kolleganvirka, johon Filosofianmaisteri Juhana Eemil Niloni 8 p:nä Helmikuuta 1887 sai valtuuskirjan, sekä samanlainen venäjän- ja saksankielten virka; ja erkanivat mainitun lukuvuoden lopulla reaalikoulussa p. lvelevat uskonnon ja venäjänkielen opettajat sekä reaalikouluun kuuluvan matematiikan ja fysiikan kolleganviran sijainen. Seuraavasta lukuvuodesta alkain tulee vielä alkeiskouluun matematiikan ja luonnontiedon kolleganvirka. Kollega J. E. Niloni kuoli 16 p:nä Heinäkuuta 1887.

Koulussa kävi lukuvuosina 1884—1887 kunakin 32, 31 ja 30 oppilasta.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri F. Flodin, puheenjohtajana, Kihlakunnan-tuomari A. E. Adler sekä Kauppiat E. A. Palmroth ja A. Malin.

Savonlinna.

Reaalilyseo. Syyskuun 1 p:stä v. 1884 alkoi reaalikoulun tosinmuodostus reaalilyseoksi, ja on reaalikoulu kokonaan lakkaava samalla kuin lukuvuosi 1887—1888. Opetusta on nyt puheen-alaisena aikana reaalikoulun opettajisto hoitanut sekä on kahta kolleganvirkaa, niin myös uskonnon, englanninkielen ja voimistelun opettajanvirkoja toimitettu viransijaisten kautta. Vuonna 1887 Huhtikuun 19 p:nä valtuutettiin matematiikan ja toistaiseksi fysiikankin kollegaksi Filosofianmaisteri Kaarle August Snellman; lukuvuodesta 1887—1888 alkain on sinne myös matematiikan ja toistaiseksi luonnonhistorian lehtorinvirka asetettu.

Tammikuun 30 p:nä v. 1885 määrättiin 1,000 markkaa koulu-huonekalujen hankkimiseen, jonka ohessa on erinäisiä lisäyksiä uskonnon-opettajan palkkioon myönnytetty.

Oppilaitoksessa kävi lukuvuotena 1884—1885 oppilaita 63, ja 55 vuodella 1885—1886 sekä 61 vuotena 1886—1887.

Kouluneuvosto: Kihlakunnan-tuomari H. F. Forss, puheenjohtajana, Piirilääkäri K. W. Envald, Kauppaneuvos O. Hedlund, Tehtailija J. Strömberg ja Tullin-hoitaja O. W. Segercrantz.

Kuopio.

Lyseo. Lehtori H. F. Öhrbom'in kuoltua ja Lehtori K. H. O. Grotenfelt'in siirtämisen jälkeen lehtorinvirkaan Porvooseen, annettiin 8 p:nä Kesäkuuta 1885 valtuuskirjat matematiikan ja fysiikan lehtorinvirkaan Tampereen reaalikoulun kollegalle E. Maunulin'ille ja latinan lehtorinvirkaan Filosofianmaisterille Anton Eerik Forsman'ille. Joulukuun 4 p:nä 1885 valtuutettiin Opettajakokelas Anders Viktor Hellman latinan ja suomen kollegaksi; samaan toimeen sai Filosofianmaisteri Otto Julius Cantell valtuuskirjan 7 p:nä Lokakuuta 1886, sittenkuin Hellman, joka ei astunut Kuopiossa olevaan virkaan, oli siirretty samanlaiseen virkaan Turun suomenkieliseen lyseoon. Virkavapautta nautti Lehtori L. M. Runeberg v. 1886—1887. Vuonna 1865 Huhtikuun 12 p:nä kuoli venäjänkielen kollega O. Argillander, ja sitte mainittu kielen kollegaksi 19 p:nä Huhtikuuta 1887 valtuutettiin Knut Paul Gustafsson.

Heinäkuun 9 p:nä 1886 sai pyynnöstään Voimistelun-opettaja K. A. Aschan virkaeron; virkaan asetettiin 18 p:nä Kesäkuuta 1887 Edvard Rudolf Hammarström.

Lehtori A. Helander'in erottua rehtorin toimesta nimitti Keisarillinen Se-

naatti 3 p:nä Maaliskuuta 1887 Lehtori J. Schwartzberg'in oppilaitoksen rehtoriksi; vararehtoriksi on Lehtori E. Winter määrätty.

Vuonna 1885 Syyskuun 4 p:nä näki Keisarillinen Senaatti hyväksi suostua siihen, että lukuvuodeksi 1885—1886 laitettaisiin rinnakkais-osastot 1:seen ja 2:seen luokkaan, joissa rinnakkaisluokissa reaalikoulun opettajain tulisi antaa opetusta sen verran, mihin he siihen asti olivat velvolliset olleet reaalikoulun kahdella alimmalla luokalla, ja myönnytettiin mainitaksi lukuvuodeksi määrärahaa 1,120 markkaa sen opetuksen hoitamiseen, jota ei voitu näitä opettajia velvoittaa haltuunsa ottamaan, kuin myös 150 markkaa lisääntyneen työn korvaukseksi lyseon vahtimestarille. Maaliskuun 27 p:nä 1886 myönnytettiin samoja tarkoituksia varten 2,220 markkaa ja 12 p:nä Heinäkuuta 1887, lakkautetun reaalikoulun vakinaisten kollegain tultua suomalaiseen tyttökouluun muutetuiksi, 6,160 markkaa. Muuten on erinäisiä lisämäärävaroja myönnytetty huonekalujen ja tarvekapinnetten hankkimiseen rinnakkaisluokkiin, niin myös kreikkalais-venäläisen uskonnon opetuksen kustantamiseen.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä 21 p:ltä Tammikuuta 1887 ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Keisarillinen Senaatti oli nähnyt hyväksi vahvistaa Rakennushallituksen tekemät piirustukset erinäisiin lyseon huoneuksen muutoksiin ja lisärakennuksiin sekä käsenyt mainittua Ylihallitusta teettämän tuon työn, joka olisi sillä tavalla tehtävä, ett'ei entisessä huoneistossa lukukausina mitään estettä oppilaitoksen toiminnalle tulisi.

Lyseossa kävi 286 oppilasta lukuvuotena 1884—1885, 298 vuonna 1885—1886 ja 290 oppilasta 1886—1887.

Kouluneuvosto: Piispa G. Johansson, puheenjohtajana, Kihlakunnan-tuomari E. F. Andersin, Porimestari F. O. Möller, Kauppias Jauhiainen, Tuomiokapitulin-sihteerin K. A. Herckman.

Reaalikoulu. Puheen-alaisena aikana on koulun lakkautus lukuvuoden 1883—1884 loputtua, jolloin ensimmäinen luokka hävisi, jatkunut luokka luokalta, niin että koulu on kokonaan lakkaava lukuvuotena 1887—1888. Lukuvuodesta 1884—1885 alkain osotettiin reaalikoulun opettajia opettamaan lyseon rinnakkaisluokilla sen opetusvelvollisuuden vähennyksen sijaan, minkä he reaalikoulussa saivat, ja lukuvuodesta 1887—1888 lähtien ovat, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 7 p:ltä Kesäkuuta 1887, vakinaiset kollegat U. V. Telén, O. R. W. Wallenius ja B. Granit siirretyt suomalaiseen tyttökouluun. Eri opetuksen järjestämistä varten reaalikoulun 4:nen luokan kumpaisessakin vuosiosastossa myönnytettiin 28 p:nä Toukokuuta 1885 lukuvuodeksi 1,500 markkaa ja Kirkollis-toimituskunnan ylempänä mainitulla kirjelmällä osotettiin opetuksen hoitamista varten jäljellä olevassa luokkaosastossa lukuvuotena 1887—1888 tuntiopettajain kautta sekä rehtorinhoidon pitämisen tarpeeseen ylimääräisiä varoja kerrassaan 5,190 markkaa.

Oppilasmäärä nousi lukuvuosina 1884—1887 erittäin kunakin 45:een, 34:ään ja 15:een.

Kouluneuvosto: sama kuin lyseon.

Tyttökoulu, jossa ruotsi opetuskielenä. Vuonna 1885 Marraskuun 25 p:nä kuoli ranskankielen ja käsityön opettajatar O. Godunoff.

Syyskuun 1 p:stä v. 1886 alkoi koulun toisinmuodostus viisiluokkaiseksi uuden lukusuunnitelman mukaan. Heinäkuun 16 p:nä 1886 määrättiin Anna Amanda Nygrén kahtena koetusvuotena 1 p:stä Syyskuuta hoitamaan ranskankielen opettajattaren-virkaa ja 7 p:nä Joulukuuta 1886 annettiin valtuuskirja Anna Maria af Enehjelm'ille kolmanteen, lisää tulleeeseen saksan- ja ruotsinkielten opettajattaren-virkaan. Vuonna 1887 Tammikuun 8 p:nä sai Helena Alvina Westling vahvistuskirjan kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajattaren-virkaan ja saman vuoden Elokuun 2 p:nä myönnytettiin pyynnöstä virkaero Kollegalle P. P. Heinriciukselle, joka oli edellisen lukuvuoden nauttinut virkavapautta.

Koulussa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 kunakin erittäin 32, 23 ja 18 oppilasta. Vast'edes eivät avoimet opettajan- ja opettajattaren-virat tässä koulussa tule vakinaisesti täytettäväksi.

Kouluneuvosto: Tuomioprovasti J. W. Calamnius, puheenjohtajana, Lehtori J. Schwartzberg, Lääninsihteeri K. Fabritius sekä Rouvat E. Stenius ja J. Therman.

Tyttökoulu, jossa suomi opetuskielenä. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 31 p:ltä Maaliskuuta 1886 otti valtio 1 p:stä sen jälkeistä Syyskuuta haltuunsa yksityisen suomalaisen tyttökoulun kaikkine luokkineen ja järjesteltiin se vahvistetun lukusuunnitelman ja vuosirahan-säännön mukaan viisiluokkaiseksi tyttökouluksi. Ensimmäisenä lukuvuotena oli kaikkia opettajan- ja opettajattaren-virkoja toimittamassa viransijaisia; johtajattaren-tointa hoiti yksityiskoulun entinen johtajatar Elisabet Ingman, joka 16 p:nä Huhtikuuta 1887 sai valtuuskirjan siihen virkaan, ollen velvollinen opettamaan käsityötä, maantiedettä ja historiallista lukemista. Seuraavasta lukuvuodesta alkain siirrettiin tähän kouluun lakkautetun reaalikoulun kollegat U. W. Telén, ollen velvollinen opettamaan historiaa, maantiedettä ja suomea, O. R. W. Wallenius, velvollisena matematiikan ja fysiikan opettamiseen, sekä B. Granit ruotsin- ja suomenkielten opetukseen. Laulun opettajattareksi asetettiin 24 p:nä Syyskuuta 1887 Rouva Tilta Killinen; muut opettajattaren-virat eivät vielä ole vakinaisesti täytettyinä alussa lukuvuotta 1887—1888.

Kirkollis-toimituskunnan ylempänä mainitun kirjelmän mukaan maksettiin lääninrahastosta johtajattaren tilattua ja tilintekoa vastaan sekä tarvetta myöten varoja tarpeellisten talonkalujen, tarvekapinnetten ja opetuskaluston ostamiseen.

Vuonna 1887 Kesäkuun 27 p:nä myönnettiin 200 markkaa voimistelusalin siustamiseen ja voimistelukalujen hankkimiseen.

Oppilasmäärä lukuvuotena 1886—1887 oli 137.

Kouluneuvosto: sama kuin ruotsinkielisenkin tyttökoulun.

Joensuu.

Alkeiskoulu. Opettajiston kesken ei ole nyt puheena olevana aikakautena mitään muutoksia tapahtunut.

Koulussa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 kunakin erittäin 76, 106 ja 110 oppilasta.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa kirjeessä 21 p:ltä Tammi-kuuta 1887 määrättiin, että puheeksi otettuun Joensuun alkeiskoulun laajentamiseen täydelliseksi lyseoksi saataisiin ruveta syys-lukukaudesta vuonna 1889 alkaen, jos vain tarpeellisia opettajavoimia silloin olisi siihen tarkoitukseen saatavissa ja tarvittavia varoja oppilaitoksen kannattamiseen voitaisiin, muita tähdellisiä valtiotarpeita syrjään jättämättä, hankkia sekä asianhaarat muutoin vaatisivat täydellisen klassillisen lyseon toimeenpanoa mainittuun kaupunkiin; ja käskettiin siis Ylihallitusta hyvissä ajoin 1889 vuoden alulla tuomaan alamainen lausunto sanotuista seikoista.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri A. Neovius, puheenjohtajana, Kihlakunnan- tuomari K. W. Nystén, Sotakomisarius A. Schroeder sekä Kauppiat F. Neppenström ja K. Judén.

Nikolainkaupunki.

Lyseo. Avoimeen historian, maantieteen ja ruotsinkielen lehtorinvirkaan valtuutettiin 20 p:nä Huhtikuuta 1885 entinen lehtori Tohtori J. O. I. Rancken ja uskonnon, logiikan ja ruotsinkielen lehtorinvirkaan 11 p:nä Joulukuuta 1886 Filosofianmaisteri Wilhelm Teodor Rosenqvist. Vuonna 1885 Helmikuun 10 p:nä annettiin vahvistuskirja ranskankielen opettajanvirkaan samassa lyseossa palvelevalle venäjänkielen kollegalle, Kolleginneuvokselle N. Hedvall'ille. Virkaeron sai pyyntönsä mukaan Lehtori Rancken 28 p:nä Kesäkuuta 1887.

Toukokuun 28 p:nä 1885 myönnettiin 400 markkaa voimistelukaluston täydentämiseen ja 11 p:nä Helmikuuta 1886 myöskin 1,700 markkaa, niistä 1,000 markkaa uusien koulu-huonekalujen hankkimiseen ja vanhain korjaamiseen sekä 700 markkaa harmonioon.

Rehtoriksi nimitti Keisarillinen Senaatti 20 p:nä Marraskuuta 1884 Lehtori K. A. E. Alberg'in ja vararehtoriksi on Ylihallitus määrännyt Lehtori Hj. Hjelt'in.

Lyseossa kävi 228 oppilasta vuotena 1884—1885, 234 vuonna 1885—1886 ja 243 vuonna 1886—1887.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri C. A. Strengell, puheenjohtajana, Hovioikeuden-notarius J. A. Rehnström, Sijaiskonsuli W. Schauman, Hovioikeuden-assessori J. Stenbäck ja Porimestari I. Taucher.

Reaalikoulu. Lukuvuoden 1883—1884 loputtua, jolloin ensimmäinen luokka lakkasi, on koulun lakkautus perättäisin tapahtunut, niin että sen toimi kokonaan päättyy lukuvuoden 1887—1888 loppuessa. Syyskuun 1 p:stä v. 1887 ovat Kollegat E. E. Ingman ja T. O. Ilmoni siirretyt, edellinen kolleganvirkaan Nikolainkaupungin tyttökouluun ja jälkimäinen kolleganvirkaan Turun tyttökouluun.

Viimmeisenä lukuvuotena toimitetaan opetusta jäljellä olevassa 4:n luokan vanhemmassa osastossa niin sinne vielä jääneen opettajiston kuin tuntiopettajainkin kautta, jota varten on 26 p:nä Toukokuuta 1887 myönnetty määräravoja 980 markkaa.

Oppilasluku teki 1884—1885 yhteensä 37, 1885—1886 taas 26 ja 1886—1887 vain 17.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri A. E. Bondén, puheenjohtajana, Kauppias C. Finnilä, Maalarimestari D. Petterson, Lasaretinlääkäri L. Runeberg ja Tehtaanjohtaja A. Sandman.

Alkeiskoulu. Koulu avattiin 1 p:nä Syyskuuta 1884 yksiluokkaisena ja siihen on sitte vuosittain lisätty yksi luokka, niin että se lukuvuotena 1887—1888 neljännen luokan saamisella tulee täydelliseksi. Ensimmäisenä lukuvuotena hoiti opetusta sijaiskollega, joka oli velvollinen opettamaan kaikkia ensimmäisen luokan aineita, sekä virkaatoimittavat laulun ja voimistelun opettajat. Lukuvuodesta 1885—1886 laitettiin kolleganvirat ruotsin- ja suomenkieliä varten sekä matematiikkaa, luonnonhistoriaa ja kaunokirjoitusta varten ynnä historian ja maantieteen opetuksen velvollisuuden kanssa ensimmäisenä vuotena; edelliseen valtuutettiin 11 p:nä Toukokuuta 1885 Filosofianmaisteri Edvard Eliel Levón ja jälkimäiseen 4 p:nä Joulukuuta 1885 Filosofiankandidaatti Eemil Johannes Buddén. Lukuvuotena 1886—1887 tulivat lisäksi uskonnon, historian ja geografian sekä venäjän- ja saksankielten kolleganvirat; edelliseen sai Filosofianmaisteri Albert Alfred Gröndahl valtuuskirjan 2 p:nä Heinäkuuta 1887, mutta jälkimäistä ei toistaiseksi ole vielä saatu vakinaisesti täytetyksi. Vuodesta 1887—1888 tulee lisää viides eli latinan ja suomen kolleganvirka. Laulun opettajanvirkaan asetettiin 2 p:nä Heinäkuuta 1887 Ellen Emilia Karsten sekä kalligrafian ja piirustuksen opettajanvirkaan saman kuun 9 p:nä Taiteilija Elias Muukka; voimistelun opettajanvirkaa on sijainen hoitanut.

Rehtorintointa on koulun alusta asti hoitanut Kollega Levón.

Oppilaita oli lukuvuotena 1884—1885 yhdellä luokalla 25, vuonna 1885—1886 kahdella luokalla 38 ja 1886—1887 kolmella luokalla 62.

Kouluneuvosto: Lyseonlehtori Hj. Hjelt, puheenjohtajana, Kauppias F. Basilier, Insinööri H. Gummerus, Pataljoonan lääkäri E. Pfaler ja virkaatoimittava reaalikoulun johtaja F. G. Lindfors (eromnut).

Tyttökoulu. Matematiikan ja luonnontiedetten kollega J. Bodén kuoli 18 p:nä Lokakuuta 1885, jonka jälkeen tähän virkaan muutettiin 1 p:stä Syyskuuta 1887 valtuuskirjalla 30 p:ltä Heinäkuuta 1886, Keisarillisen Senaatin saman kuun 17 p:nä tekemän päätöksen mukaan, saman kaupungin lakkautetun reaalikoulun kollega E. E. Ingman.

Syyskuun 1 p:stä v. 1886 alkoi koulun muutos viisiluokkaiseksi uuden lukusuunnitelman mukaan. Uudesta asetettuun ranskankielen ja käsityön opettajattarenvirkaan valtuutettiin 1 p:nä Maaliskuuta 1887 Augusta Krook ja uuteen piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattarenvirkaan määrättiin 4 p:nä Joulukuuta 1886 Ellen Matilda Lundgrén. Virkaero annettiin pyynnöstä 10 p:nä Toukokuuta 1887 Kollegalle A. F. Roosille.

Vuonna 1885 Marraskuun 25 p:nä myönnyttiin 2,620 markan rahamääräys viidennen luokan voimassa-pittoa varten, maksettavaksi siksi kuin maan yleisten tyttökoulujen uudestijärjestäminen toimeen saataisiin; saman vuoden Syyskuun 12 p:nä ylimääräisiä varoja 200 markkaa useiden uusien karttojen ostoon.

Koulussa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 erittäin kunakin 145, 136 ja 114 oppilasta.

Kouluneuvosto: Lyseonlehtori J. O. I. Rancken, puheenjohtajana, Lyseonlehtori O. Toppelius, Insinööri M. von Willebrand sekä Rouvat E. Runeberg ja E. Strengell.

Kristiina.

Alkeiskoulu. Syyskuun 1 p:stä 1884 alkain muodostettiin kaksiluokkainen reaalikoulu alkeiskouluksi; opetusta on entinen opettajisto hoitanut, jonka ohessa toista kolleganvirkaa (uskonnon, suomen ja ruotsin) sekä voimistelun opettajanvirkaa sijaiset ovat toimittaneet. Rehtorina on edelleen Kollega Holmberg.

Oppilasmäärä oli lukuvuosina 1884—1887 kunakin erittäin 13, 17 ja 22.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri A. E. Hirn, puheenjohtajana, Kauppaneuvos O. Wendelin, Kauppias E. A. Tötterman, Tullinhoitaja E. Maconi ja Porimestari K. J. Lund.

Pietarsaari.

Alkeiskoulu. Koulu avattiin yksiluokkaisena 1 p:nä Syyskuuta 1884 ja saman lukuvuoden loppuessa lakkasi ali-alkeiskoulu. Seuraavana lukuvuotena, kun tuli toinen luokka, oli alkeiskoulu täydellinen. Ensimmäisenä vuotena hoiti opetusta viransijainen kollega kaikissa ensimmäisen luokan aineissa sekä virkaan mää-

rätyt laulun ja voimistelun opettajat. Vuonna 1885 Joulukuun 4 p:nä annettiin valtuuskirja maantieteen, historian, matematiikan, luonnontieteen ja kaunokirjoituksen kolleganvirkaan Filosofianmaisterille Juhana Otto Nordman'ille ja 11 p:nä Toukokuuta 1886 Tornion alkeiskoulun kollegalle J. A. Bergman'ille uskonnon, ruotsin ja suomen kolleganvirkaan. Laulun ja voimistelun opettajanvirkoja ovat edelleenkin sijaiset toimittaneet.

Oppilasmäärä oli lukuvuosina 1884—1887 kunakin erittäin 21, 28 ja 20.

Kouluneuvosto: Kontrahtiprovasti V. L. Helander, puheenjohtajana, Kaupunginlääkäri G. Borg ja Kauppaneuvos O. A. Malm.

Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 3 p:ltä Syyskuuta 1886 saivat Pietarsaaren kaupungin-valtuusmiehet luvan saman kuun 1 p:stä ensinkin kahdeksi vuodeksi laittaa alkeiskouluun yksityisen kolmannen luokan samanlaisten oppikursien kanssa, joita noudatetaan vastaavalla luokalla maan neliluokkaisissa alkeiskouluissa, jonka ohessa sille opettajalle, jonka kunta minittuun luokkaan asettaa ja omilla varoillaan kustantaa, annettiin oikeus saada, Ylihallituksen hänet siihen toimeen kykeneväksi nähtyä, lukea virkavuosia koulu-uralla ylentymistä varten.

Kokkola.

Alkeiskoulu. Syyskuun 1 p:stä v. 1884 muodostettiin neliluokkainen lyseo alkeiskouluksi; opetusta on entinen opettajisto hoitanut. Wenäjän- ja saksankielten kolleganvirkaa sekä voimistelun opettajanvirkaa ovat edelleenkin viransijaiset toimittaneet. Vuonna 1885 Toukokuun 19 p:nä annettiin määräyskirja Kansakoulunopettajalle Antti Kustaa Nyström'ille laulun opettajanvirkaan. Pitempiäaikaista virkavapautta on Kollega F. A. Canth eri kertoja nauttinut.

Koulussa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 kunakin erittäin 73, 71 ja 59 oppilasta.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri F. Hällström, puheenjohtajana, Porimestari M. Jaatinen, Tullinhoitaja A. Brander, Apteekari V. Alfthan ja Neuvosmies C. Donner.

Jyväskylä.

Lyseo. Seuraavat jo entiseltä avoimet virat on puheen-alaisena aikakautena täytetty, nimittäin: uskonnon, logiikan ja rutsinkielen lehtorinvirka, johon valtuuskirja 9 p:nä Joulukuuta 1884 tehtiin samassa kaupungissa olevan kansakoulunopettaja- ja opettajatarseminarin lehtorille Juuso Hedberg'ille; historian, maantieteen ruotsinkielen ja geometrillisen muoto-opin kolleganvirka, johon 19 p:nä Toukokuuta 1885 valtuutettiin Filosofiankandidaatti Herman Eerik Wilkelm Ekelund; matematiikan ja luonnonhistorian kolleganvirka, johon Filosofianmaisteri Aksel August Jansson 26 p:nä Kesäkuuta 1885 sai valtuuskirjan; voimistelunopettajan-virka, johon Filosofiankandidaatti Kaarle Viktor Hällberg määrättiin kahdeksi

koetusvuodeksi, mutta josta hän pyydettyänsä sai eron 13 p:nä Syyskuuta 1887; laulunopettajan-virka, johon 19 p:nä Joulukuuta 1886 määrättiin Kollega M. Martinen. Ero myönnettiin 15 p:nä Toukokuuta 1885 piirustuksen opettajalle L. R. Forsell'ille, joka sai vuotuiseksi avuksi 450 markkaa ylimääräisellä palkkakannalla, ja saman vuoden Elokuun 3 p:nä venäjänkielen kollegalle A. G. Weilin'ille koko pensjoonin kanssa; piirustuksen opettajanvirkaan määrättiin 4 p:nä Joulukuuta 1885 Ida Alina Weijola, joka kuitenkin 1 p:stä Syyskuuta 1887 meni piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattarenvirkaan Oulun ruotsalaiseen tyttökouluun; venäjänkielen kollegaksi valtuutettiin 7 p:nä Joulukuuta 1886 Filosofian kandidaatti Anders Fredrik Hassel.

Vuonna 1885 Joulukuun 21 p:nä määräsi Ylihallitus Lehtori H. Hellgren'in lyseon vararehtoriksi, sittenkuin Lehtori E. F. Maconi oli kieltäytynyt siitä toimesta.

Helmikuun 11 p:nä 1886 myönnytettiin 474 markkaa tarpeellisten uusien huonekalujen hankkimiseen ja 4 p:nä Maaliskuuta 1886 harmonion astoon 300 markkaa; sitä paitsi on pienempiä määrärajoja myönnetty koulukassaan ilmestyneen vajauksen korvaamiseksi.

Oma huoneisto on lyseolle hankittu seminarin nais-osaston ennen käyttämissä, valtion haltuunsa lunastamissa huoneuksissa. Tehtyjen muutosten ja uudestirakennusten jälkeen ovat huoneet yhä vielä hankaluuden alaisia, siten että useimmat luokkahuoneet ovat liian pieniä, niin että vain vaivoin saadaan tarpeeksi hyvää ilmanvaihtoa toimeen.

Lyseossa kävi 225 oppilasta vuonna 1884—1885, 228 vuodella 1885—1886 ja 238 oppilasta 1886—1887.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri W. S. Schildt, puheenjohtajana, Kaupunginlääkäri E. Nilsson, Kaupunginsaarnaaja G. O. Schöneman, Yli-metsänhoitaja A. W. von Zveyberg ja Tohtorinrouva M. Schildt.

Tyttökoulu. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 31 p:ltä Maaliskuuta 1886 otti valtio seuraavan Syyskuun 1 p:stä alkaen haltuunsa yksityisen tyttökoulun kaikkine luokkineen ja järjestettiin se vahvistetun lukusuunnitelman mukaan viisiluokkaiseksi tyttökouluksi. Samalla kaupungin-valtuusmiehet antoivat koululle oman huoneiston, jonka valtiokin sittemmin on haltuunsa ottanut; se on semmoisessa kunnossa, että tarvitsee pian ja laajalti korjata.

Ensimmäisenä lukuvuotena toimitettiin kaikki opettajan- ja opettajattarenvirat sijaisten kautta; johtajattarentointa hoiti yksityiskoulun entinen johtajatar Ida Matilda Granath, joka myös toistaiseksi on siihen jääpä. Uskonnon ja ruotsin kolleganvirkaan valtuutettiin 5 p:nä Syyskuuta 1887 Kokkolan alkeiskoulun kollega N. F. Spolander 1 p:stä Syyskuuta 1887 ja ranskankielen opettajattarenvirkaan 20 p:nä

Elokuuta 1887 Kaarina Palmros. Muut virat tulevat vasta lukuvuotena 1887—1888 vakinaisesti täytettäväksi.

Kirkollis-toimituskunnan ylempänä mainitun kirjelmän mukaan maksettiin lääninrahastosta johtajattaren tilattua ja tilintekoa vastaan sekä tarvetta myöten tarpeellisia varoa huone-, tarve- ja opetuskalujen ostoa varten. Vuonna 1887 Tammikuun 21 p:nä myönnyttiin 910 markkaa opetuskapinnetten hankintaan.

Koulussa kävi lukuvuodella 1886—1887 oppilaita 68.

Kouluneuvosto: sama kuin lyseon.

Oulu.

Lyseo, jossa ruotsi opetuskielenä. Virkaero ynnä eläkkeen kanssa myönnettiin 31 p:nä Joulukuuta 1884 Lehtori J. M. Kalm'ille, jonka perästä latinan- ja kreikankielten lehtoriksi 27 p:nä Huhtikuuta 1885 valtuutettiin Filosofianmaisteri Gustav Waldemar Svensson, jonka 1 p:nä Tammikuuta 1887 tapahtuneen kuoleman jälkeen Turun ruotsalaisen lyseon kollega G. R. Törngrén 6 p:nä Elokuuta 1887 sai valtuuskirjan siihen virkaan. Avoimeen matematiikan kolleganvirkaan valtuutettiin 10 p:nä Helmikuuta 1885 Filosofianmaisteri Iisak Konrad Blomroos. Loka-kuun 28 p:nä 1887 sai Lehtori A. Forsnäs virkaeron ynnä pensjoonin kanssa.

Lyseossa kävi 113 oppilasta lukuvuotena 1884—1885, 112 vuonna 1885—1886 ja 119 oppilasta 1886—1887.

Kouluneuvosto: Oikeus-porimestari J. L. Pentzin, puheenjohtajana, Kappalainen A. Björklund, Pankinkomisarius K. G. Fogelholm ja Kauppias J. S. Hedman.

Lyseo, jossa suomi opetuskielenä. Lukuvuodesta 1884—1885 alkain tuli lisää toinen luokka, ja sen jälkeen lyseota vuotuisesti laajennettiin yhdellä luokalla, niin että lopulla lukuvuotta 1886—1887 ylennys viidenteen luokkaan tapahtui. Lukuvuosina 1884—1885 ja 1885—1886 toimitettiin edellensä, annettujen määräysten mukaan, opetusta suljetun reaalikoulun opettajain kautta. Viimmeksi mainitun lukuvuoden loputtua muutti Kollega E. Hårdh kolleganvirkaan Helsingin reaali-lyseoon, ja tähän lyseoon laitettuun uuteen latinan ja suomen kolleganvirkaan valtuutettiin 15 p:nä Kesäkuuta 1886 Filosofianmaisteri Sakari Aadolf Westerland 1 p:stä Syyskuuta 1887; yksin ajoin asetettu ruotsinkielen kolleganvirka on toistaiseksi täyttämättä. Vuonna 1887 Joulukuun 7 p:nä valtuutettiin entisen reaalikoulun kollega O. W. V. Hohenthal kollegaksi paikkakunnassa olevaan suomalaiseen tyttökouluun, ja sen jälkeen lyseossa on historian, maantieteen ja suomenkielen kolleganvirka avoinna täytettäväksi. Muuten on paitsi reaalikouluun kuuluneita piirustuksen, laulun ja voimistelun opettajia ollut eräksi määrättyjä uskonnon ja venäjänkielen opettajia palvelemissa. Lukuvuodesta 1887—1888 alkain tulee lisäksi uskonnon ja suomenkielen lehtori, joka myös kreikkaa opettaa, sekä saksan-

kielen tuntiopettaja. Mainittuna lukuvuotena tulee ensimmäinen kerta opetusta annettavaksi eri reaaliastossaan, joka aloitetaan 2:sella luokalla; sitä tarkoitusta varten on 15 p:nä Lokakuuta 1887 myönnetty määrärahaa 840 markkaa. Muuten on erinäisiä määrärahoja maksettu huonekalujen ja tarvekapinettien hankkimiseen perättäin lisää tulleita luokkia varten.

Rehtorinhoitoa on edelleen pitänyt reaalikoulun rehtori K. W. Dahlström.

Oppilasluku oli 1884—1885 kahdessa luokassa 64, 1885—1886 kolmessa luokassa 93 ja 1886—1887 neljässä luokassa 113.

Kouluneuvosto: sama kuin ruotsinkielisen lyseonkin.

Tyttökoulu, jossa ruotsi opetuskielenä. Vuonna 1885 Elokuun 17 p:nä sai Johtajatar M. Junelius virkaeron eläkkeen kanssa ja p:nä Joulukuuta 1886 sai ruotsin-, suomen- ja saksankielten kollega tässä koulussa Anna Maria Fogelholm valtuuskirjan johtajattarenpaikkaan, ollen velvollinen saksaa opettamaan.

Syyskuun 1 p:stä 1886 lukein muunnettiin koulu viisiluokkaiseksi uuden lukusuunnitelman mukaan. Ruotsin- ja suomenkielten kolleganvirkaan valtuutettiin 9 p:nä Heinäkuuta 1887 Filosofianmaisteri Wilhelm Aleksander Frigren ja ranskan opettajattareksi 28 p:nä Kesäkuuta 1887 Bertha Augusta Langhoff. Kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajattarenvirkaan sai Jyväskylän lyseossa palveleva opettajatar I. A. Weijola määräyskirjan.

Vuonna 1886 Helmikuun 11 p:nä myönnettiin 600 markkaa lauluharjoitusten johtamiseen soveliaan soittimen ostamiseen.

Koulussa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 kunakin erittäin 93, 91 ja 98 oppilasta.

Kouluneuvosto: Kunnallis-porimestari R. A. Hasselblatt, puheenjohtajana, Kaupunginlääkäri P. A. Bäckvall, Lääninkamreeri J. G. Hortling sekä Rouvat R. Snellman ja J. Elfving.

Tyttökoulu, jossa suomi opetuskielenä. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 31 p:ltä Maaliskuuta 1886 otti valtio seuraavan Syyskuun 1 p:stä haltuunsa yksityisen suomalaisen tyttökoulun kaikkine luokkineen ja järjestettiin se vahvistetun lukusuunnitelman mukaan viisiluokkaiseksi tyttökouluksi. Koulu sai huoneet yksityiskoululle rakennetusta huoneuksesta, ja ensimmäisenä vuotena toimittivat opetusta viransijaiset opettajat ja opettajattaret, joista jälkimmäisistä yksityiskoulun entinen johtajatar Angelika Wenell hoiti johtajattarentointa. Siihen hänelle annettiin valtuuskirja 10 p:nä Toukokuuta 1887. Alussa lukuvuotta 1887—1888 eivät koulun kollegan- ja opettajattaren-virat vielä ole vakinaisesti täytettyinä.

Kirkollis-toimituskunnan edellä-mainitussa kirjelmässä määrättiin, että lääninrahastosta johtajattaren tilattua ja tilintekoa vastaan sekä tarvetta myöten maksettaisiin tarpeellisia varoja huone-, tarve- ja opetuskalujen ostamiseen.

Vuonna 1886 Lokakuun 7 p:nä myönnyttiin 150 markkaa hyyrykorvaukseksi vahtimestarille ja 31 p:nä Maaliskuuta 1887 opetuskalujen astoon 800 markkaa ja 700 markkaa harmoniota varten.

Koulussa kävi lukuvuotena 1886—1887 oppilaita 64.

Kouluneuvosto: sama kuin edellisen koulun.

Raahе.

Alkeiskoulu. Koulu avattiin 1 p:nä Syyskuuta 1884 yksiluokkaisena, jossa kaikkien opetus-ainetten opettamista toimitti sijaiskollega sekä laulun ja voimistelun opetusta siihen määrättyt opettajat. Valtuuskirjat annettiin 1 p:nä Helmi-kuuta 1886 Filosofiankandidaatille Hugo Anshelm Ingman'ille uskonnon, ruotsin- ja suomenkielten kolleganvirkaan ja 15 p:nä Maaliskuuta 1886 Filosofianmaisterille Kustaa Aadolf Wangel'ille matematiikan, luonnonhistorian ja geografian kolleganvirkaan.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa kirjeessä 14 p:ltä Touko-kuuta 1886 säädettiin, että koulu ensi aluksi laajennettaisiin väliaikaisesti laitetulla kolmannella luokalla sekä siinä käytettäisiin samaa vuosirahan-sääntöä ja lukusuunnitelmaa kuin Tornion alkeiskoulussa, ainoastaan sillä erotuksella, että kolmannen vakinaisen kollegan sijaan asetettaisiin apulaiskollega samalla palkalla ja lisäpalkkion oikeudella varustettuna, kuin mitä vakinaisellekin tulevaa on. Keisarillisen Senaatin kirjeessä samalta päivältä määrättiin, että mainittu luokka astuisi toimeensa 1 p:nä Syyskuuta 1886, jonka ohessa Ylihallitukselle käskettiin, että se, saatuansa tarkempaa kokemusta siitä, vastaisiko tuo luokka todellista tarvetta paikkakunnassa, tekisi erityisen alamaisen esityksen luokan lakkauttamisesta tahi panemisesta vakinaiselle kannalle. Tämän mukaan on se luokka määrättyllä tavalla ruvennut toimintaansa, ja apulaiskollegaksi, velvollisuuden ollen latinaa, historiaa ja maantiedettä opettaa, on määrätty Filosofiankandidaatti Kaarle Eliel Pentander ja, tämän siirryttyä kolleganvirkaan Sortavalan alkeiskouluun, Opettajakokelas August Leonard Beyrath. Laulun ja voimistelun opettajanvirkoja ovat edelleen sijaiset hoitaneet.

Heinäkuun 8 p:nä 1886 määrättiin lääninrahastosta maksettavaksi 3:nteen luokkaan tarpeellisten huonekalujen ja kapinnetten kustannus.

Rehtorinhoitoa on pitänyt Kollega Ingman.

Koulussa kävi kolmena lukuvuotena 1884—1887 oppilaita 14, 19 ja 29.

Kouluneuvosto: Filosofiantohtori R. F. Rancken, Neuvosmies L. F. Leustadius ja Kauppias K. A. Almgren.

Kajaani.

Alkeiskoulu. Syyskuun 1 p:stä v. 1884 alkoi reaalikoulun muuntaminen alkeiskouluksi. Syyskuun 1 p:stä v. 1887 laajennettiin koulu, Teidän Keisarilli-

sen Majesteettinne kirjeen mukaan saman vuoden Helmikuun 24 p:ltä, väliaikaisesti laitetulla kolmannella luokalla, jonka suhteen voimassa ovat yhtäläiset määräykset kuin Raaheen alkeiskoulun väliaikaisesta kolmannesta luokasta.

Vuonna 1886 Joulukuun 2 p:nä kuoli Kollega A. Savolainen, jonka perästä Kollega H. A. Ticcander on pitänyt rehtorinhoitoa.

Erinäisiä pienempiä määräravoja on myönnytetty kolmannen luokan ylläpitoon, nimittäin 26 p:nä Toukokuuta 1887 huonekalujen hankkimiseen 335 markkaa ja huoneen vouraamiseen 400 markkaa.

Oppilasmäärä oli kolmena lukuvuotena 1884—1887 kunakin erittäin 8, 16 ja 22.

Koulunewosto: Metsänhoitoja F. Gebhard, Piirilääkäri K. E. Inberg, Kaupias C. G. Bergh sekä Neuvosmiehet A. Rimpiläinen ja A. Tervo.

Tornio.

Alkeiskoulu. Koulu avattiin 1 p:nä Syyskuuta 1884 yksiluokkaisena ja sen luokan kaikki aineet otti hoitaaksensa sijaiskollega; sen ohessa oli määätty laulun ja voimistelun opettajat.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisessa kirjeessä 26 p:ltä Maaliskuuta 1885 määrättiin koulu laajennettavaksi yhdellä luokalla, ja sen ohessa vahvistettiin sille vuosirahan-sääntö. Keisarillisen Senaatin kirjeellä saman vuoden Huhtikuun 29 p:ltä lähetettiin Ylihallitukselle, koulujärjestyksen määräysten mukaan, vahvistettu lukusuunnitelma Tornion kolmiluokkaiselle alkeiskoululle, noudattavaksi 1 p:stä Syyskuuta 1885.

Vuonna 1885 Joulukuun 4 p:nä valtuutettiin Filosofianmaisteri Juhana Ulrik Nordberg matematiikan, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kollegaksi, ja 1 p:nä Helmikuuta 1886 Filosofianmaisteri J. A. Bergman ruotsin-, suomen- ja latinankielten kollegaksi; mutta tämä jälkimäinen ei astunut virkaan, vaan meni kollegaksi Pietarsaaren alkeiskouluun. Vuonna 1887 Syyskuun 17 p:nä sai Sortavalan alkeiskoulun kollega K. E. Petander valtuuskirjan suomen- ja ruotsinkielten kolleganvirkaan; kolmas kolleganvirka, johon nykyään kuuluu historian, geografian ja latinan opetuksen valvollisuus, tulee lukuvuotena 1887—1888 vakinaisesti täytettäväksi. Joulukuun 18 p:nä 1885 määrättiin Kielen-opettaja Adolf Fredrik Rökman saksankielen opettajaksi, ja 17 p:nä Syyskuuta 1887 voimistelun-opettajaksi ent. Luutnantti Viktor Emanuel Tamelander, joka myös on koetteeksi määrättynä venäjänkielen opettajana. Laulun opettajanvirkaa on sijainen hoitanut.

Huhtikuun 16 p:nä 1886 määrättiin tarpeelliset varat lääninrahastosta maksettaviksi 3:nen luokan huone- ja tarvekalujen maksun suorittamiseksi.

Rehtorintointa on alusta lukuvuotta 1885—1886 hoitanut Kollega Nordberg.

Koulussa on kolmena lukuvuotena 1884—1887 oppilaita käynyt 18, 21 ja 20.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri G. Appelberg, Apteekari F. G. Borg, Tehtailija J. Åström nuorempi, Kihlakunnan-tuomari K. J. Boström ja Neuvosmies G. A. Govenius.

III. Yksityiset koulut.

Helsinki.

Erinäisten päätösten kautta on Keisarillinen Senaatti myöntänyt luvan seuraavain uitten koulujen perustamiseen:

Vuonna 1885 Toukokuun 18 p:nä sai piirustuksen opettajatar Helsingin reaalikoulussa K. A. Pipping luvan laittaa *lyseon pojille ja tytöille*, joka avattaisiin yksiluokkaisena ja sitte laajennettaisiin täydelliseksi kahdeksanluokkaiseksi oppilaitokseksi hakemukseen liitetyn lukusuunnitelman mukaan. Oppilaitoksessa kävi lukuvuotena 1886—1887 poikia 24 ja tyttöjä 27.

Vuonna 1886 Toukokuun 22 p:nä annettiin Professoreille K. G. T. Rein'ille ja vapaaherra E. G. Palmén'ille, perustajain valitseman johtokunnan esimiehenä ja vara-esimiehenä, lupa laittaa *pojille ja tytöille yhteinen, opetuskieleltään suomalainen lyseo*, joka seuraavan lukuvuoden alusta rupeisi toimeensa ensimmäisellä luokallaan ja sitten vuosittain laajennettaisiin yhdellä uudella, kunnes oppilaitos yhdeksänluokkaisena tulisi täysin järjestetyksi; siinä kävi lukuvuonna 1886—1887 poikkia 35 ja tyttöjä 20.

Vuonna 1886 Toukokuun 8 p:nä myönnytettiin Opettajatarille A. Langhoff'ille, L. Eichinger'ille ja H. Winberg'ille lupa toimeen panna *pikkulasten koulu*, jonka päätarkoituksena olisi tyttöjen valmistelu pääsemään ruotsalaiseen tyttökouluun, mutta joka myöskin vastaan ottaisi poikia ylempiin oppilaitoksiin valmistettaviksi. Vuodella 1886—1887 kävi koulussa 10 poikaa ja 32 tyttöä.

Vuonna 1886 Elokuun 5 p:nä myönnytettiin Opettajatar L. Stenbäck'ille lupa saada 1 p:stä Syyskuuta 1886 toimeen panna *kolmiluokkainen* ja opetuskieleltään *suomalainen koulu* oppilaiden edeltä-valmistusta varten suomalaiseen tyttökouluun ja yhteiskouluun sekä suomalaiseen alkeis-opistoon vastaan otettaviksi. Koulussa kävi 1886—1887 poikia 57 ja tyttöjä 40.

Vuonna 1887 Maaliskuun 3 p:nä saivat Filosofiantohtori A. Ramsay ja Opettajatar A. Nordman luvan perustaa *opetuskieleltään ruotsalaisen pikkukoulun*, jonka päätarkoitus olisi valmistella oppilaita pääsemään Uuteen Ruotsalaiseen Oppilaitokseen ja jonka kahteen tahi tarpeen ollen kolmeen vuosikurssiin tyttöjäkin otettaisiin ylempiin oppilaitoksiin pääsemiseen valmisteltaviksi.

Armollisella päätöksellä 28 p:ltä Toukokuuta 1885 suvaitsi Teidän Keisarillinen Majesteettinne armossa suoda alempana mainituille kouluille valtion apua seuraavat määrät, nimittäin:

Yliopiston-dosentille E. Böök'ille *Helsingin yksityislyseota varten* 25,000 markkaa vuodessa viiden vuoden aikana, 1 p:stä Syyskuuta 1885 lukein, sillä ehdolla, että maksutonta opetusta annettaisiin varattomille oppilaille kahden mukaan laskein kutakin luokkaa kohti. Oppilasmäärät 1884—1887: 163, 147 ja 119.

Yksityisen *Uuden ruotsalaisen oppilaitoksen* johtokunnalle 8,000 markkaa 1 p:stä Syyskuuta 1885 seuraavaksi lukuvuodeksi ja sitten neljäksi sen jälkeiseksi vuodeksi perättäin tulevia luokkia varten 2,500 markkaa kullekin luokalle, kunnes koko apurahan määrä nousisi 18,000 markkaan vuodessa. Oppilasmäärät 1884—1887: 91, 130 ja 160.

Koulunjohtajattarelle *J. M. Sahlberg'ille* hänen yksityistä *ruotsalaista tyttökouluansa* varten 7,000 markkaa vuodessa, viitenä vuotena maksettavaksi, Syyskuun 1 p:stä 1885 lukein, sillä ehdolla, että opetusta maksutta annettaisiin vähintäänkin kymmenelle varattomalle oppilaalle. Oppilasmäärät 1884—1887: 105, 101 ja 93.

Neiti *H. Tavaststjernan* yksityiselle *ruotsalaiselle tyttökoululle* 9,000 markkaa vuodessa viitenä vuotena, 1 p:stä Syyskuuta 1884 lukein, sillä ehdolla, että maksuton opetus toimitettaisiin vähintänsä kahdelletoista varattomalle oppilaalle. Oppilasmäärät 1884—1887: 113, 116 ja 129.

Yksityiselle *suomalaiselle tyttökoululle* sekä siihen yhdistetylle jatko- ja opettajatar-opistolle 1,000 markkaa kumpaakin kahta alista ja 1,600 markkaa muita viittä varsinaista koululuokkaa kutakin kohti sekä 2,000 markkaa kumpaistakin kahta jatkoluokkaa kohti elikkä yhteensä 14,000 markkaa vuodessa viiden vuoden aikana 1 p:stä Syyskuuta 1885, ellei tätä oppilaitosta sitä ennen valtion haltuun otettaisi, ja sillä ehdolla, että vähintäänkin 14 varatonta oppilasta saisi maksuttoman opetuksen. Koulun otti valtio haltuunsa 1 p:nä Syyskuuta 1886. Oppilasmäärät 1884—1886: 274 ja 300.

Yksityisen *saksalaisen tyttökoulun* tirehtorille F. Pærsh'ille 8,500 markkaa vuodessa viitenä vuotena, 1 p:stä Syyskuuta 1885 lukein, sillä ehdolla, että niin hyvin opetus maksutta hankitaan varattomille oppilaille kolmen mukaan kutakin kohti 7 varsinaisesta koululuokasta lukein, kuin myös suomenkielen opetusta koulussa annetaan yhtä lavealti, kuin valtion tyttökoulujen suhteen ehkä määrättäneen. Oppilasmäärät olivat lukuvuosina 1884—1887: 188, 148 ja 132.

Armollisten kirjetten kautta 16 p:ltä Heinäkuuta 1885 ja 27 p:ltä Marraskuuta 1886 suvaitsi Teidän Keisarillinen Majesteettinne yksityisen *suomalaisen alkeis-opiston* voimassa pitämistä varten lukuvuosina 1885—1886 ja 1886—1887 armossa myönnyttää valtioavuksi kummaksikin vuodeksi 40,000 markkaa. Oppi-

laitos tuli valtion haltuun ja järjestettiin normaalilyseoksi 1 p:stä Syyskuuta 1887. Oppilasmäärät 1884—1887: 275, 282 ja 287.

Porvoo.

Armollisella päätöksellä 28 p:ltä Toukokuuta 1885 myönnytettiin Lyseonlehtorille J. E. Strömborg'ille hänen yksityisen *ruotsalaisen tyttökoulunsa* varalle 2,400 markkaa lisä-määrävaroja 1 p:stä Syyskuuta 1884 silloiseksi lukuvuodeksi ja 5,000 markkaa vuodessa seuraavina yhdeksänä lukuvuotena 1 p:stä Syyskuuta 1885 lukein, sillä ehdolla, että maksuton opetus aanettaisiin varattomille oppilaille kolmen mukaan kutakin luokkaa kohti laskein. Oppilasmäärät 1884—1887: 90, 103 ja 106.

Teidän Keisarillisen Majesteettinne päätöksen kautta 26 p:nä Maaliskuuta 1887 annettiin Porvoon kaupungille lupa seuraavan lukuvuoden alusta ottaa haltuunsa sikäläinen ali-alkeiskoulu tarvekaluineen ja sitä voimassa pitää kunnan koululaitoksena, jonka ylläpidoksi sen ohessa suotiin Porvoon kaupungille apua yleisistä varoista 2,500 markan mukaan kumpaakin koulun kahta ylempää luokkaa kohti laskein yhteensä 5,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi kymmenen vuotta 1 p:stä Syyskuuta 1887.

Turku.

Vuonna 1885 Lokakuun 16 p:nä myönsi Keisarillinen Senaatti Turussa olevan yksityisen suomalaisen tyttökoulun johtajattarelle *O. M. S. Lemberg'ille* luvan sinne laittaa *kolmiluokkaisen suomalaisen koulun*, jonka tarkoitus olisi edeltä valmistaa sekä poikia että tyttöjä oppikouluihin pääsemiseen, ja saman vuoden Marraskuun 6 p:nä sai Opettajatar *M. W. Hagerlund* luvan toimeen panna *opetuskielettään ruotsalaisen koulun* oppilaiden valmistusta varten pääsemään lyseoihin ja tyttökouluihin.

Vuonna 1886 Joulukuun 17 p:nä julisti Keisarillinen Senaatti yksityisen suomalaisen lyseon oikeutetuksi antamaan siinä täydellisen oppimäärän suorittaneille oppilaille tietotodistuksen Aleksanderin-Yliopistoon pääsemistä varten. Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisella kirjeellä 21 p:ltä Huhtikuuta 1887 määrättiin, että seuraavan lukuvuoden alusta kolme jäljellä olevaa yksityisen suomalaisen lyseon korkeinta luokkaa yhtä haavaa otettaisiin valtion haltuun ja yhdessä niiden viiden luokan kanssa, joitten suuruiseksi valtionlyseo silloin olisi kehinneenä, muodostettaisiin täydelliseksi kahdeksanluokkaiseksi lyseoksi. Oppilasmäärät 1884—1887: 132, 122 ja 99.

Armollisen päätöksen kautta 28 p:ltä Toukokuuta 1885 sai yksityinen suomalainen tyttökoulu vuotuisen apurahan 4,000 markkaa viideksi vuodeksi 1 p:stä Syyskuuta 1885, ja Keisarillisen Senaatin 29 p:nä Huhtikuuta 1887 antaman luvan mukaan on koulu laajennettu viidennellä luokalla. Sen oppilasmäärät olivat 1884—1887: 43, 48 ja 65.

Koulunjohtajattaren *N. A. Ringbom'in* hallussa olevalle yksityiselle *ruotsalaiselle tyttökoululle* myönnytettiin armollisella päätöksellä 28 p:ltä Toukokuuta 1885 vuotuista apua 4,600 markkaa kymmeneksi vuodeksi saman vuoden Syyskuun 1 p:stä, sillä ehdolla, että vähintäänkin kaksitoista varatonta oppilasta saa maksuttoman opetuksen. Oppilasmäärät 1884—1887: 149, 136 ja 111.

Samoin sai Koulunjohtajatar *A. Heurlin* armollisen päätöksen kautta 28 p:ltä Toukokuuta 1885 yksityiselle *ruotsalaiselle tyttökoululle* 1,600 markkaa vuotuisesti kymmenenä vuotena saman vuoden Syyskuun 1 p:stä, sillä ehdolla, että maksutta opetetaan vähintään viisi varatonta oppilasta. Oppilasluvut 1884—1887: 66, 67 ja 76.

Maaliskuun 29 p:nä v. 1885 omisti Keisarillinen Senaatti Turun julkisen tyttökoulun johtajattarelle *W. Gripenberg'ille* 1,000 markkaa lisää ennen annettuun samansuuruiseen valtioapuun Johtajatar *Gripenberg'in* perustaman *jatkoluokan* ylläpitoa varten lukuvuotena 1885—1886.

Vuonna 1885 Kesäkuun 1 p:nä antoi Ylihallitus Opettajattarille *A. Ekman'ille* ja *H. Hertzberg'ille* luvan haltuunsa ottaa Kollegan *H. Kajanuksen* perustaman yksityisen *alustavan koulun*.

Pori.

Armollisen päätöksen kautta 28 p:ltä Toukokuuta 1885 myönnytettiin yksityiselle *suomalaiselle lyseolle* valtioapua lukuvuotena 1885—1886 maksettavaksi 9,000 markkaa, ja sen jälkeisiksi neljäksi lukuvuodeksi 12,000 markkaa vuosittain, sillä ehdolla, ett'eivät oppilaitoksen oppilasmaksot saisi olla sitä määrää vähemmät, mikä valtion lyseoille on määrätty. Tämä apu enennettiin 1 p:stä Syyskuuta 1885, Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisen päätöksen mukaan 21 p:ltä Tammi-kuuta 1887, olemaan 4,000 markkaa viitenä vuotena jokaiselle lyseon neljästä luokasta, jotka silloin vastasivat valtion lyseoiden neljää alista luokkaa ja olivat aiottu jatkoluokiksi paikkakunnan suomalaiseen alkeiskouluun. Kirkollis-toimituskunnan kirjelmällä samalta päivältä ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Teidän Majesteettinne oli valtuuttanut Senaatin ennen mainitun ajan loppua tuomaan Teidän Majesteettilenne erinäisen esityksen siitä, olisiko oppilaitoksen tuleminen valtion halltuun siihen aikaan ehkä tarpeen vaatima. Joulukuun 2 p:nä 1886 sai oppilaitos oikeuden päästää oppilaita Yliopistoon. Oppilasmäärät 1884—1887: 95, 79 ja 78.

Armollisen päätöksen kautta 28 p:ltä Toukokuuta 1885 myönnytettiin *ruotsalaiselle tyttökoululle* 6,000 markkaa vuodessa kymmeneksi vuodeksi 1 p:stä Syyskuuta 1885, sillä ehdolla, että maksutta opetettaisiin varattomia oppilaita ainakin kaksi joka luokalla. Oppilasmäärät 1884—1887: 48, 51 ja 51.

Samoin armollisen päätöksen kautta 28 p:ltä Toukokuuta 1885 sai *suomalainen tyttökoulu* apurahaa 6,000 markkaa vuodessa kymmenenä vuotena 1 p:stä

Syyskuuta 1885, sillä ehdolla, että annettaisiin maksutta opetus varattomille oppilaille kolmen mukaan lukein luokkaa kohti. Kesäkuun 22 p:nä v. 1886 antoi Keisarillinen Senaatti luvan laajentaa koulua kahdella alustavalla luokalla, jotka olisivat yhteiset pojille ja tytöille sekä aiotut valmistelemaan oppilaita pääsemään opetus-kieleltään suomalaisiin oppilaitoksiin. Oppilasmäärät 1884—1887: 82, 88 ja 84.

Hämeenlinna.

Armollisella päätöksellä 28 p:ltä Toukokuuta 1885 myönnyttiin yksityiselle *suomalaiselle tyttökoululle* 8,000 markkaa vuotuista apurahaa kymmenen vuoden ajaksi 1 p:stä Syyskuuta 1884 lukein, sillä ehdolla, että maksutta opetettaisiin ainakin kolme varatonta oppilasta kussakin luokassa. Oppilasmäärät 1884—1887: 103, 114 ja 179.

Koulunjohtajatar *E. Savonius* sai niin ikään samana päivänä annetun päätöksen kautta 5,000 markkaa vuotuista apua, maksettavaksi 1 p:stä Tammikuuta 1886 Syyskuun 1 p:ään v. 1891, sillä ehdolla, että maksutonta opetusta annetaan varattomille oppilaille kahden mukaan kutakin luokkaa kohti lukein. Oppilasmäärät 1884—1887: 83, 89 ja 79.

Tampere.

Vuonna 1886 Kesäkuun 10 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Kollegalle O. R. Borg'ille luvan laittaa *kaksiluokkaisen koulun* sekä poikain että tyttöjen valmistelua varten heidän päästäkseen maan *suomenkielisiin* lyseoihin ja tyttö-kouluihin.

Armollisen päätöksen kautta 28 p:ltä Toukokuuta 1885 saivat Kollegat J. Stolpe ja F. E. Jernberg yksityiselle *ruotsalaiselle tyttökoulullensa* 5,000 markkaa vuodessa kymmenenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1885, sillä ehdolla, että maksutta opetettaisiin varattomia oppilaita ainakin kolme joka luokassa. Oppilasmäärät 1884—1887: 56, 50 ja 46.

Armollisella päätöksellä 8 p:ltä Lokakuuta 1885 myönnyttiin *suomalaiselle tyttökoululle* apurahaa 800 markan mukaan kummallekin koulun kahdesta alemmasta ja 1,200 markan mukaan kullakin sen neljästä ylemmästä luokasta lukein, maksettavaksi 1 p:stä Syyskuuta 1885 viiden vuoden aikana, lukuvuotena 1885—1886 kolmea luokkaa varten yhteensä 2,800 markkaa, jonka perästä apurahan määrää perättäin tulevia uusia luokkia varten joka lukuvuodeksi korotetaan 1,200 markkaa, kunnes se nousee 6,400 markkaan vuodessa, sillä ehdolla, että maksuton opetus tarjolla pidetään varattomille oppilaille kolmen mukaan lukein kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti. Oppilasmäärät 1884—1887: 43, 54 ja 78.

Wiipuri.

Vuonna 1886 Maaliskuun 4 p:nä saivat yksityis-opettajattaret S. E. Qvist ja H. K. Lilius Keisarilliselta Senaatilta luvan toimeen panna *kolmiluokkaisen*

koulun oppilaiden valmistelua varten pääsemään julkisiin *ruotsalaisiin* oppilaitoksiin, ja 17 p:nä Heinäkuuta 1886 suomalaisen tyttökoulun Johtajatar A. Renfors ja Opettajatar E. Winter saada laittaa *lastenkoulu*, jonka tarkoitus etupäässä olisi valmistella oppilaita mainittuun kouluun, mutta johon ala-ikäisiä poikiakin vastaan otettaisiin.

Armollisella päätöksellä 27 p:ltä Maaliskuuta 1885 myönnettiin yksityisen *suomalaisen tyttökoulun* johtokunnalle, 1 p:stä Syyskuuta 1884 alkain ja siksi kuin ehkä valtion kustannuksella Wiipurin kaupunkiin suomenkielinen tyttökoulu laitettaisiin tahi yksityinen koulu valtion haltuun otettaisiin, ei kuitenkaan pitemmäksi kuin viiden vuoden ajaksi, valtioapua kaikkiansa 5,500 markkaa vuodessa. Syyskuun 1 p:stä v. 1886 otti valtio koulun haltuunsa. Oppilasmäärät 1884—1886: 72 ja 67.

Vuonna 1885 Toukokuun 28 p:nä myönnettiin armollisesti Koulunjohtajattarelle *I. Behm*'ille hänen yksityistä *saksalaista tyttökouluansa* varten 3,000 markkaa vuodessa viitenä vuotena, 1 p:stä Syyskuuta 1885 laskein, sillä ehdolla, että vähintäänkin viisi varatonta oppilasta maksutta saapi opetusta. Sittenkuin koulu oli uudesti järjestetty viisiluokkaisesta neliluokkaiseksi, kurssin ollen kahdeksanvuotinen, suostui Keisarillinen Senaatti, Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 10 p:ltä Helmikuuta 1887, siihen, että, kun oli näytetty koulun, luokkaluvun edellä-mainitun vähennyksenkin tapahduttua, ei tulevan juuri vasituisesti muuttamaan opetussuunnitelmaa eikä vähentämään opetuskursseja, Rouva Behm saisi edelleenkin nauttia tuota hänelle armosta myönnettyä määrärahaa 3,000 markkaa. Oppilasmäärät 1884—1887: 75, 71 ja 61.

Hamina.

Vuonna 1885 Toukokuun 28 p:nä myönnettiin armosta Haminan *yksityiselle tyttökoululle* valtioapua 6,000 markkaa vuosittain viideksi vuodeksi, Syyskuun 1 p:stä v. 1884. Oppilasmäärät 1884—1887: 44, 39 ja 32.

Samana päivänä myönnettiin Haminan *yksityisen ruotsalaisen reaalilyseon* johtokunnalle viiden vuoden ajaksi 14,000 markkaa lukuvuotena 1885—1886 ja sitte vuotuisesti 3,000 markkaa kutakin perättäin lisää tulevaa luokkaa kohti, kunnes koko apuraha oppilaitoksen seitsenluokkaisena ollen nousisi 20,000 markkaan vuodessa, sillä ehdolla, että maksuton opetus annettaisiin varattomille oppilaille kahden mukaan lukein kutakin luokkaa kohti. Oppilasmäärät 1884—1887: 68, 65 ja 66.

Sortavala.

Vuonna 1885 Toukokuun 28 p:nä myönnettiin armollisesti Koulunjohtajattarelle *H. E. Fabritiukselle* hänen yksityistä *suomalaista tyttökouluansa* varten 4,000 markkaa vuosittain viitenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1885, sillä ehdolla,

että maksutta opetusta annetaan varattomille oppilaille kolmen mukaan lukein kutakin luokkaa kohti. Oppilasmäärät 1884—1887: 64, 48 ja 41.

Kotka.

Maaliskuun 4 p:nä v. 1886 antoi Keisarillinen Senaatti Opettajattarelle Aina Henrikson'ille, joka oli 1 p:nä Syyskuuta 1885 Kotkan kaupungissa avannut opetuskieleltään ruotsalaisen tyttökoulun, joka oli aiottu neliluokkaiseksi, niin myös esikoulun kumpaakin sukupuolta olevien lasten valmistelemista varten pääsemään maan oppikouluihin, luvan jatkauttaa näiden koulujen toimintaa.. Oppilasmäärät 1885—1887: 24 ja 42.

Mikkeli.

Vuonna 1887 Kesäkuun 7 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Kontrahtipro-vastille K. J. G. Sireliukselle, Lyseonlehtorille A. G. Borg'ille, Kollegalle H. Rik-berg'ille ynnä muille luvan saada seuraavan Syyskuun alussa avata *opetuskielel-tään suomalaisen koulun* sekä poikien että tyttöjen edeltä-valmistusta varten pää-semään maan lyseoihin ja tyttökouluihin.

Armollisella päätöksellä 28 p:ltä Toukokuuta 1885 myönnytettiin yksityiselle *suomalaiselle tyttökoululle* 5,750 markkaa lukuvuodeksi 1885—1886 ja seuraaviksi neljäksi lukuvuodeksi 7,000 markkaa jokaiseksi, sillä ehdolla, että hankittaisiin maksuton opetus varattomille oppilaille kolmen mukaan laskein kutakin luokkaa kohti. Oppilasmäärät 1885—1887: 68 ja 63.

Armollisen päätöksen kautta 16 p:nä Syyskuuta 1886 korotettiin Neitien Alina ja Aleksandra Antell'in voimassa pitämälle *ruotsalaiselle tyttökoululle* (ja pikkulasten-koululle) myönnytetty valtioapu 6,000:sta 7,000 markkaan 1 p:stä Syys-kuuta 1886 maksettavaksi viitenä vuotena sillä ehdolla, että vähintäänkin 16 vara-tonta oppilasta koulussa saisi nauttia maksutonta opetusta. Oppilasmäärät luku-vuosina 1884—1887: 80 tyttöä ja 27 poikaa, 69 tyttöä ja 24 poikaa, 66 tyttöä ja 30 poikaa.

Heinola.

Kollegain K. W. Boisman'in ja P. N. Chrons'in pitämälle yksityiselle *ruot-sinkieliselle tyttökoululle* myönnytettiin armollisesti 28 p:nä Toukokuuta 1885 val-tioapua 3,000 markkaa vuodessa viideksi vuodeksi 1 p:stä Syyskuuta 1884 sillä ehdolla, että maksuton opetus tarjolla pidetään varattomille oppilaille kah-den mukaan kutakin luokkaa kohden lukein. Oppilasmäärät 1884—1887: 50, 41 ja 31.

Savonlinna.

Armollisella päätöksellä 31 p:nä Heinäkuuta 1885 myönnytettiin johtajatta-relle A. M. Harlin'ille hänen yksityistä *ruotsalaista tyttökouluansa* varten 2,500

markkaa vuosittain viitenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1886 Syyskuun 1 p:ään v. 1891, sillä ehdolla, että ainakin kymmenen varatonta oppilasta maksutta saa opetusta. Oppilasmäärät 1884—1887: 57, 62 ja 55.

Kuopio.

Keisarillisen Senaatin päätöksen kautta 12 p:nä Marraskuuta 1886 sai Opettajatar B. Stenius pyydettyänsä luvan edelleen voimassa pitää laittamaansa poikien ja tyttöjen *alustavaa koulua*.

Armollisessa päätöksessä 19 p:ltä Kesäkuuta 1885 määräsi Teidän Keisarillinen Majesteettinne, että, kun oli kysymykseen pantu, tokko *Kuopion ruotsalainen lyseo*, siihen asti olleeseen oppilasmäärään katsottaessa, vastaisi todellista tarvetta, oppilaitoksella oleva valtioapu tulevaksi lukuvuodeksi olisi laskettava toisen ja siitä aina kahdeksannen luokan tarpeeseen sekä sitte perättäisin vähennettävä yhden luokan määrän verta vuosittain, kunnes koko varamäärä lakkautettaisiin, ja sitä maksettava 2,500 markkaa toista luokkaa varten ja 4,000 markkaa jokaista ylempää luokkaa kohti siten, ett'ei 7:n luokan kahta osastoa saisi lukea eri luokiksi, ennenkuin ne semmoisiksi muodostuisivat. Sen ohessa Ylihallitukselle Kirkollis-toimituskunnan kirjelmässä samalta päivältä tieto annettiin Teidän Keisarillisen Majesteettinne jättäneen Senaatin asiaksi sen, että, jos oppilaitoksen alemmat luokat näkyisivät valtioavun lakkauttamisenkin jälkeen jäävän pysymään ja saavan riittävän määrän oppilaita, ottaisi tuon seikan miettiäksensä, jos tulisi kysymys enemmistä määrävaroista puheena olevalle oppilaitokselle. Tammikuun 14 p:nä 1886 suostui Keisarillinen Senaatti tehtyyn anomukseen siitä, että tätä lyseota saataisiin, eri oppisuunnitelman mukaan, joka tulisi tehtäväksi varsin maan reaalilyseoille vahvistetun mukaiseksi, vähitellen eli seuraavan lukuvuoden alusta yhdellä luokalla erältään muuttaa kahdeksanluokkaiseksi *reaalilyseoksi sekä poikia että tyttöjä varten* ja opetuskieleltään ruotsalaiseksi. Syyskuun 3 p:nä v. 1886 myönnyttiin lyseon opettajille, lukuvuoden alusta toimeen pannun perättäisen tosinjärjestämisen jälkeen, edelleenkin sama oikeus virkavuosien lukemiseen, joka Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 9 p:ltä Syyskuuta 1874 oli ollut tässä oppilaitoksessa palveleville opettajille omistettu, jonka ohessa Keisarillinen Senaatti suostui siihen, että oppilaitoksella jo oleva oikeus oppilaita päästää Yliopistoon saisi edelleen pysyä, kuitenkin siten, että tuo päästöoikeus olisi rajoitettu semmoisiin oppilaisiin, jotka ovat oikeutetut tahi oikeutetaan Yliopistoon pääsemään. Oppilasmäärät 1884—1887: 60, 55 ja 68 (niistä 8 tyttöjä).

Armollisen päätöksen kautta 12 p:ltä Helmikuuta 1885 näki Teidän Keisarillinen Majesteettinne hyväksi sallia niin hyvin sen, että valtioapu yksityiselle *suomalaiselle tyttökoululle* 1 p:stä Syyskuuta 1884 korotettiin siihen suurimpaan määrään, minkä tyttöjen oppilaitokset armollisen julistuksen mukaan 11 p:ltä Joulukuuta 1884 voivat saada, elikkä 2,000 markaksi ylemmille ja 1,000 markaksi

alemmille luokille, näinä korotettuina määrinä maksettaviksi siksi kuin opetuskiellettään suomalainen valtion tyttökoulu ehkä Kuopion kaupunkiin asetettaisiin tahi valtio yksityisen koulun haltuunsa ottaisi, ei kuitenkaan isompaa aikaa kuin enintään kymmenen vuotta, kuin myös senkin, että valtioapua laskettaissa saisi ensimmäisen ja toisen luokan katsoa alemmiksi ja muut kolme ylemmiksi luokiksi. Syyskuun 1 p:stä v. 1886 otti valtio tämän koulun haltuunsa. Oppilasmäärät 1884—1886: 142 ja 151.

Joensuu.

Yksityiselle *suomalaiselle tyttökoululle*, jota Kollega J. M. Alopæus johtaa, myönnytettiin 31 p:nä Heinäkuuta 1885 valtioapua 3,200 markkaa vuodessa viitenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1885 sillä ehdolla, että hankitaan maksutonta opetusta varattomille oppilaille kolmen mukaan kutakin luokkaa kohti lukein. Oppilasmäärät 1884—1887: 57, 57 ja 52.

Nikoiainkaupunki.

Vuonna 1887 Maaliskuun 26 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Nikolainkaupungissa olevan tyttökoulun opettajattarelle A. Krook'ille luvan laittaa ja, niin kauan kuin se hänellä olevan kouluviran estämättä tapahtua saattaisi, voimassa pitää neliluokkaista *alustavaa koulua*, jonka tarkoituksena olisi poikain ja tyttöjen valmistelu pääsemään maan lyseoihin ja tyttökouluihin.

Armollisessa päätöksessä 27 p:ltä Maaliskuuta 1885 näki Teidän Keisarillinen Majesteettinne hyväksi ei ainoastaan yksityisen *suomalaisen lyseon* johtokunnalle 1 p:stä Syyskuuta 1884 oppilaitoksen kannattamiseen suoda valtioapua sen suurimman määrän, minkä armollinen julistus 11 p:ltä Joulukuuta 1884 myöntää, eli 4,000 markkaa ylempiä ja 2,500 markkaa alempia luokkia varten, maksettavaksi siksi kuin oppilaitokseen nyt kirjoitetut oppilaat sen läpi kävisivät ja siitä ulos päästettäisiin, eli seitsemän lukuvuoden kuluessa, vaan myös sallia, että apurahan määrää laskeissa saisi niitä luokkia, jotka vastaavat kahta alinta luokkaa valtion lyseoissa ja neliluokkaisissa alkeiskouluissa, pitää alempina ja muita luokkia ylempinä luokkina; ja sen vuoksi siis avun määrää lukuvuodeksi 1884—1885, jolloin oppilaitoksessa olisi neljä luokkaa, jotka vastaisivat valtion klassillisten lyseoiden luokkia II—V, nousisi kaikkiaan 14,500 markkaan sekä sitten 4,000 markkaan kutakin ylempää luokkaa kohti, kunnes luokka oppilaiden ylennyksen ja Yliopistoon päästämisen kautta tulisi tarpeettomaksi. Heinäkuun 12 p:nä v. 1887 julisti Keisarillinen Senaatti oppilaitoksen oikeutetuksi saamaan siinä täydellisen kurssin suorittaneille oppilaille antaa tietotodistukset Aleksanderin-Yliopistoon. Oppilasmäärät 1884—1887: 77, 69 ja 56.

Kristiina.

Vuonna 1886 Helmikuun 18 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Yksityisopettajattarelle L. S. Holmudd'ille luvan 1 p:stä Syyskuuta 1886 laittaa *kaksiluok-*

kaisen koulun oppilaiden edeltä-valmistusta varten tyttö- ja alkeiskouluihin pääsemään.

Toukokuun 28 p:nä v. 1885 suotiin armollisesti yksityiselle *ruotsalaiselle tyttökoululle* valtioapua 4,600 markkaa vuosittain viiden vuoden ajaksi 1 p:stä Syyskuuta 1884 sillä ehdolla, että maksutta annettaisiin opetusta varattomille oppilaille kahden mukaan kutakin luokkaa kohden lukein. Oppilasmäärät 1884—1887: 45, 40 ja 43.

Uusi-Kaarleby.

Vuonna 1885 Toukokuun 28 p:nä suotiin Seminaarintirehtorille F. W. Sundvall'ille ja Lehtorille E. G. Hedström'ille yksityisen *ruotsalaisen tyttökoulun* eduksi 1,800 markan suuruinen vuotuinen apu, maksettavaksi 1 p:stä Tammikuuta 1885 Syyskuun 1 p:ään v. 1890 sillä ehdolla, että ainakin viisi varatonta oppilasta maksetta saisi opetusta. Oppilasmäärät 1884—1887: 17, 16 ja 21.

Pietarsaari.

Vuonna 1886 Syyskuun 3 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Pietarsaaren kaupungin-valtuusmiehille luvan saman kuun 1 p:stä ensi aluksi kahtena vuotena pitää sikäläisen kaksiluokkaisen *alkeiskoulun* ohessa yksityistä *kolmatta* luokkaa, jossa olisi samat oppikurssit, kuin vastaavalla luokalla maan neliluokkaisissa alkeiskouluissa, jonka ohessa se opettaja, jonka kunta sille luokalle asettaisi ja omilla varoillansa palkkaisi, julistettiin olevan, Ylihallituksen hänet tähän tehtävään taitavaksi tutkittua, oikeutettu virkavuosien lukemiseen koulutiellä ylenlyäksensä.

Toukokuun 28 p:nä v. 1885 myönnyttiin armollisesti Koulunjohtajattarelle I. Björkman'ille hänen yksityisen *ruotsalaisen tyttökoulunsa* varalle 2,400 markkaa vuotuisia apua viitenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1885 sillä ehdolla, että annettaisiin maksutta opetus varattomille oppilaille kahden mukaan kutakin luokkaa kohti lukein. Oppilasmäärät 1884—1887: 29, 30 ja 30.

Kokkola.

Vuonna 1885 Maaliskuun 23 p:nä siirsi Ylihallitus Leskirouva M. Wallin'ille luvan saada pitää ja johtaa sitä *tyttökoulua*, jota vuodesta 1859 asti Johtajatar O. Kyntzell oli hoitanut, ja Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 23 p:ltä Tammikuuta 1886 salli Keisarillinen Senaatti, että koululle ennen myönnytetty määrävarat 600 markkaa, jotka olivat Neiti Kyntzell'in erottua 1884 vuoden kevät-lukukauden lopussa lakkautetut, uudestaan 1 p:stä Huhtikuuta 1885 Rouva Wallin'ille maksettaisiin samoilla ehdoilla, joilla entinenkin johtajatar oli niitä nauttinut. Oppilasmäärät 1884—1887: 14, 20 ja 23.

Jyväskylä.

Vuonna 1886 Toukokuun 22 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Kollegoille H. E. W. Ekelund'ille ja A. A. Jansson'ille luvan toimeen panna *kaksiluokkaisen alustavan yhteiskoulun*, jossa *suomi* olisi opetuskielenä ja annettaisiin uskonnon, molempien kotimaisten kielten, maantieteen, luvunlaskun, kaunokirjoituksen, laulun ja voimistelun opetusta siinä määrin kuin vaaditaan lyseoon tahi tyttökouluun pääsemistä varten sekä sitä tehtäisiin vuosittain Syyskuun 10 p:stä Joulukuun 15 p:ään ja Helmikuun 1 p:stä Toukokuun 20 p:ään 22 tuntina viikossa.

Armollisella päätöksellä 28 p:nä Toukokuuta 1885 suotiin *suomalaiselle tyttökoululle* 4,000 markkaa apurahaa lukuvuodeksi 1884—1885 ja sen jälkeen siksi kuin paikkakuntaan laitettaneisiin valtion tyttökoulu tahi valtio yksityisen koulun haltuunsa ottaneisi, ei kuitenkaan pitemmäksi kuin kymmenen vuoden ajaksi, 5,000 markkaa vuodessa, sillä ehdolla, että kuusitoista varatonta oppilasta saisi maksutonta opetusta. Koulun otti valtio haltuunsa 1 p:nä Syyskuuta 1886. Oppilasmäärät 1884—1886: 51 ja 55.

Oulu.

Maaliskuun 20 p:nä v. 1885 antoi Keisarillinen Senaatti ruotsalaisen lyseon lehtorille M. Rosendahl'ille ja saman oppilaitoksen v. t. lehtorille S. A. Westerland'ille luvan laittaa ja muidenkin opettajavoimain avulla pitää *koulua, joka valmistelee oppilaita paikkakunnan suomalaisiin lyseoon ja tyttökouluun*. Oppilasmäärä 1886—1887: 40 poikaa ja 33 tyttöä.

Vuonna 1885 Joulukuun 3 p:nä antoi Keisarillinen Senaatti Överstin-leskirouvalle S. Gahmberg'ille ja Lehtorille G. W. Svensson-Andersin'ille luvan laittaa *opetuskieleltään ruotsalaisen koulun oppilaiden valmistelua varten pääsemään lyseoihin ja tyttökouluihin*. Oppilasmäärä 1886—1887: 17 poikaa ja 20 tyttöä.

Kirkollis-toimituskunnan kirjelmän mukaan 19 p:ltä Joulukuuta 1884 julistettiin yksityisen *suomalaisen lyseon* johtokunta oikeutetuksi saamaan 22 p:nä Helmikuuta 1883 tehdyn armollisen päätöksen nojalla, jonka mukaan valtioapua oli myönnytetty 4,000 markkaa jokaista tulevaa luokkaa kohti, nauttia samantilaista apua kahdeksattakin luokkaa varten. Lyseota on alusta lukuvuotta 1883—1884 vuosittain vähennetty yksi luokka ja oli siinä 1886—1887 neljä ylimmäistä luokkaa. Oppilasmäärät 1884—1887: 139, 104 ja 88.

Armollisella päätöksellä 31 p:ltä Heinäkuuta 1885 myönnytettiin *suomalaiselle tyttökoululle* siihen asti olleeseen 5,000 markan valtioapuun, joka oli 1 p:nä Syyskuuta 1881 kymmeneksi vuodeksi koululle annettu vähintäänkin kymmenen oppilaan maksuttoman opettamisen ehdolla, lisää 6,800 markkaa vuodessa, maksettavaksi 1 p:stä Syyskuuta 1884 siksi kuin Oulun kaupunkiin valtion kustannuksella ehkä laitettaisiin suomalainen tyttökoulu tahi valtio yksityisen koulun haltuunsa ottaisi, vaan ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi, kuin mikä entisen valtio-

avun suhteen oli määrätty. Koulun otti valtio haltuunsa 1 p:nä Syyskuuta 1886. Oppilasluku 1884—1886: 65 ja 69.

Raah.

Armollisella päätöksellä 28 p:ltä Toukokuuta 1885 myönnettiin yksityisen *opetuskieleltään ruotsalaisen neliluokkaisen oppilaitoksen* johtokunnalle valtioapua 4,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi kymmenenä vuotena 1 p:stä Syyskuuta 1884, sillä ehdolla, että opetusta maksutta annettaisiin varattomille oppilaille kahden mukaan kutakin luokkaa kohti lukein. Oppilasmäärät 1884—1887: 16 poikaa ja 31 tyttöä, 16 poikaa ja 31 tyttöä, 16 poikaa ja 23 tyttöä.

Kajaani.

Vuonna 1885 Marraskuun 13 p:nä myönnettiin armossa Koulunjohtajattarelle J. Bergh'ille hänen yksityistä *opetuskieleltään suomalaista tyttökouluansa* varten valtioapua 3,000 markkaa vuodessa 1 p:stä Syyskuuta 1885, maksettavaksi viitenä vuotena ja sillä ehdolla, että vähintäänkin kahdeksan varatonta oppilasta maksutta saa opetusta koulussa. Oppilasmäärät 1884—1887: 27, 35 ja 34.

Kolmena lukuvuotena 1884—1887 on annettu lupa toimeen panna *2 lyseota pojille ja tytöille*, kumpikin Helsinkiin, toisessa ruotsi ja toisessa suomi opetuskielenä, ja *1 tyttökoulu*, jossa ruotsi opetuskielenä (Kotkaan) sekä *15 alustavaa koulua*, joista 7:ssä ruotsi ja 8:ssa suomi opetuskielenä. Oikeus Yliopistoon päättämiseen on myönnetty yksityisille suomalaisille lyseoille Porissa ja Oulussa sekä ruotsalaiselle reaallyseolle Kuopiossa.

Oppilasten lukumäärä oli yksityisissä oppilaitoksissa, sikäli kuin ilmoituksia siitä on Ylihallitukselle tullut, seuraava:

	Poikia.	Tyttöjä.	Äidinkieli,	
			Ruotsi.	Suomi.
1884—85	1,538.	2,703.	2,458.	1,660.
1885—86	1,487.	2,790.	2,476.	1,656.
1886—87	1,511.	2,151.	2,378.	1,349.

Helsingissä 3 p:nä Helmikuuta 1888.

L. Lindelöf.

C. G. Estlander.
Alex. Streng.

G. Frosterus.

Karl Synnerberg.

Carl Svibergson.